

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
בחקתי
י"ח אייר – כ"ד אייר תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

פני הבית. שיפנם דרך הפתח שהוא פני הבית ולא דרך גגות וקרפיפות: **ואבלו בשעריך.** ונתת ללוי וגו' משעה שנכנסו לשעריך: **דמעייל ליה דרך שער.** דאפילו הבית לא קבע ליה אלא כי מעייל ליה דרך שער ביאתו: **אבל לוקח חייב.** דמקח מחשיב ליה בגמר מלאכה: **מאי לאו בשדה.** אם כן מדרבנן: ומקח לא עדיף מגמר מלאכה: **נושה לחבר.** דמזיכ תלשה חזיא פני חצר:

א"ה בעל הבית נמי. תלישה היא גמר מלאכתה: **והרי רואה פני הבית.** עיניו בתאנתו. אין הנוף חשוב בעיניו הלכך הכל הולך אחר העיקר: **ועיקרה בחוץ הלכך עד שיגמר כל לקיטתו ויכנס לבית.** לאו גמר מלאכה הוא: **במקחו.** וקנן פירות התלושין ומשנתלשו באו לבית: **ולוקח מדאורייתא.** דאיצטריך ליה לקרא לאפוקי פועל מתורת לוקח: **של בית הינו.** שם מקום: **שהעמידו דבריה.** כלו' מה שאסר מדברי חכמי' מצאנו לו היתר מן התורה: עשר

עד שיראה פני הבית. וא"ת והא תנן בפ"ג דמעשרות (מ"ה) ומייתי ליה בשילהי יוצא דופן (נדה דף מז: ושם ד"ה איהו) איזהו חצר שחייבת במעשר חצר צורית ואיזהו חצר צורית כל שהבהלים נשמרים לתוכה ואין לומר דלרבי יצאי אינה חייבת במעשר עד שיראה פני הבית ופני החצר דהיינו שיכבינסנו דרך שער החצר לבית וכי אמר במסוף לרבי יצאי בשעריך לאפוקי דרך גגות הו"מ למימר לימסוך מבנים לבית בלא דרך שער החצר דא"כ היכי קאמר במסוף ולמ"ד לבית לבית איך אפשר שעומד פועל בבית ותולש ובא דרך שער החצר ומיהו י"ל היכא שהתאנה נותנה לחצר או עומדת בחצר אז אין צריך ראייה פני החצר אלא דוקא באותן שנקלטות חוץ לחצר צריך שיכניסם דרך שער החצר וכן משמע (בפ"ג דמעשרות מ"ח) דתנא התאנה העומדת בחצר אוכל אחת אחת ואם צירף תאנה שתים חייב אבל לא מ"מ אי אפשר לומר כן דתנן בפ"ב דתרומות ומייתי לה בהמביא כדי יין (ביצה דף לה.) היכא אוכל באשכול ונבנס מגיפה לחצר ר' אלעזר אומר יגמור ר' יהושע אומר לא יגמור אבל להתחיל לב"ע אסור ומשמע שבחצר אסור אע"פ שלא נבנס לבית מדנקט ונבנס לחצר ר"ל דמודה ר' יצאי דחצר קובעת מדרבנן והא דאומר עד שיראה פני הבית היינו מדאורייתא ואת"ל לר' יוחנן דאמר חצר קובעת מדאורייתא אמאי יגמור לר"א ור"ל דאייריי בחצר בשעריך לאפוקי דרך גגות הו"מ למימר לימסוך מבנים לבית בלא דרך שער החצר דא"כ היכי קאמר במסוף ולמ"ד לבית לבית איך אפשר שעומד פועל בבית ותולש ובא דרך שער החצר וכן משמע (בפ"ג דמעשרות מ"ח) דתנא התאנה העומדת בחצר אוכל אחת אחת ואם צירף תאנה שתים חייב אבל לא מ"מ אי אפשר לומר כן דתנן בפ"ב דתרומות ומייתי לה בהמביא כדי יין (ביצה דף לה.) היכא אוכל באשכול ונבנס מגיפה לחצר ר' אלעזר אומר יגמור ר' יהושע אומר לא יגמור אבל להתחיל לב"ע אסור ומשמע שבחצר אסור אע"פ שלא נבנס לבית מדנקט ונבנס לחצר ר"ל דמודה ר' יצאי דחצר קובעת מדרבנן והא דאומר עד שיראה פני הבית היינו מדאורייתא ואת"ל לר' יוחנן דאמר חצר קובעת מדאורייתא אמאי יגמור לר"א ור"ל דאייריי בחצר

עד שיראה פני הבית חצר שחייבת במעשרות חצר צורית ואיזהו חצר צורית כל שהבהלים נשמרים לתוכה ואין לומר דלרבי יצאי אינה חייבת במעשר עד שיראה פני הבית ופני החצר דהיינו שיכבינסנו דרך שער החצר לבית וכי אמר במסוף לרבי יצאי

1 עַד שֶׁיִּרְאֶה פְּנֵי הַבַּיִת שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן
2 הַבַּיִת וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילּוּ חָצֵר קוֹבַעַת שֶׁנֶּאֱמַר
3 וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ וְשָׂבָעְתָּ וְרַבִּי יוֹחָנָן נַמִּי הָא כְּתִיב מִן
4 הַבַּיִת אָמַר לָךְ חָצֵר דּוּמְיָא דְּבַיִת מָה בַּיִת הַמְשָׁתַּמֵּר
5 אַף חָצֵר הַמְשָׁתַּמֶּרֶת וְרַבִּי יַנַּאי נַמִּי הָכְתִיב בִּשְׁעָרֶיךָ
6 הָהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ דְּמְעַיֵּיל לֵיהּ דֶּרֶךְ שַׁעַר לַאֲפוקֵי
7 דֶּרֶךְ גַּגּוֹת וְקַרְפֵּיפוֹת דְּלֵיכָּא מַתְּנִי חָצֵר רַב חֲנַנְיָא חוֹזֶאָה
8 כְּנַפְשֵׁיהּ כָּךְ נַפְשׁוֹ שֶׁל פּוֹעֵל מָה נַפְשָׁךְ אוֹכֵל וּפָטוּר
9 אַף נַפְשׁוֹ שֶׁל פּוֹעֵל אוֹכֵל וּפָטוּר הָא לוֹקֵחַ חַיָּיב

10 מַאי לָאו בְּשָׂדֶה אָמַר רַב פָּפָּא הָכָא בְּתָאנָה הָעוֹמֶדֶת בְּגִינָּה וְנוֹפָהּ נוֹטֶה לְחָצֵר עַסְקִינַן
11 וְלִמַאן דְּאָמַר לְבַיִת לַבַּיִת א"ה בַּעַל הַבַּיִת נַמִּי נִיחַיֵּב בַּעַל הַבַּיִת עֵינָיו בְּתְאֵנָתוֹ וְלוֹקֵחַ
12 עֵינָיו בְּמֻקָּחוֹ וְלוֹקֵחַ מִדְּאוֹרַיְיתָא מִי מְחַיַּיב וְהָתַנְיָא מִפְּנֵי מָה חָרְבוּ חֲנוּיוֹת שֶׁל בֵּית הִינּוֹ
13 שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים קוֹדֶם יְרוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי שֶׁהֶעֱמִידוּ דִּבְרֵיהֶם עַל דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁהָיוּ אוֹמְרִין עֲשַׂר עשר

מאי לאו בשדה הכא בפאה העומדת בגינה ונופה נוטה לחצר עסקינן ולמאן דאמר לבית לבית א"ה בעל הבית נמי ניחייב בעל הבית עיניו בתאנתו ולוקח עיניו במקחו ולוקח מדאורייתא מי מחייב והתניא מפני מה חרבו חנויות של בית הינו שלש שנים קודם ירושלים מפני שהעמידו דבריהם על דברי תורה שהיו אומרין עשר

מַאי לאו בשָׂדֶה אֶלָּא קְבָעָהּ דִּלְמָא מִדְּרַבָּנָן: **הָכָא** בְּתְאֵנָה הָעוֹמֶדֶת בְּגִינָּה וְנוֹפָהּ נוֹטֶה לְחָצֵר עַסְקִינַן וְלִמַאן דְּאָמַר לְבַיִת לַבַּיִת א"ה בַּעַל הַבַּיִת נַמִּי נִיחַיֵּב בַּעַל הַבַּיִת עֵינָיו בְּתְאֵנָתוֹ וְלוֹקֵחַ עֵינָיו בְּמֻקָּחוֹ וְלוֹקֵחַ מִדְּאוֹרַיְיתָא מִי מְחַיַּיב וְהָתַנְיָא מִפְּנֵי מָה חָרְבוּ חֲנוּיוֹת שֶׁל בֵּית הִינּוֹ שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים קוֹדֶם יְרוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי שֶׁהֶעֱמִידוּ דִּבְרֵיהֶם עַל דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁהָיוּ אוֹמְרִין עֲשַׂר

שאין הכלים נשמרים בתוכה דלא קבעה אלא מדרבנן: **מאי** לאו בשדה. פי' בקונט' ולוקח לא עדיף מגמר מלאכה וא"כ אפילו בעל הבית חייב בגמר מלאכה בשדה ונקשה ד"א מוקי לה כשאין נגמרה מלאכתו למעשר א"כ מאי פריך בעל הבית נמי חייב הלא שלא נגמר מלאכתו למעשר יכול לאכול אפי' בבית כדאמר רבי אושעיא (פסחים דף ט.) מערים אדם על תבואתו ומבכירה במוץ שלה ועוד שילהי המביא (ביצה דף לה.) משמע דלכולהו אמוראי דיתקים המוקח אינו קובע אלא בדבר שנגמרה מלאכתו למעשר ותראה דהכי פריך מאי לאו בשדה לוקח חייב משום דמקח קובע בדבר שנגמרה מלאכתו למעשר ונקשה לכולהו דלא מפלגי ואפי' בלוקח בעי ראייה פני הבית או פני החצר: **הכא** בתאנה העומדת. לאו דוקא נקט תאנה דאין בו מעשר אלא משום דנן ותירוש ויצהר והכא איירי מדאורייתא אלא נקט תאנה לפי שהוי מצוי ביניהם: **העומדת** בגינה ונופה נוטה לחצר ולמאן דאמר לבית לבית. ולא מצי לאוקמי בגון שמלקט בגינה והולך לבית ואוכל דאין פועל אוכל אלא בשעת מלאכה כדתנן במתניתין למקן (דף צא:) דדוקא מאומן לאומן אוכל מפני חשד אבידה: **בעל** הבית עיניו בתאנתו ולוקח עיניו במקחו. תימה דלוקח דוקא אוכל שתים שתים חייב אבל אחת אחת פטור כדאמר לקמן (דף פט:) קצץ בין קפח בין לא קפח אחת אחת אוכל שתים שתים לא אוכל ובשתים בין דנוטה לחצר אפי' בעל הבית אסור כדתנן במסכת מעשרות (פ"ג מ"ח) גבי תאנה העומדת בחצר אוכל אחת אחת ואם צירף שתים חייב וי"ל דהתם מיירי כשאינו יותר עבשיו אלא מה שאכל ולקוח חייב בשתים אפילו בעל הבית כמו לוקח דלא שייך למימר עיניו בתאנתו דאין עיניו אלא במה שאוכל ולקוח חשיב גמר מלאכה בפירוש שתים אבל בשמעתין ששכר פועל ללקוט לא הקראוי ללקט שייך למימר עיניו בתאנתו ולא חשיב גומר מלאכה עד שילקוט בוכרה ובי מוקי לה הכא בעומדת בגינה ונופה נוטה לחצר ה"ה דהוה מצי לאוקמי בעומדת בחצר אלא מילתא דשכיחא טפי נקט ועוד דגבי בית ע"ל דנוטה לבית דעומדת בבית לא שכיחי בקל נקט נמי גבי חצר כה"ג ובקונטרס פירש עיניו בתאנתו שעשקו של חבירו לחצר משמע שר"ל שאם היתה בוכרה בחצר היה בעה"ב נמי חייב ואין נראה לר"י חדא דאין שייך ראייה פני החצר במחובר אפי' כל התאנה היתה בחצר ועוד למ"ד מקח קובע אפילו בשדה בדבר שנגמרה מלאכתו כדאמר בפרק המביא כדי יין (ביצה דף לה:) ובסוף פרקא (דף צג.) משמע גבי מקשאות דאיכפיקטו אפילו בשדה אין פועל אוכל ע"כ לא משכחת אלא דלוקח אין אוכל שתים אפילו לא קפח ופועל כי לא קפח אוכל שתים שתים וע"כ היינו טעמא כדפרישית לוקח נמי פטור אי בדבר שנגמרה מלאכתו אין פועל אוכל ע"כ לא משכחת אלא דלוקח אין אוכל שתים אפילו לא קפח ופועל כי לא קפח אוכל שתים שתים וע"כ היינו טעמא כדפרישית לוקח עיניו במקחו וחשיב שתים גורן וגמר מלאכה אבל בעל הבית עיניו בתאנתו לא חזי גמר מלאכה ופועל בבעה"ב פ"ה לא שייך שם:

תבואת דרך ולא לוקח. וא"ת דאמר בסוף פ"ק דבכורות (דף יא: ושם ד"ה טבלים) אמר שמואל ברבי נתן הלוקח טבלים ממוקדשים מן הנכרי מעשרן והן של' וקאמר אי מרחינהו נברי דגנך ולא דיגון נברי אלא דמרחינהו ישראל פי' אחר שקנאם מן הנכרי מעשרן דאין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיעם מיד מעשר והם של' דאתיא מכאן מאן דלא מצית לאשתעויי דיקא בהדיה וליכא למימר מעשרן מדרבנן דא"כ אמאי קאמר דאין קנין לנכרי אפי' יש קנין ערוך לעשר מדרבנן דמדומה בסוף הקומץ רבה (מנחות דף ח. ושם ד"ה קסבר) דתניא אמר ר' שמעון (שזורי) פעם (אחת) נתערב לי טבל בחולין ושאלתי לרבי טרפון ואמר לי לך קח (לך) מן השוק ופרוך ולימא ליה קח מן הנכרי קסבר אין קנין בו והזה ליה מן החיוב על הפטור משמע דאי יש קנין הזה לוקח מן הנכרי ליה מן הפטור על הפטור דהוי פטור אלא דתרוייהו דרבנן ואומר ר"ת דהכא איירי בלוקח אחר מירוח אבל לוקח קודם מירוח כי קתם תבואת זרע קרינא ביה וא"ת ובמנחות אמאי לא קאמר ליה לך וקח הממורח דלא הוי חיוב אלא מדרבנן וי"ל דמ"מ דמי מן החיוב גבי דיגון דאילו הדר מוכר קני ליה הזה חיוב וה"נ משמע קתם דאין להפריש מדבר הדומה חיוב על הפטור דאיכא מ"ד שאמר ליה לך וקח מן הנכרי ולימא ליה קח מן השוק קסבר אין רוב עמי הארץ מעשרים והזה ליה מן החיוב על הפטור והא ליכא למימר דס"ל דיודאי הוא דקא ליכא מאן דפליג דתבואת עם הארץ דמאי היא אלא משום דדמי לחיוב על הפטור קאמר דצריך עיון דבי משני קתם קסבר אין קנין לנכרי מ"מ לימא ליה קח מן הנכרי (מן) הממורח דלמ"ד אין קנין מ"מ דריש בסוף פ"ק דגמ' ולא דיגון נברי דגנך ולא דיגון נברי בס"פ בתרא (גיטין דף מח. ושם ד"ה מר) ואם תאמר לפר"ת מ"ש דתניא משמע דלוקח קודם מירוח מדאורייתא דקא פטיר אוכל בדבר שלא נגמרה מלאכתו למעשר היינו קודם מירוח ומתחיל מקחו משעה שעושה מלאכתו ואז אינו מתוקן ואתא פרוך ולוקח מדאורייתא מי מחייב וי"ל שהמקח אינו מתחיל עד שאוכל ואותה שעה כבר נתקן ורבינו יצחק ב"ר מרדכי הקשה על פר"ת דקא לוקח תבואה ממורחת מעם הארץ חזי דמאי משום דקסבר הוא אבל אם ודאי לא עישר חייב לעשר מן התורה אף על פי שנתמרח בבר ולאו פירכא היא דנהי דדמאי לא חזי מ"מ מדאורייתא לא מחייב אלא מעשר ודאי חזי מדרבנן וצריך ליתנו לכהן ולפי' אבל לרבי יצחק בר' מרדכי נראה לפרש אפילו לוקח שאינו ממורח פטור שעדיין לא נתחייב ברשות מוכר אבל לוקח ממורח הואיל ונתחייב ברשות מוכר חו לא פקע שם טבל מיניה כמו בהקדש ובהפקר שאם הקדישׁ וחפקיר קודם מירוח מפקיע מידי מעשר אבל לאחר מירוח אינו מפקיע כמו שפירש ריב"א בבבא קמא ומביא ראיה מן הירושלמי ולוקח מן הנכרי חזי איפכא דאם נתמרח ברשות הנכרי פטור משום דגנך ולא דיגון נברי וכשלא נתמרח ברשותו חייב דאין קנין לנכרי בא"י להפקיע מידי מעשר ולא משכחת תבואת זרע של מוכר אלא תבואת הלוקח ממנו ולא חשיב לוקח:

מואי

מאי לאו משקיפקם בשדה. לא מצי לשנויי מדרבנן דהוי כדמוכח בסוף המביא (כיצה דף ה.) דאפי' מדרבנן לא קבע בגמ' מלאכה לחודה דבתר גמר מלאכה בעינן שבת וחצר ומקח ולקוט ואם תאמר אדפריך מיניה לר' יצאי ור' יוחנן הקשה מיניה על המשנה שמצריכה חצר אחר גמר מלאכה בסוף המביא כדי יין (שם) וי"ל דהתם מצי למימר ולימעמיך אי נמי דשמא קישואין ודלועין בני גורן נינהו כמו חטין ושעורים ולכך אין קשה על המשנה דמצריכה חצר דאיכא לאוקמה במידי דלאו בני גורן ולא פריך אלא על ר' יצאי ור' יוחנן דאפילו בחטין ושעורים מצריכי חצר ולבסוף כי משני אי בעית אימא דרבי יצאי לא מיירי אלא בזיתים ועבים משני נמי פירכא דהכא:

לא משקיפקם בבית. אין לפרש משקיפקם בשדה ואחר כך הכניסן לבית דהא לישנא לא משמע הכי ועוד דפריך עד שקיפקם מיבעי ליה פירוש משקיפקם אלמא ה"פ משקיפקם בבית אינו חייב במעשר עד שקיפקם אלמא ה"פ משקיפקם בתוך הבית ותימה דיניהם כיון דהכניסם לבית קודם גמר תקנה אמאי חייבים מ"ש ממפנים תבואה במוץ שלפה דאמר ר' אושעיא (פסחים דף ט.) דפטור מן המעשר ואין לומר דהא דקאמר רבי אושעיא בדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר היינו קודם מירוח דא"כ אין זו הערמה ועוד בפ"ק דפסחים (דף ט. ושם) פריך ואין קפק מוציא מידי ודאי (והתנן) והתניא חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות אפילו הם בני יומן חברי הם בחזקת מתוקנין (דחזקה על חבר) כו' והא הכא דחדאי טבל קפק עשרינהו קפק לא עשרינהו וקאתי קפק ומוציא מידי ודאי ומשני התם קפק וקפק הוא דאימור עביד כדר' אושעיא ואם תימא צריך לעשרינהו אחר מירוח מאי דאמר דאפילו עביד כר' אושעיא השתא שהם ממורחים חייב במעשר ואמאי הוו בחזקת מתוקנין ויש לומר דחדאי חטין ושעורין שדרכן למרחן בשדה ולהכניס לבית ממורחים אין מחזיקים במעשר אע"ב ראו פני הבית ממורחים אבל קישואין ודלועין רגילות להכניסן בבית עם הפיקוס:

עד שקיפקם מיבעי ליה. וכן דייק בסוף פרק ארבע מיתות (סנהדרין דף סו:) עד שתהא נערה מיבעי ליה ואם תאמר שלהי ר' ישמעאל בע"ז (דף נו. ושם ד"ה ר"ע) דאמר ר' עקיבא משקפקה עד שיקפה מבעי ליה לאפוקי מתניא קמא דאומר משירד לבור ויש לומר דיקתם ליקא למיעבי כי הכא אי נמי התם נקט משקפקה לאפוקי ממ"ד התניא בתר הכי משישלה ומשישלה אתא לאפוקי תוספ בן ארבעים יום א"נ איידי דתנא שמירד לבור לכך נקט בבולדו כן:

כי קאמר רבי יצאי בזיתים ועבים דלאו בני גורן מינהו. ואע"ג דתירוש ויצהר כתיב (דברים יד) והיינו לאחר שדרכן לעשותם יין ושמן ר' יצאי מיירי בשאין דעתו לדרכן אלא לאוכלן כך דחייב לעשר מן התורה בראיית פני הבית אע"ג דבפסוק לא מצינו אלא תירוש ויצהר אבל דגן אין רגילות לאוכלו בשבלים ולכך לא מחייב לעשר אלא עד שתמרח:

ומה שור שאינו אוכל במחובר. במסקנא דרישא דשור אוכל במחובר והשתא אבתי לא מסיק אדעתיה ובלאו הכי לא קאי התם ר"ן ואם תאמר אמאי עבדיה ר"ן שאינו אמת לפי המסקנא הוה ליה למיעבד ר"ן ומה שור שאי אתה מצווה להחזיותו אוכל בו' ויש לומר דניחא ליה לעשות קל וחומר מאבילה בשעת מלאכה שבא ללמוד:

גידולי

עשר תעשר ואכלת. תרי קראי דסמיכי להדדי: **אלא בנפשך למאי אתא.** הואיל וגבי לוקח נמי פטור פועל ל"ל קרא: **אם חמסת.** קצצת דמים שלא לאכול או בחזקה: **פטור.** מלאו בתחום ולא תילף מינה לחייבו בדלקמן. איזהו גורן שלך פירות להעשרות. שיהא קרוי גורן וגמר מלאכה בסוף המביא כדאי יין: **משקיפקם.** (מפרש במסכת ביצה) משישטל פיקס שלהן והוא פרח הגדל בראשו ודבוק בו ולאחר זמן הוא נופל בתלוש: **עד שיקפקם מיבעי ליה.** הואיל ולאשמעינן אתא דאף בית אינו קובע עד שיקפקם הכי איבעי ליה למיתני והשתא דתנא משקפקם לאשמועינן אתא דמשקפקם נתחייבו בכל מקום שהן: **ה"ג** גורנו למעשר להתחייב עליו משום טבל משתיגמר מלאכתו ואיזו גמר מלאכתו הכנסתן: **ואמר** רבי אסי משינטל פיקס שלהן מאי גמר מלאכתו מלאכת הכנסתן: **מאי לאו** משקפקם אפי' בשדה לא משקפקם בבית אי הכי משקפקם עד שקפקם מיבעי ליה אי הנא עד שקפקם ה"א עד דגמר לפיקוסייהו קמ"ל משקפקם מכי אתחולי פיקוסייהו מתיב מר זוטרא ברירה דרך נחמן גורנו למעשר לחייב עליו משום טבל משתגמר מלאכתן ואיזו גמר מלאכתן מלאכת הכנסתן מאי לאו הכנסתן אפילו בשדה לא הכנסתן בית אי גמר מלאכתן אפילו בבני גורן נינהו אבל חטין ושעורין גורן בהדיא כתיב ביה אשכחן אדם במחובר ושור בתלוש אדם בתלוש מנלן קל וחומר ומה שור שאינו אוכל במחובר אינו דין שאוכל בתלוש מה לשור שכן אתה מצווה על חסימתו ויהא האמר באדם שאי אתה מצווה על חסימתו ויהא דין שאוכל בתלוש מה לאדם שכן אתה מצווה על חסימתו ויהא דין שאוכל במחובר מה לשור שכן אתה מצווה על חסימתו ויהא דין שאוכל בתלוש אינו דין שאוכל במחובר מה לאדם שכן אתה מצווה להחזיותו ויהא שור מצווה להחזיותו מקל וחומר ומה אדם שאי אתה מצווה להחזיותו ויהא שור מצווה להחזיותו שור שאתה מצווה על חסימתו אתה מצווה להחזיותו שור שאתה מצווה על חסימתו אינו דין שאתה מצווה להחזיותו אמר קרא ואכלת ואין אכילה אלא שור ואלא שור במחובר מנלן אמר קרא ראיה ב' פעמים אם אינו ענין לאדם במחובר תנהו ענין לאדם בתלוש ראיה אחיך עמך אחיך ולא שור ואלא שור במחובר רבינא אמר קרא לא תחסום שור בדישו

מכדי

מיניחיה נפקא:

מכדי

מִכְּדֵי כָּל מֵילֵי אִיתְנְהוּ בַּחֲמִימָה דַּיְלְפִינַן שׁוֹר שׁוֹר מְשַׁכַּת א"כ לְכְתּוֹב רַחְמָנָא לֹא תַּחְרֹשׁ שׁוֹר בַּחֲמִימָה דָּבָר רַחְמָנָא לָמָּה לִי לְאַקּוֹשֵׁי חוֹסֵם לְנָזְקָם וְנִזְקָם לְחוֹסֵם מָה חוֹסֵם אוֹכֵל בְּמִחוּבָּר וּמַה נְּזָקָם אוֹכֵל בְּמִחוּבָּר אַף חוֹסֵם אוֹכֵל בְּתָלוּשׁ ת"ר דַּיִשׁ מַה מְּיוּחָד דָּבָר שֶׁגִּידּוּלֵי קַרְקַע (וּבְשַׁעַת גְּמַר מְלָאכָה) וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ אַף כָּל שֶׁגִּידּוּלֵי קַרְקַע פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ יָצָא הַחוֹלֵב וְהַמְחַבֵּץ וְהַמְגַבֵּן שֶׁאֵין גִּידּוּלֵי קַרְקַע וְאֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ לָמָּה לִי מִכְּלָל תִּבְנָא בְּכֶרֶם דֵּעֶךְ נַפְקָא אִיצְטְרִיךְ סֵלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא הוֹאִיל וְכִתִיב קָמָה לְרִבּוֹת כָּל בַּעֲלֵי קָמָה לְרִבּוֹת נְמִי מִידֵי דְּלֵאו גִּדּוּלֵי קַרְקַע נִינְהוּ קמ"ל אִידֶךְ דַּיִשׁ מַה דַּיִשׁ מְיוּחָד דָּבָר שֶׁבְּשַׁעַת גְּמַר מְלָאכָה פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ אַף כָּל פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ יָצָא הַמְגַבֵּשׁ בְּשׁוּמִים וּבִבְצָלִים הוֹאִיל וְאֵין גְּמַר מְלָאכָה אֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בָּהֶם לָמָּה לִי מִיָּאל תֵּיתֵי מִשּׁוֹר שׁוֹר מָה שּׁוֹר מְיוּחָד שֶׁגִּידּוּלֵי קַרְקַע וְאֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ אַף כָּל שֶׁגִּידּוּלֵי קַרְקַע וְאֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ לֹא תֵּיתֵי מִכְּלִי שֶׁכֵּן שׁוֹר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתָּן נְפָקָא לֹא צְרִיכָא עא"ג דְּקָא מְשַׁלֵּיךְ כְּלֵיךְ לֹא תֵּיתֵי מִכְּלִי שֶׁכֵּן מְצִינֵי אֲמַרְתְּ מְצִינֵי אִין דְּקָא מְשַׁלֵּיךְ כְּלֵיךְ לֹא תֵּיתֵי מִכְּלִי שֶׁכֵּן דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ אַף כָּל שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ יָצָא הַבּוֹדֵל בְּתַמָּרִים וּבְרוֹגְזָרוֹת הוֹאִיל וְנִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר אֵין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ וְהָתְנֵיָא הַבּוֹדֵל בְּתַמָּרִים וּבְגַרוֹגְרוֹת פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ אָמַר רַב פָּפָּא כִּי תְּנֵיָא הָהִיא בְּתָלוּשׁ תְּנֵיָא אִידֶךְ דַּיִשׁ מַה דַּיִשׁ מְיוּחָד דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְחַלָּה וּפוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ אַף כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְחַלָּה פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ יָצָא הַלֵּשׁ וְהַמְקַמֵּץ וְהָאוֹפֶה שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְחַלָּה דְּאִין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוֹ וְהָלֵא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר לֹא קַשְׁיָא בְּחוֹצָה לָאָרֶץ עַסְקִינַן דְּלֵיכָּא מַעֲשֵׂר אִי הָכֵי מַעֲשֵׂר אֵין חַלָּה בְּחוּצָה לָאָרֶץ אֶלָּא מִשּׁוּם מַעֲשֵׂר חַלָּה נָמֵי לֵיתֵי מִשּׁוּם מַעֲשֵׂר אֶלָּא לְאַפּוקֵי הֵיכָא דְּלָא שַׁיְיךְ חַלָּה לֹא מַעֲשֵׂר אֶלָּא לְאַפּוקֵי הֵיכָא דְּלָא שַׁיְיךְ חַלָּה לֹא בְּגוֹן בּוֹדֵל בְּתַמָּרִים אֲבָל הֵיכָא דְּשַׁיְיךְ חַלָּה לֹא חִישׁ אֶלָּא שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּהּ לְחַלָּה אֲבָל כִּי הָוָה בְּחַדָּא בְּרַיְיתָא לְמַעֲשֵׂר לְחוּד הָוָה מִשְׁמַע דְּבָעֵי מִן בְּתַר גְּמַר מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר: **וְהָבּוֹדֵל** בְּתַמָּרִים. אע"פ דְּלֵיכָא מַעֲשֵׂר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן חֲשִׁיבָא גְּמַר מְלַאכְתָּן לְמַעֲשֵׂר כֵּיוָן דְּאִי הָוֵה בְּהוּ מַעֲשֵׂר מְדאוֹרַיְיתָא הָוֵה אוֹלִינַן בְּתַר גְּמַר מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר: **פּוֹעֵל** מְהוּ שֶׁיְּהֵבְּהֵב. פֵּי׳ בְּקוּנְטְרָס שֶׁאוֹר מְמַתֵּק וּבְעֵי אִם שָׁרֵי לְהַבְהֵב וְלִמְתוֹק שַׁע"י כֵּן יֹאבֵד יוֹתֵר אִי הָוֵה כַּעֲנָבִים דָּבָר אַחֵר אוֹ לֹא וְקַשְׁיָא לְרַ"ת דְּמַאי קָאָמַר בְּסָמוּךְ מִפְּרִיךְ ע"ג סָלֵע מַאי מְתוּקֵי פָּרִיא אֵיכָא הֵיכָא ס"ד דְּמִסְקָיָא דְּלֵיכָא מְתוּקֵי פָּרִיא א"כ לָמָּה מְפָרִיךְ וְעוֹד לְמַאי דְּמִסְיַק הָכָא דִּלְא יִסְפּוֹת בְּמֻלָּח הָוֵה מְשׁוּם מַעֲשֵׂר

גִּידּוּלֵי קַרְקַע יָצָא הַחוֹלֵב כו׳. בְּרִיש בְּכֹל מַעֲרָבִין (עירובין דף כז:) חָשִׁיב בַּעֲלֵי חַיִּים גִּידּוּלֵי קַרְקַע דְּדָרֵיש וְנִתַּתָּה הַכֶּסֶף בְּכָּרֶךְ וּבְצִבְיוֹן מַה הַכֶּסֶף מְסוּיָּם פְּרִי מִפְּרִי וְגִידּוּלֵי קַרְקַע הָתָם קָרֵי לְהוּ גִּידּוּלֵי קַרְקַע לְפִי שֶׁנִּיזוֹנִין מִן הַקַּרְקַע אֲבָל הָכָא מְפִיק שִׁפּוֹר חוֹלֵב וּמְגַבֵּן דְּלֹא הָוֵי שְׁהוּא גּוֹדֵל וְצוֹמֵחַ מִן הַקַּרְקַע. **כ"ד** אֲמִינָא הוֹאִיל וּכְתִיב קָמָה שְׁתֵּי פְּעָמִים. וְתִימְהַּ הָא אֵיצְטְרִיךְ חַד לְרִבּוּיֵי כָּל בַּעֲלֵי קָמָה וְחַד לְרִבּוּיֵי אֲדָם בְּתָלוּשׁ וְ"ל דְּה"ק סד"א דְּלֹא כְּתִיב קָמָה אֶלָּא לְרַבּוֹת בַּעֲלֵי קָמָה מִכָּל מָקוֹם מִתְּנָךְ דְּרָשׁוֹת דְּלָעֵיל אֲבָל נִדְרוֹשׁ לְרִבּוּיֵי חוֹלֵב דְּמִסְתַּבֵּר טְפֵי לְמִדְרַשׁ הָכֵי וְלִסְפָּרִים דְּגַרְסִי הוֹאִיל וּכְתִיב קָמָה לְרַבּוֹת כָּל בַּעֲלֵי קָמָה נִרְבֶּה נְמִי הָא א"ש טְפֵי דְּמִכָּל בַּעֲלֵי קָמָה מְשַׁמַע שִׁפּוֹר בַּעֲלֵי חַיִּים שֶׁהֵם בַּעֲלֵי קוֹמָה וְתִימְהַּ אִבָּתֵי נִרְבֶּה מִקָּמָה דָּבָר שֶׁאֵין גִּידּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ כְּגוֹן חוֹלֵב וְכִי תֵּימָא דַּיִשׁ דְּכְתִיב רַחְמָנָא ל"ל אֵיצְטְרִיךְ לְרִבּוּיֵי תָּלוּשׁ דְּאִי לֹא כְּתִיב דַּיִשׁ אֲלָא לִרְבּוֹת תַּחְסִנּוֹת אֲבָל בְּמִחוּבָּר הָוֵה מוֹקְמִינַן לֵיהּ דְּזוֹקֵא בְּמִחוּבָּר דְּוַיְיתֵר חוֹלֵב מִבֵּי תְּבָא דְּה"ג פָּרִיךְ ל"ל דַּיִשׁ לְהוֹצִיא חוֹלֵב מִבֵּי תְּבָא נִפְקָא דְּזוֹקֵא בְּמִחוּבָּר אֲלָמָא אִית לָן לְאוֹקוֹמֵי שׁוֹר דּוּמְיָא דְּאָדָם וְעוֹד דְּאִיצְטְרִיךְ דַּיִשׁ לְכַמָּה דְּרָשׁוֹת דְּבִסְמוּךְ. **יָצָא** הַמְגַבֵּשׁ בַּבְּצָלִים. נִרְאֶה דְּאִי לְאו דְּאִי לָא תִּתֵּן דְּהָוֵה דְּרָשִׁינַן מִדַּיִשׁ אֲבָל כְּלִיךְ לֹא תִּתֵּן לֹא הָוֵה דְּרָשִׁינַן מִדַּיִשׁ מָה דַּיִשׁ מְיוּחָד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר אֲבָל לִשְׁעַת גְּמַר מְלַאכְתּוֹ שַׁאֵין צָרִיךְ לְקַרְקַע לֹא הָוֵה דְּרָשִׁינַן לֵיהּ אֲבָל הַשְׁתָּא דְּכְתִיב וְאֵל כְּלִיךְ לְמִדְרַשׁ בִּשְׁעַת גְּמַר מְלָאכָה דְּרָשִׁינַן נְמִי מִדַּיִשׁ לְהַנֵּי. **יָצָא** הַלֵּשׁ הַמְקַמֵּץ וְהָאוֹפֶה. תֵּימָה לְר"י דְּבִשְׁלָמָא אוֹפֶה אִיצְטְרִיךְ לְמֵיתְנֵי אע"ג דְּתָנֵיא לֵשׁ מִשּׁוּם דְּמַשְׁכַּחַת דְּחִיכָּא בְּחַלָּה אֲפִילּוּ לֹא לֵשׁ ע"י אֲפִיָּיה דְּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק כָּל שָׁעָה (פסחים דף לז. ע"ש) הַדּוֹחֵק בְּשָׁעַת הַדְּחַק וְהָאִיסְקַרְטִין כו׳ אֲפָאן בְּאִילְפָּס פְּטוּרִין בְּתַנּוּר חַיָּיבִין אֲלָא מִקְּטָנָה אֲמַאי תָּנֵי לָהּ וְכִי יֵשׁ מִקְּטָנָה בְּלֹא לִישָׁה. **אִי** הָכֵי חַלָּה נְמִי לֹא. דְּחַלָּה בְּחוּצָה לָאָרֶץ לֹא הָוֵיָא אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן דִּכְדְמוּכְחָה בפ׳ עַד כַּמָּה (בכורות דף כו:). **מִידֵּי** מַעֲשֵׂר קָנִים גְּמַר כו׳. דְּבִיזוֹן דְּאִם הָיָה חַיָּיבִין בְּמַעֲשֵׂר הָיָה חִישׁ גְּמַר מְלָאכָה לְמַעֲשֵׂר אַחַר הַמִּירוּחַ וְהָיִינוּ הוֹלְכִים בָּתַר אוֹתָהּ גְּמַר מְלָאכָה כִּי אֵין חַיָּיבִין נְמִי לֹא הָוֵי פְּחוֹת וְנִיזִיל בָּתַרָהּ וְאַמַּאי אוֹלִינַן בָּתַר חַלָּה.

אָמַר רְבִינָא בָּרוּךְ וְתִנֵּי. דְּהַשְׁתָּא דְּקָתָנֵי בָּתַרָהּ לְמַעֲשֵׂר וּלְחַלָּה מוּכָח שִׁפּוּר דִּלְא נָקֵט לְמַעֲשֵׂר אֶלָּא לְאַפּוקֵי הֵיכָא דְּלָא שַׁיְיךְ חַלָּה

לְאַכְשׁוּרֵי גַּבְרָא. לְהָכֵין עַצְמוֹ לְאֲכִילָה מֵרוּחָה לֹא מִיבָּעְיָא לָן שֶׁהֲרֵי לֹא אִסְרָה עָלָיו תּוֹרָה וְהָאי לָאו בְּעֲנָבִים וְדָבָר אַחֵר דְּמֵי דְּהָתָם גַּבֵּי עֲנָבִים אִכְּשׁוּרֵי פֵּירָא הוּא: **פּוֹעֲלִין אוֹכְלִין עֲנָבִים.** כָּל אֲכִילָתָן מִשְּׁהֵחֵן עַד שֶׁמְּגִיעִין לְרֹאשׁ אוּמָּנִיּוֹת שֶׁהֵן בְּגִלּוּי וְהַשְּׁמָע מִכָּה אוֹתָן וּמִמַּתְקָן: **רֹאשֵׁי אוּמָּנִיוֹת.** רֹאשׁ שׁוּרוֹת הַחֶבֶר בִּלְשׁוֹן עַרְמִי אוּרְצַיְיךְ"א וּבְלַע"ז אורמ"ן: **הָתָם מִשּׁוּם בִּיטּוּל מְלָאכָה.** שְׁמִטָּטַל עַצְמוֹ כְּשֶׁמְּהַבְהֵב:

דְּאִיכָּא אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו. שֶׁלֹּא נִשְׂכַּר אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת וּמְהַבְהֵבִין לוֹ: **וְלֹא יִבְטֵל.** יִחָמֵם שֶׁמִּטְמִיטִים בָּעֹפֶר חַם: **וְלֹא יַצְרִיךְ.** בִּלְשׁוֹן״ר בְּלַע״ז כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין לִתְפוּחִים: **עַל יַד.** מִיד לְיָד: **עוֹדְרִין מוֹסְקִין בּוֹצְרִין גּוֹדְרִין.** כּוֹתֵשׁ לְשׁוֹן לְקִיטָה זֶהּ לְכָל מִין וּמִין: **וְשָׁבוּרִין.** מִן הַמֻּעָשָׂר וְלֹא אָמַר מִקָּח הוּא לְפִי שֵׁאֵין זֶה תְּנַאי שְׂכִירוּת אֶלָּא הַתּוֹרָה זְכָתָה לָהֶם: **בְּפֵיתָם לֹא יֹאכְלוּ.** מִשּׁוּם דִּינָא נָקְטִי לֵיהּ לְפִי שֶׁאוֹכְלִין לְהַרְבֵּה: **לֹא יִכְפּוֹת.** יִטְבּוֹל קס״ד מִשּׁוּם עֲנָבִים וְדָבָר אַחֵר קָאָמַר וְלֹא מִשּׁוּם מַעֲשֵׂר אֶלְמָא אִכְּשׁוּרֵי פֵּירָא אָסוּר: **מַלַּח וְדַאי בַּעֲנָבִים וְדָבָר אַחֵר דְּמֵי.** וְאַע״ג דְּעֲלִיהּוּ דַּעֲנָבִים קָא מְבַרֵר לֵיהּ וְלֹאו מִילְתָא בְּאֲפִיפֵי נַפְשֵׁיהּ הוּא פָּשַׁט מ״מ דָּבָר אַחֵר הוּא אֲבָל מְהַבְהֵב אֵינָא לָךְ דְּשָׁרֵי: **לַעֲזֵרוֹ.** לְחַפּוֹר: **לְסַכְּסֵךְ.** לְבַסּוֹת שֶׁרָשִׁים הַמְגוֹלִים: **חֲרֵי זֶה לֹא יֹאכַל.** מִן הַזֵּיתִים שֶׁבְּאֵילָן דִּבְעֵינַן שִׁעוּת גְּמַר מְלָאכָה: **שִׁכְרוֹ לִבְצוֹרוֹ בַּעֲנָבִים.** לְמִסּוֹק. בְּזֵיתִים: **לְלַקֵּט.** בְּשָׂאר פֵּירוֹת אוֹתָן הַנּוֹשְׁרִין עַל גַּב הַקַּרְקַע: **קָצִין.** וְהִתְנָה עִם בַּעַל הַבַּיִת אע״פ שֶׁאוֹכֵל הַזֶּה לֵיהּ בְּעֵין מָקָח: **אַחַת אַחַת אוֹכֵל.** דְּפָחוֹת מִשָּׁתַּיִם לֹא חַיֵּיל אִינְשׁוּר שֶׁם גּוֹרֶן בְּדָבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ: **שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם לֹא יֹאכַל.** דִּשְׁתַּיִם מִכְּמֵי מְטֵי לְהוּ מִילְתָא דְּחַשְׁבִּיתְהוּ כְּגוֹן קְצִיצָה אוֹ מָקָח חַיֵּיל עֲלַיְיהוּ שֶׁם גּוֹרֶן כְּדִלְיָיף אַסְמַכְתָּא מִקָּרָא לְקַמָּן וְקִבְּיעוּתָא דְּקִצִּיצָה וּמָקָח דְּרַבָּנָן הִיא דְּאַמְרַן לְעֵיל (פח:) דְּאֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא אֵין חִילּוּק בֵּין שְׁתַּיִם לְאַחַת: **וְסוֹפֶת בְּמַלַּח וְאוֹכֵל.** קס״ד סְפִיקָא בְּמַעֲשֵׂר לֹא מְהַנְיָא וְלֹא נָקְט לֵיהּ אֶלָּא לְאַשְׁמוּעִינָן דְּלֹא מְעַבֵּב עָלָיו בְּעַל הַבַּיִת: **אֲהַנְיֵא.** אִיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינָן: **אֶלָּא לְאוֹ אֲרֵישָׁא.** דִּלְמָא קְצִיץ: **כְּאן בְּאֶרֶץ כְּאן בְּחוּצָה לָאָרֶץ.** וְסִפְרֵי לֹא מְשׁוּם עֲנָבִים וְדָבָר אַחֵר לְעִנְיַן דִּינָא נָקְט לָהּ אֶלָּא מְשׁוּם חֲשִׁיבוּת אֲכִילָה לְעִנְיַן מַעֲשֵׂר נָקְט לֵיהּ וְאִסְפֵּיקָא קָאֵי: **בְּאֶרֶץ.** דְּמַעֲשֵׂר דְּאוֹרַיְיתָא הוּקְבְּעָה סְפִיקָא דְּסִפֵּיקָא בְּמַלַּח גַּמְרִ מְלַאכְתַּיְיהוּ דִּגְלִי דַּעְתַּיה דְּלִית לֵיהּ גּוֹרֶן אַדַּרַבָּנָן: **מִדְּרַבָּנָן הִיא.** דְּמַעֲשֵׂר דְּאוֹרַיְיתָא הוּקַּן: **תֵּרְתֵּי דְּקָבְעָא סְפֵיקָא.** כִּדְיָלְיף לְקַמָּן בְּפֵרוֹת מִשְׁתַּיִם לֹא חַיֵּי גּוֹרֶן: **קָצִין בֵּין סָפֵת וּבֵין לֹא סָפֵת.** קְצִיצָה מְשַׁוֵּי לֹא גּוֹרֶן כְּשֶׁהֵן שְׁתַּיִם וְאַחַת אַחַת אוֹכֵל שְׁתַּיִם לֹא יֹאכַל וּבֵינָן לְקְצִיצָה לֵיכָּא בְּשִׁתַּיִם

לְאַכְשׁוּרֵי גַּבְרָא לֹא קְמִיבָּעְיָא לָן כִּי קְמִיבָּעְיָא לָן
לְאַכְשׁוּרֵי פֵּירָא מַאי ת״ש פּוֹעֲלִין אוֹכְלִין עֲנָבִים
בְּרֹאשֵׁי אוּמָּנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהַבְהֲבוּ בְּאוּר
הָתָם מִשּׁוּם בִּיטּוּל מְלָאכָה כִּי קָא מִיבָּעְיָא לָן הֵיכָא
דְּאִיכָּא אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו מַאי ת״ש לֹא יְהַבְהֵב בְּאוּר
וְיֹאכַל וְלֹא יִכְמוֹר בָּאֲדָמָה וְיֹאכַל וְלֹא יַפְרִיךְ ע״ג
הַפֶּלַע וְיֹאכַל אֲבָל מַפְרִיךְ עַל יַד עַל יַד וְאוֹכֵל הָתָם
מִשּׁוּם בִּיטּוּל מְלָאכָה הָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא דְּאִי ס״ד
מִשּׁוּם מְתוֹקֵי פֵּירָא סָלֵק מַאי מְתוֹקֵי פֵּירָא אֵיכָא
אִי אִפְּשָׁר דְּלֹא מְמַתֵּיק פּוֹרְתָא ת״ש פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ
עוֹדְרִים בְּתְאֵנִים וְגוֹדְרִים בְּתָמָרִים וּבוֹצְרִים בַּעֲנָבִים
וּמוֹסְקִין בְּזֵיתִים חֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִים וּפְטוּרִים שֶׁהַתּוֹרָה
זִיכְּתָה לָהֶם בְּפֵיתָם לֹא יֹאכְלוּ אֶלָּא אִם כֵּן נָטְלוּ
רְשׁוּת מִבְּעָה״ב וְלֹא יִכְפּוֹת בְּמֶלַח וְיֹאכַל מֶלַח וַדַּאי
בַּעֲנָבִים וְדָבָר אַחֵר דְּמֵי וְלֹא יִכְפּוֹת בְּמֶלַח וְיֹאכַל
וּרְמִינְהוּ הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְעַדֵּר וּלְסַכְּסֵךְ תַּחַת
הַזֵּיתִים חֲרֵי זֶה לֹא יֹאכַל שֶׁכָּרוֹ לִבְצוֹר לְמוֹסֵק
שֶׁכָּרוֹ לְלַקֵּט חֲרֵי זֶה אוֹכֵל וּפָטוּר שֶׁהַתּוֹרָה זִיכְּתָה
לָהֶן קָצִין אַחַת וְאַחַת יֹאכַל שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם לֹא יֹאכַל
וְסוֹפֶת בְּמֶלַח וְיֹאכַל אֲהַנְיֵא אֵילֵימָא אֲפֵיקָא בֵּינַיְיהוּ
דְּקָצִין כָּל הֵיכִי דְּבָעֵי לֵיכּוֹל אֶלָּא לָאו אַרֵישָׁא אָמַר
אַבַּיֵי לֹא קַשְׁיָא כַּאן בְּאֶרֶץ כַּאן בְּחוּצָה לָאָרֶץ בְּאֶרֶץ
סְפֵיקָא סְפֵיקָא בְּחוּצָה לָאָרֶץ לֹא קָבְעָא סְפֵיקָא
אָמַר רָבָא מִי אִיכָּא מִידֵּי דְּבָאָרֶץ קָבְעָא סְפֵיקָא
מִדְּאוֹרַיְיתָא וּבְחוּצָה לָאָרֶץ לֹא קָבְעָא סְפֵיקָא וּמִיתְּמַר
לְכִתְחִילָּה אֶלָּא אָמַר רָבָא בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה
לָאָרֶץ חָדָא לֹא קָבְעָא סְפֵיקָא תֵּרְתֵּי קָבְעָא סְפֵיקָא
קָצִין בֵּין סָפֵת בֵּין לֹא סָפֵת אַחַת אַחַת אוֹכֵל
שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם לֹא יֹאכַל לֹא קָצִין וְלֹא סָפֵת אוֹכֵל
שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם סָפֵת אַחַת אַחַת אוֹכֵל שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם
לֹא יֹאכַל וְאִע״ג דְּנָטַל רְשׁוּת מִבְּעָה״ב דְּאִימְטְבִיל
לְהוּ לְמַעֲשֵׂר וְקָבְעָא סְפֵיקָא וְתֵרְתֵּי דְּקָבְעָא סְפֵיקָא
מְנָא לָן אָמַר רַב מָתָנָא דְּאָמַר קְרָא כִּי קִבְּצָם
בָּעֲמִיר גּוֹרָנָה: תָּנוּ רַבָּנָן פֵּרוֹת הַמְּרֻכְסוֹת בְּתְבוּאָה

והדשות

אֶלָּא בְּאַחַת לֹא קָבַע בָּהֶם סְפֵיקָא מִשּׁוּם הָכִי קָתָנֵי סוֹפֶת בְּמֶלַח וְאוֹכֵל וְאִסְפֵּיקָא דְּוַדַּאי לֹא קָצִין וְלֹא סָפֵת אוֹכֵל שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם. סָפֵת לֹא יֹאכַל שְׁתַּיִם דְּקָבְעָא סְפֵיקָא וּמִשּׁוּם הָכִי קָתָנֵי בִּבְרֵיְיתָא קְמַיְיתָא וְלֹא יִסְפּוֹת דִּלְאו בְּקָצִין אִיירִי וְאַבְּיֵלְתָּא בִּשְׁתַּיִם שְׁתַּיִם: **וְתֵרְתֵּי דְּקָבְעָא סְפֵיקָא מְנָלָן.** כְּלוֹמַר מְנָלָן דִּבְעֵינַן תְּרֵתֵי וּבְעֵית לֵימָא: **כִּי קִבְּצָם בָּעֲמִיר גּוֹרָנָה.** אֵין גּוֹרֶן בְּלֹא קִיבּוּץ וְאֵין קִיבּוּץ פֵּרוֹת שְׁתַּיִם: **הַמְּרֻכְסוֹת בְּתְבוּאָה.** שְׁזוּרוֹת שְׁוּרוֹת בְּמִיִם וּמְיַבְּשִׁין אוֹתָן בְּתַנּוּר וְדָשִׁין אוֹתָן בְּפֵרוֹת לְהָסִיר קְלִיפָּתָן וְהוּא חוֹשֵׁלְא:

והדשות

טִפֵּי לְעַנָּבִים וְדָבָר אַחֵר מֵהַבְהוּב בְּסָמוּךְ וּמִתּוֹךְ הַסּוּגְיָא מִשְׁמַע שֶׁלֹּא פָּשַׁט כְּלוּם וְנִרְאֶה לְרַ״ת דְּבְרֵאוּי לְאֲכִילָה פָּשִׁיטָא לֵיהּ דְּשָׁרֵי לְהַבְהוּב דְּלֹא הֲוֵי אֶלָּא בְּסוּמְיָא פֵּירָא אֶלָּא בְּאוֹתָן שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְאֲכִילָה אֶלָּא ע״י הַדְחָק וּמְהַבְהֲבָן כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ טוֹבִים לְאֲכִילָה מִבָּעְיָא לֵיהּ אִי הֲוֵי בְּעַנָּבִים וְדָבָר אַחֵר בֵּין ע״י הַדְחָק אוֹ לֹא שָׁנָא מֵהַבְהוּב זֶה מֵהַבְהוּב בִּפְרִיּוֹת מְתוּקִים דְּשָׁרֵי וּפָשִׁיט מִדְּשָׁאנֵי פּוֹעֲלִין לִטְבֹּל פִּתָּן בְּיַיִן וְכֵן הַשְׁתָּא בְּפוֹעֲלִין אוֹכְלִין עֲנָבִים שֶׁאֵין יְכוֹלִין לֶאֱכוֹל אֶלָּא ע״י הַדְחָק וּמִדְּמֵי לֵיהּ לְאוֹכֵל שֶׁאֵינוֹ רָאוּי אֶלָּא ע״י הַדְחָק וּמִיהוּ לִישְׁנָא דְּשֵׁיאכְלוּ עֲנָבִים הַרְבֵּה מִשְּׁמַע שֶׁיְּכוֹלִין לֶאֱכוֹל בְּלֹא הָכֵי וְתוּ פָּשִׁיט מֵאוֹכְלִין בְּרֹאשֵׁי אוּמָּנִיוֹת וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהַבְהֲבוּ וְלֹא קָאֵי אֲרֹאשֵׁי אוּמָּנִיוֹת דְּהַבְהוּב שָׁרֵי לְהַבְהֵב שֶׁרְאוּיִן לֶאֱכִילָה אֶלָּא וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהַבְהֲבוּ בְּדָבָרִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לֶאֱכִילָה קָאֲמַר וְהִשְׁתָּא קָאֲמַר שִׁפּוּר מֵאי מְתוּקֵי פֵּירָא אֵיכָא דְּעַל יְדֵי הַפְרָכָה לֹא יִתְקְנוּ יוֹתֵר אוֹתָן שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לֶאֱכִילָה דְּאֵינָן אֶלָּא לְמִתֵּק אוֹתָן שֶׁכְּבָר הָיוּ רְאוּיִין וְהָא פָּשִׁיטָא דְּשָׁרֵי וְא״כ מְשׁוּם בִּיטּוּל מְלָאכָה הוּא דְּקָאָמְרָה בְּרֵייתָא וְאַתְּ נַמִּי שִׁפּוּר אֲבָל אִי לֹאו לְהָכִי שָׁרֵי הַיְינוּ בְּרֵאוּיִין לֶאֱכִילָה מִבָּעְיָא לָן הַבְהוּב בְּשֶׁאֵינָם רְאוּיִים לֶאֱכִילָה מִבָּעְיָא לָן דְּהַבְהוּב וְסִפְּיקָא פָּשִׁיטָא לָן דְּהָוֵי כַּעֲנָבִים וְדִ״א דְּדָבָר אַחֵר וְנִרְאֶה לְרַ״ת דְּלָפֵי ר״ת לֹא אֲסוּר עֲנָבִים וְדִ״א אֶלָּא דְּזָקֵא בְּאֵין רְאוּיִין דְּהַיְינוּ דָּבָר אַחֵר וְאַתְּ נַמִּי דְּזוֹקֵא בְּאֵין רְאוּיִין דְּבְרֵאוּיִין שָׁרֵי כְּדִמְשְׁמַע בְּמַתְנִיתִין דְּדָקָתָנֵי וְיֵשׁ לְיַישֵׁב שִׁיטַת הַקּוּנְטְ׳ דְּמִה שֶּׁהִקְשָׁה דְּאִי לֵיכָא מִיהוּ אֲמַאי מְפָרֵק אֵיכָא לְמֵימַר מְפָרֵק וּמְשַׁבֵּר לְחִתִּיכוֹת קְטַנּוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְתֵת בְּפִיו בְּמַעַט מֵעֵט דְּשָׁרֵי לְסִפּוֹת בְּמֶלַח לְרַבָּה אִי לֹאו מְשׁוּם מַעֲשֵׂר מְשׁוּם שֶׁנָּתַן לוֹ בְּעֵינ״ב רְשׁוּת לֶאֱכוֹל דִּבְהָכִי אִיירִי וּבְרֵייתָא נַמִּי דְּשָׁרֵי לִסְפּוֹת בְּאַחַת אַחַת הַיְינוּ מְשׁוּם דְּמִיירִי בְּקָצִין:

קוֹצִין אַחַת אוֹכֵל. פֵּירֹשׁ בְּקוּנְטְרֵס קָצִין עִם בְּעה״ב עַל מָנָת שֶׁיֹּאכַל דְּהַשְׁתָּא הֲוֵי כְּעֵין מָקָח נִרְאֶה לְרַ״ת דְּלָפֵי קַאי אֲרֵישָׁא אִשְׁכָּרוֹ לְעָדְרוֹ דְּאִי אִשְׁכָּרוֹ לְקַצּוֹתוֹ לְמָה יִתְּנֶה בְּחִנָּם כֵּיוָן דְּמִן הַתּוֹרָה אוֹכֵל וְקָצִיצָה נַמִּי אֲמַאי מְהַנְיָא שֶׁלֹּא יֹאכַל שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם כֵּיוָן דְּעֵל חִנָּם הוּא קוֹצֵץ וְקָשֶׁה קְצָת דְּמֵאי פָּרִיךְ כֵּיוָן דְּקָצִין כָּל מֵאי דְּבָעֵי לֶאֱכוֹל לְמָה לֹא פָּשׁוּט לוֹ כָּל כָּךְ שֶׁיּוּכַל לֶאֱכוֹל בְּמֶלַח מִשּׁוּם דְּקָצִין הָא לֹא פֵּירֹשׁ לֶאֱכוֹל בְּמֶלַח וְאִיצְטְרִיךְ לְקַמּוֹנֵי וְרִ״ת פֵּירֹשׁ קָצִין שֶׁהִתְנָה שֶׁלֹּא לֶאֱכוֹל אֶלָּא עֶשֶׂר פֵּירוֹת אוֹ עֶשְׂרִים וְהִשְׁתָּא פָּרִיךְ שִׁפּוּר בְּמֵאי דְּבָעֵי יֹאכַל: **שְׁתַּיִם** שְׁתַּיִם לֹא יֹאכַל. דְּמִקָּח קוֹנֵע בְּדָבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר וְכִי תְּלָיֵא שְׁתַּיִם בְּיַחַד שִׁיעוּר גּוֹרֶן בִּדְלָיְיף בְּסָמוּךְ שֶׁהִלּוּקוֹ

לֹא נַעֲשֶׂה גּוֹרֶן אַחַר: **בְּאֶרֶץ** קְבָעָא סְפֵיקָא. הַהִיא דִּלְעֵיל דְּקָתָנֵי לֹא יִסְפּוֹת מְיִירֵי בְּאֶרֶץ וְאַע״ג דְּאִי לֹא הָכֵי לֹא יִסְפּוֹת מְשׁוּם עֲנָבִים וְדָבָר אַחֵר כְּדְאָמַר מְעִיקָּרָא וְהַהִיא דְּסִפֵּת בְּמֶלַח קָאֵי אִסְפֵּיקָא וּמְיִירֵי בְּאֶרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ וְקָמ״ל דִּלְא קְבָעָא סְפֵיקָא וְהִשְׁתָּא לֹא תִּקְשֵׁי לֵיהּ הָא דְּפָרִיךְ אַדַּאֲבַיֵי ר״ל דְּאִי לֹאו דַּאֲשַׁמְעִינַן בְּשׁוּם מָקוֹם דִּסְפֵיקָא קְבָעָא לֹא הֲוֵי אֲשַׁמְעִינַן שׁוּם חִידּוּשׁ הַהִיא בְּרֵייתָא דְּסוֹפֶת וּלְהָכֵי מוֹקֵי לַהַהִיא דְּלֹא יִסְפּוֹת בְּאֶרֶץ מִשּׁוּם דְּסִפֵּיקָא קְבָעָא וְהִשְׁתָּא קָמ״ל הַהִיא דְּסוֹפֶת דְּאַע״ג דְּבְאֶרֶץ קְבָעָא בְּחוּצָה לָאָרֶץ לֹא קְבָעָא: **וְתֵרְתֵּי** מְנָלָן דְּקָבְעָא סְפֵיקָא. מָקָח נַמִּי קְבָעָא בְּתַרְתֵּי דְּאָמַר לְעֵיל אֶלָּא מִשּׁוּם דְּסִפֵּיקָא קְיִימִינַן נָקְט סְפֵיקָא: **כִּי** קִבְּצָם בָּעֲמִיר גּוֹרָנָה. אִסְמַכְתָּא הִיא:

בְּתְבוּאָה. לֹא לַעֲשׂוֹת לֶחֶם מִיירִי דְּהַיְינוּ דְּשֵׁיכָּא חֵלָּה לֹא אָזְלִינַן בָּתַר מְלָאכָה לְמַעֲשֵׂר אֶלָּא בְּתְבוּאָה לַעֲשׂוֹת קְלִיּוֹת אוֹ שְׁתִּית מִיירִי:

והדשות

וְהָדְּשׁוֹת בְּתִרוּמָה וּמַעֲשֵׂר אֵינוֹ עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּחְסֹם אֲבָל מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן מֵבִיא בּוֹל מֵאוֹתוֹ הַמִּין וְתוֹלֶה לָהּ בִּטְרָסְקָלִין שֶׁבְּפִיהָ ר"ש בֶּן יוֹחָאי אוֹמֵר מֵבִיא בְּרִשְׁיוֹנִים וְתוֹלֶה לָהּ שֶׁהַבְּרִשְׁיוֹנִים יְפוֹת לָהּ מִן הַכֹּל וּרְמִינְהִי פְּרוֹת הַמְּדַכְּסוֹת בִּתְבוּאָה אֵינוֹ עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּחְסֹם וְהָדְּשׁוֹת בִּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּחְסֹם וְנִבְרֵי הַדֶּשׁ בְּפָרָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּחְסֹם וְיִשְׂרָאֵל הַדֶּשׁ בְּפָרָתוֹ שֶׁל נִבְרֵי עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּחְסֹם קָשְׁיָא תְּרוּמָה אַתְּרוּמָה קָשְׁיָא מַעֲשֵׂר אַמַּעֲשֵׂר בְּשִׁלְמָא תְּרוּמָה אַתְּרוּמָה לֹא קַשְׁיָא כָּאן בִּתְרוּמָה כָּאן בְּגִידּוּלֵי תְּרוּמָה אֶלָּא מַעֲשֵׂר אַמַּעֲשֵׂר קָשְׁיָא וְכִי תֵּימָא מַעֲשֵׂר אַמַּעֲשֵׂר נַמִי לֹא קַשְׁיָא כָּאן בְּמַעֲשֵׂר כָּאן בְּגִידּוּלֵי מַעֲשֵׂר בְּשִׁלְמָא גִּידּוּלֵי מַעֲשֵׂר חוּלִּין גִּינְהוּ דְּתָנֵן גִּידּוּלֵי טֶבֶל אֶלָּא גִּידּוּלֵי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי חוּלִּין אֶלָּא לֹא קַשְׁיָא הָא בְּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן הָא בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְאִיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְלֹא קַשְׁיָא הָא רַבִּי מֵאִיר הָא רַבִּי יְהוּדָה הָא ר"מ דְּאָמַר מַעֲשֵׂר מְמוֹן גַּבּוֹהַּ הוּא הָא רַבִּי יְהוּדָה הָא רַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְמוֹן הֶדְיוֹט הוּא הֵיכִי דָּמֵי כְּגוֹן שֶׁהִקְדִּימוֹ בְּשֶׁבָּלִין וְלֹא' יְהוּדָה וְהָא בָּעֵי חוֹמָה כְּגוֹן שֶׁדֵּשׁ לִפְנִים מֵחוֹמַת בֵּית פַּאגֵי אִיבָּעֵית אֵימָא לֹא קַשְׁיָא כָּאן בְּמַעֲשֵׂר וְדַאי כָּאן בְּמַעֲשֵׂר דְּמַאי הָשְׁתָּא דְּאָתֵית לְהָכֵי תְּרוּמָה אַתְּרוּמָה נַמִי לֹא קַשְׁיָא כָּאן בִּתְרוּמַת וַדַּאי כָּאן בִּתְרוּמַת דְּמַאי בְּשִׁלְמָא מַעֲשֵׂר דְּמַאי אִיכָּא אֶלָּא תְּרוּמַת דְּמַאי מִי אִיכָּא וְהָתְנַיָּא אַף הוּא בִּיטֵּל אֶת הַיְּדוּעִי וְנָזַר עַל הַדְּמָאִי לְפִי שֶׁשָּׁלַח בְּבָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְרָאָה שֶׁלֹּא הָיוּ מְפָרִישִׁין אֶלָּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בִּלְבַד אֶלָּא לֹא קַשְׁיָא כָּאן בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וַדַּאי כָּאן בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר דְּמַאי הָכָא בְּעַם מִינֵּיהּ מֵרֹב בְּעַם מִינֵּיהּ וְלָא מְעַלֵּי לֵיהּ הוּא וְהָא לֹא מְעַלֵּי לֵיהּ אוֹ דִלְמָא דְּחַזְיָא וּמְצַטְעֲרָא וְהָא חַזְיָא וּמְצַטְעֲרָא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת תְּנִיתוּהָ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָי אוֹמֵר מֵבִיא בְּרִשְׁיוֹנִים וְתוֹלֶה לָהּ שֶׁהַבְּרִשְׁיוֹנִים יְפוֹת לָהּ מִן הַכֹּל שְׁמַע מִינָּהּ מִשּׁוּם דְּמְעַלֵּי לֵיהּ הוּא שְׁמַע מִינָּהּ אֵיבָעְיָא לְהוּ מִי אָמְרִינַן כִּי אָמְרִינַן אָדָם לִבְנֵי חֲסוֹם פָּרָתִי וְדוֹשׁ בָּהּ מִי אָמְרִינַן שַׁבָּת דְּאִיסּוּר סְקִילָה לְבְנֵי מַעֲשֵׂר אוֹ דִלְמָא שַׁבָּת הֲנֵי מִילֵּי לְעִנְיָן שַׁבָּת דְּאִיסּוּר סְקִילָה אֲבָל חֲסִימָה דְּאִיסּוּר לָאו אוֹ דִלְמָא לֹא שָׁנָא ת"ש נִבְרֵי הַדֶּשׁ בְּפָרָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּחְסֹם מַעֲבֵר הוּא דְּלָא עָבֵר הָא אִיסּוּרָא אִיכָּא בְּדִין הוּא דְּאִיסּוּרָא נַמִי לֵיכָּא וְאֵיידֵי דְּתָנָא

סֵיפָא דְּיִשְׂרָאֵל הַדֶּשׁ בְּפָרָתוֹ שֶׁל נִבְרֵי עוֹבֵר תָּנָא רֵישָׁא אֵינוֹ עוֹבֵר תָּא שְׁמַע דְּשָׁלְחוּ לֵיהּ לְאַבּוּהּ דִּשְׁמוּאֵל הָלִין תּוֹרֵי

וְהָדְּשׁוֹת. דִּישַׁת שִׁבֳּלִין בִּתְרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר כְּגוֹן שֶׁהִקְדִּימוֹ בְּשִׁבֳּלִין: אֵין עוֹבֵר. בְּלֹא תַּחְסֹם:
הַמְּדַכְּסוֹת. מְשׁוּם דְּגַמַר מִלְּאִכְּתָן לְמַעֲשֵׂר מִשְּׁעַת דִּישָׁה: תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר. דִּסְתָם דִּישׁ לְאוֹ בִּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מִשְׁתַּעֵי קְרָא דְּאֵין תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר סְתָם אֶלָּא מִן הַמְיֻרָּחוֹת וְאֵיכָל בְּדִבְתְיהּ דְּסַעֲדָא מְשׁוּם דִּכְתִיב דִּישׁ וְגוֹרֶן לֹא תִּחְסֹם: בּוֹ. מִלֹּא (במדבר יח) כְּדֵגֶן מִן הַגּוֹרֶן: מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ עָלָיו שֶׁהוּא חוֹסֵם:

אַגְרוֹף: בְּמִרְטָלִין שֶׁבְּפִיהָ. שֵׁק אוֹ טַרְסָקָל תּוֹלִין בְּצִבְאָרָהּ וְהַמַּאֲכָל בְּתוֹכוֹ וְאוֹכֶלֶת: נְבֵרִי הֶדֵּשׁ בְּפָרָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אֵינוֹ עוֹבְרִים הַבְּעָלִים שֶׁאָמְרוּ לוֹ חֲסוֹם פָּרָתִי וְדוֹשׁ בָּהּ תְּבוּאָה שֶׁלְּךָ אֵין עֲלֵיהֶם עֲבֵירָה לֹא תַּחְסֹמוּ: גִּידּוּלֵי תְּרוּמָה. שֶׁזָּרְעָה וְגִידְּלָה הַגִּידּוּלִין תְּרוּמָה מִדְּרַבָּנָן וְזֶה אֶחָד מִשְּׁמוֹנָה עָשָׂר דָּבָר שֶׁרַבּוֹ בֵּית שַׁמַּאי עַל בֵּית הִלֵּל בִּיצִיאוֹת שַׁבָּת (דף יז:) וְכֵיוָן דְּלֹא תְּרוּמָה מִדְאוֹרַיְיתָא הִיא. קָרֵיהּ בֵּיהּ דִּישׁ שֶׁתִּמְנֵי: בִּשְׁלָמָא נִידּוּלֵי תְּרוּמָה תְּרוּמָה. מִדְּרַבָּנָן וְאִיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינָן דְּעוֹבֵר: גִּידּוּלֵי טֶבֶל. תְּבוּאָה שֶׁנִּמְרְחָה בְּכֹרִי וְזָרְעָה בְּטִיבְלָהּ חֲרֵי הִיא כְּשֹׁאֵר חוּלִּין וְאוֹכֵל הַזְּמָנָה עֲרַאי עַד שֶׁיִּמְרַח דְּכֵיוָן דְּזָרְעוּ כָּלָה בְּטֵיל לֵיהּ אִיסּוּרֵיהּ וּבִתְרוּמָה הוּא דְּגָזַר בְּדִמְפָרֵשׁ הָתָם גְּזֵירָה מִשּׁוּם תְּרוּמָה שֶׁתּוֹרָה בֵּיד יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּא יְזַלְזְעֶנָּה לְהַפְּסִיד שֶׁלֹּא יִתְּנֶנָּה לְכֹהֵן אִי נַמִי מִשּׁוּם תְּרוּמָה טְהוֹרָה בֵּיד כֹּהֵן דִּלְמָא מְשַׁדְּיָא לָהּ לְזָרְעָהּ וְאָתֵי לְמִיכַּל בְּקִדּוּשִׁין (דף נב:): מְמוֹן גַּבּוֹהַּ. וְלֹא קָרֵיהּ בֵּיהּ בְּדִישׁוֹ וְגַבֵּי תְּרוּמָה מִיתוֹקְמָא שֶׁהֶחֱזִיקָה פְּרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁאִסּוּר לְהַאֲכִילָהּ תְּרוּמָה וַאֲפִילּוּ אִם דָּשׁ בָּהּ כֹּהֵן וְתָנֵיהּ כֹּהֵן שֶׁשָּׁכַר פָּרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ אוֹכֵל מִשֶּׁל בַּעַל הַבַּיִת שֶׁמְּזוֹנוֹתֶיהָ עָלָיו לֹא יֹאכַל בִּרְשׁוּת תְּרוּמָה: הֵיכִי דָּמֵי. דְּלֵיהְוֵי מַעֲשֵׂר קוֹדֶם דִּישָׁה: כְּגוֹן שֶׁהִקְדִּימוֹ. וְקָרֵי שָׁם עָלָיו בְּשִׁבֳּלִין: (וּלֹא"). כֵּיוָן דְּדִשָּׁם מַעֲשֵׂר עָלָיו לֹא' יְהוּדָה דְּאָמַר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְמוֹן הֶדְיוֹט הוּא הֵיכִי דָּמֵי כְּגוֹן שֶׁהִקְדִּימוֹ בְּשִׁבֳּלִין וּלֹא' יְהוּדָה וְהָא בָּעֵי חוֹמָה. שֶׁאִסּוּר לְאָכְלוֹ חוּץ לְחוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם וְהֵיכִי אָתֵי לְאוֹ דְּלָא תּוֹכֵל לֶאֱכוֹל בְּשַׁעֲרֶיךָ: בֵּית פַּאגֵי. הֵיקֵף חִיצּוֹן שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוֹסִיפוּ עָלָיו קְרוֹי בֵּית פַּאגֵי וּנְרָאֶה לִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן בְּכִיּשְׁתָּהּ שֶׁל עִיר שׁוּנֵ"א בְּלַע"ז בְּרֹאמֶרְנַיְ"ן פֶּרֶק קַמָּא (דף ט.) זֶה קָנֶה חָמוֹר וּבֵית פַּגְיֵהּ: כָּאן בְּמַעֲשֵׂר דְּמַאי. דְּלִיתְיהּ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן הַלּוֹקֵחַ מֵעַם הָאָרֶץ שֶׁחִיְּבוּהוּ לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַל הַפָּקָק וּלְהַעֲלוֹתוֹ לִירוּשָׁלַיִם: אַף הוּא. יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה (דף מח.): בִּיטֵּל אֶת הַיְּדוּעִי. שֶׁל מַעֲשֵׂר וַאֲפִילּוּ שֶׁל חֲבֵרִים שֶׁאֵין לוֹמַר בְּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נִתְּתִי לַלֵּוִי לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ נוֹתְנִים מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן לַלֵּוִי כְּהִלְכְתוֹ דְּרַחְמָנָא אָמַר לַלֵּוִי וְקָנְטִינְהוּ עֻזְּרָא וְצִוָּה לְתִתּוֹ לַכֹּהֲנִים: וְנָזַר עַל הַדְּמַאי. בְּלוֹקֵחַ מֵעַם הָאָרֶץ שֶׁיִּפְרִישׁ הַכֹּל מִסְּפֵק מִפְּנֵי שֶׁהַטֶּבֶל עֵין מִיתָה חוּץ מִן הַתְּרוּמָה שֶׁלֹּא גָּזַר לְהַפְרִישָׁהּ וְתוֹלֶה לָהּ גָּזַר עַל הַדְּמַאי לְפִי שֶׁשָּׁלַח בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְרָאָה שֶׁהָיוּ מְפָרִישִׁין אֶלָּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בִּלְבַד אֶלָּא לֹא קַשְׁיָא כָּאן בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וַדַּאי כָּאן בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר דְּמַאי בְּשִׁלְמָא מַעֲשֵׂר דְּמַאי אִיכָּא אֶלָּא תְּרוּמַת דְּמַאי מִי אִיכָּא וְהָתְנַיָּא אַף הוּא בִּיטֵּל אֶת הַיְּדוּעִי וְנָזַר עַל הַדְּמַאי לְפִי שֶׁשָּׁלַח בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְרָאָה שֶׁלֹּא הָיוּ מְפָרִישִׁין אֶלָּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בִּלְבַד אֶלָּא לֹא קַשְׁיָא כָּאן בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וַדַּאי כָּאן בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר דְּמַאי הָכָא בְּעַם מִינֵּיהּ מֵרֹב בְּעַם מִינֵּיהּ וְלָא מְעַלֵּי לֵיהּ הוּא וְהָא לֹא מְעַלֵּי לֵיהּ אוֹ דִלְמָא דְּחַזְיָא וּמְצַטְעֲרָא וְהָא חַזְיָא וּמְצַטְעֲרָא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת תְּנִיתוּהָ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָי אוֹמֵר מֵבִיא בְּרִשְׁיוֹנִים וְתוֹלֶה לָהּ שֶׁהַבְּרִשְׁיוֹנִים יְפוֹת לָהּ מִן הַכֹּל שְׁמַע מִינָּהּ מִשּׁוּם דְּמְעַלֵּי לֵיהּ הוּא שְׁמַע מִינָּהּ אֵיבָעְיָא לְהוּ מִי אָמְרִינַן כִּי אָמְרִינַן אָדָם לִבְנֵי חֲסוֹם פָּרָתִי וְדוֹשׁ בָּהּ מִי אָמְרִינַן שַׁבָּת דְּאִיסּוּר סְקִילָה לְבְנֵי מַעֲשֵׂר אוֹ דִלְמָא שַׁבָּת הֲנֵי מִילֵּי לְעִנְיָן שַׁבָּת דְּאִיסּוּר סְקִילָה אֲבָל חֲסִימָה דְּאִיסּוּר לָאו אוֹ דִלְמָא לֹא שָׁנָא ת"ש נִבְרֵי הַדֶּשׁ בְּפָרָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּחְסֹם מַעֲבֵר הוּא דְּלָא עָבֵר הָא אִיסּוּרָא אִיכָּא בְּדִין הוּא דְּאִיסּוּרָא נַמִי לֵיכָּא וְאֵיידֵי דְּתָנָא

סֵיפָא דְּיִשְׂרָאֵל הַדֶּשׁ בְּפָרָתוֹ שֶׁל נִבְרֵי עוֹבֵר תָּנָא רֵישָׁא אֵינוֹ עוֹבֵר תָּא שְׁמַע דְּשָׁלְחוּ לֵיהּ לְאַבּוּהּ דִּשְׁמוּאֵל הָלִין תּוֹרֵי

מְחַלְּפֵי אַחֲדֵי. שלא מִדַּעְתָּן הָיוּ מִסְתַּכְּלִין אוֹתָן ומ"מ הָיוּ מַחֲלִיפִין שֶׁמָּא לֹא יַאֲמִינוּ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱזִירוּ אוֹתָהּ מִדַּעְתָּן אוֹ משום שלא יאמרו אֲחֵרִים לְבָרֵי לַעֲשׂוֹת כֵּן ויאמרו שלא מִדַּעְתָּנוּ עָשׂוּ: **יָשַׁב** לָהּ קוֹץ בְּפִיהָ מהו. וא"ת הָא אָמְרִינַן לְקַמָּן לא תְּרוּשׁ לְפִיכָךְ יִקָּסוֹהוּ שלא יַחֲרוֹשׁ בּוֹ אלמא: בְּאִיסּוּר דִּלְאו נמי אִסּוּרָא אֲמִירָה לְנָכְרִי: **בְּנֵי מַעֲרָבָא**. דְּשָׁלְחוּ לֵיהּ דְּשָׁמוּאֵל הֲכִי: **בְּרֵירָא** לְהוּ בְּרֵירִי חִירְקָא. בְּסַנְהֶדְרִין בְּפֶרֶק ד' מיתות (דף נו:): **וְקָא עָבֵר**. זֶה הָאוֹמֵר לְקַרְסֹם: **מְשׁוּם לְפָנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל**. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין הַנִּבְרֶה מוֹזְהָר עָלָיו אֶימָא לָךְ שָׁרֵי: **לְשַׁחֵיטָה**. שלא יועיל סִירוּסָן לְהַעֲלוֹת בְּדַמֵּיהֶן אֲבָל לְתַרְשִׁיכָה לא שְׁדָמֵיהֶן יְקָרִין משום סִירוּסָן: **דַּיָּין שֶׁקִּנַּסְתָּ עֲלֵיהֶן** מִכִּירָה. דִּלְא טָרְחוּ כּוּלֵי הַאי אֶלָּא שֶׁיִּזְדָּרְזוּ בּוֹ וְהָוֵי לא תִתְקַיְּים מֻחְשַׁבְתּוּ: **כְּאַחַר דָּמֵי**. וְדִיוֹ אם מְכָרוֹ לוֹ: **מְחַלְּפוּ אֲחֲדֵי**. שְׁוּוֹרִים שֶׁלָּהֶן שֶׁגִּבְּבוּם נְבָרִים מִכִּיּוֹצְרֵיהֶם וְסָרְסוּם: **יָשַׁב לָהּ קוֹץ בְּפִיהָ**. וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לֶאֱבוֹל מִן הַדְּשִׁיאָה: **מהו**. מַעֲזָה לִישְׁלָהּ אוֹ אֵין מַעֲזָה לִישְׁלָהּ: **חָרִיץ** לָהּ אֲרִי. וּלְאִימָּתוֹ אֵינָהּ אוֹכֶלֶת: **קָמַבְלִיעַ**. עוֹר שֶׁלּוֹחְ וְהִבְהֵמָה מְהַלֶּכֶת עַל גַּבָּיו וְאֵינָהּ רוֹאָה אֶת הַדְּשִׁיאָה מִי קָרִיעַ בֵּיהּ בְּרֵישׁוֹ אוֹ לֹא: **פְּשׁוּט שֶׁהָא**. מְתַנְיתָא: **חָדָא**. מַהֲנֵךְ בְּעִיי: **בַּעַל הַפָּרָה**. שֶׁהִשְׁכִּיר פָּרָתוֹ לְדוּשׁ בָּהּ: **פִּקֵּחַ עִוֵּר**. קְשִׁין שֶׁל שִׁבֹּלִין שֶׁנָּדוּשׁוּ וְהָנָה בְּפוּרֹס קְטָבְלִיא וְתִיפְשׁוּט מִינָהּ דְּשָׁרֵי: **מְעִיקָּרָא**. כְּדֵי שֶׁתְּמַלֵּא בְּרִיסָהּ קְשִׁים קוֹדֶם שֶׁתִּכָּבֵס לְרֵישָׁהּ: **מְבַחוּץ**. קוֹדֶם שֶׁתִּכָּבֵס לְדוּשׁ: **מִבַּיִת אֲבִיהָ**. כֹּהֵן הָיָה : **לְהַבְדִּיל** בֵּין הַקֹּדֶשׁ. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים מִשְׁמַע כְּדֵי שֶׁיְּדַע לְהַבְחִין בֵּין עֲבוֹדָה קְדוֹשָׁה לְמְחוֹלֶלֶת וְאִי שְׁתֵּי וְעֵירֶב מ"מ שֶׁיכוֹר הוּא וְלֹא יָדַע **לְהַבְדִּיל**: **לַחוֹסֵם אֶת הַפָּרָה**. וְלֹא הָעֲבִירָה עַל הַדִּישָׁה וְחָבְרוּהוּ דָּשׁ בְּהּ: **וְכֵן הַמְּזוֹנוֹת**. שׁוֹר וַחֲמוֹר לְקָרוֹן וּבָא חֲבֵרוֹ וְהִנְהִיג פִּטּוּר הָרִאשׁוֹן וְאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא הַדָּשׁ דְּלֹא תְּדוּשׁ בַּחֲמִימָה קָאָמַר רַחֲמָנָא (דברים כה) וְגַבֵּי כְּלָאִים נַמִּי לֹא תַּחֲרֹשׁ כְּתִיב (שם כב) וְאֵינוֹ לוֹקֶה אֶלָּא זֶה הַמַּזִּיגוּ: **חֻכְמָה** בְּקוֹל. בְּשֶׁהָיְתָה שׁוֹחָה לֶאֱבוֹל הָיָה גּוֹעֵר בָּהּ: **וְהִנְהִיגָהּ** בְּקוֹל. בִּכְלָאִים וְאֵינוֹ אוֹחֵז בְּמִרְדֵּעַ: **הָיָה** לֵיהּ לְאו **מַעֲשֶׂה**. וְהָוֵה לֵיהּ לְאו שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה וְלוֹקִין עָלָיו:

לא

דְּגָבְיָן אַרְמַאֵי וּמְגַנְּחָן יָתְהוֹן מהו שָׁלַח לְהוּ הָעֲרָמָה אַתָּעֲבִיד בְּהוּ אֲעַרְמִיתוּ עֲלַיְיהוּ וְיִזְדַּבְּנוּן אָמַר רַב פָּפָּא בְּנֵי מַעֲרְבָא סַבְרֵי לְהּ כְּרֹ' חִיזְקָא דְּאָמַר בְּנֵי נַחְמְצוּיֵי עַל הַפֵּירוֹט וְקָא עָבְרֵי מִשּׁוּם וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל סָבַר רָבָא לְמֵימַר מִשּׁוּם דְּלֹא יְכוֹלִין לְשַׁחוֹטֵי א"ל אֲבָיֵי דַּיָּין שֶׁקִּנַּסְתָּ עֲלֵיהֶם מִכִּירָה פְּשִׁיטָא בְּנוּ גָּדוֹל כִּי אַחַר דָּמֵי בְּנוּ קָטָן מַאי רַב אַחַי אָסַר וְרַב אַשֵׁי שָׁרֵי מָרֵימַר וּמַר זוּטְרָא וְאָמְרֵי לְהּ הָנְהוּ תְּרֵי חֲסִידֵי מְחַלְּפֵי אַחֲדֵי בְּעֵי רָמֵי בַּר חָמָא הוֹשִׁיב לְהּ קוֹץ בְּפִיהָ מַהוּ הוֹשִׁיב לְהּ אֲרִי מִבַּחוּץ מַהוּ לְמַיִם מַהוּ פֶּרֶס לְהּ קָטְבְלִיא עַל גַּבֵּי דִּישָׁה מַהוּ פְּשׁוּט מֵהָא חָדָא דְּתַנְיָא רַשָּׁאי בַּעַל פָּרָה לְהַרְעִיב פָּרָתוֹ כְּדֵי שֶׁתֹּאכַל מִן הַדִּישָׁה הַרְבֵּה וְרָשָׁאי בַּעַל הַבַּיִת לְהַהִיתִיר פִּקֵּחַ עִוֵּר לְפָנָיו הַבְהֵמָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תֹּאכַל הַרְבֵּה מִן הַדִּישָׁה אֵיבָעֵית אֵימָא רַשָּׁאי בְּעֹהַ"ב לְהַהִיתִיר פִּקֵּחַ עִוֵּר לִפְנֵי בְּהֵמָה מֵעִיקָּרָא כְּדֵי שֶׁלֹּא תֹּאכַל הַרְבֵּה מִן הַדִּישָׁה אָמַר לְפָנָיו רַבִּי יוֹנָתָן מַרְבֵּי סִימָאֵי חֲסִימָה מִבַּחוּץ אָמַר רַב פָּפָּא מִינַּיְיהוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהָא אָמַר טַעַם דְּמִגְדָּף דַּיְשִׁינַן בְּקוֹל אֶלָּא קַאָמַר מִגְדָּף דַּיְשִׁינַן בְּקוֹל וְעֵדִים זוֹמְמִין דַּיְשִׁינַן בְּקוֹל מַהוּ שׁוֹר בְּדִישׁוֹ אָמַר רַחֲמָנָא וְהָא לָאו בְּדִישׁוֹ הוּא אוֹ דִּילְמָא לֹא תָּדוּשׁ בַּחֲסִימָה אָמַר רַחֲמָנָא א"ל מִבַּיִת אֲבִיךְ אַתָּה לָמֵד יַיִן וְשֵׁכָר אַל תְּשַׁתְּ אַתָּה וּבְנֵיךָ אִתָּךְ בְּבוֹאֲכֶם בְּבוֹאָכֶם הוּא דְּאָסוּר הָא מֵישְׁתָּא וּמֵישַׁע שָׁרֵי וְלִהְבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחוֹל אָמַר רַחֲמָנָא אֶלָּא מַה הָתָם בְּשָׁעַת בִּיאָה לֹא תְּהֵא שְׁכִירוּת הָכָא נַמִּי בְּשָׁעַת דִּישָׁה לֹא תְּהֵא חֲסִימָה תְּנוּ רַבָּנָן הַחוֹסֵם אֶת הַפָּרָה וְהַמְּזוֹגֵז בִּכְלָאִים פָּטוּר וְאֵינוֹ לוֹקֶה אֶלָּא דְּשׁ וּמַנְהִיג בְּלֹבֶד אֵיתְמַר בְּקוֹל ר' יוֹנָתָן אָמַר חַיָּיב עֲקִימַת פִּיו הֲוָיָא מַעֲשֶׂה רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר פָּטוּר קָלָא לֹא הֲוֵי מַעֲשֶׂה אֵיתִיבֵיהּ רַבִּי יוֹנָתָן לְרֵישׁ לָקִישׁ

לא

רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר פָּטוּר עֲקִימַת שִׂפְתַיִם לֹא הֲוֵי מַעֲשֶׂה. ואם תאמר והָא בְּרֵישׁ אִלּוֹ הֵן הַלּוֹקִין (מכות דף יג) אָמְרִינַן הָא דְּבַעְיָנַן לְאו שֵׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה מִשּׁוּם דִּבְזִלְזוּל לְאוֹ אֲבָל גַּמְרִינַן מִלְּאו דְּחֲסִימָה מִשּׁוּם דְּסָמִיךְ לֵיהּ אַרְבָּעִים יְכֹנּוּ לֹא יוֹסִיף וְחֲסִימָה יֵשׁ בָּהּ מַעֲשֶׂה וְהִשְׁתָּא לְרֵישׁ לָקִישׁ דְּחֲסִימָה בְּקוֹל לֵית בָּהּ מַעֲשֶׂה נִימָא דְּלָקֵי עֲלַיְיהוּ בְּכוּלְּהוּ דְּלָקֵי אֲלָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה וְאַמַּאי פָּטוּר הָכָא בְּחֲסִימָה נוּפָה כְּגוֹן שֶׁחָסַם בְּשִׁנָּיו וְלֹא נָגַע בָּהּ מַעֲשֶׂה כְּלָל וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן עֲקִימַת פִּיו לוֹקִין עָלֶיהָ דְּרֵישׁ לָקִישׁ כְּאִידָךְ שְׁנִיָּא דְּמִכּוֹת (שם) דִּדְרָשׁ מִלְּשׁוֹן דְּאֵין לוֹקִין אֶלָּא בְּלֹאו שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה וְאִם תֹּאמַר דִּבְאוֹלִו הֵן הַלּוֹקִין שֶׁם טו) פְּלִיג רַבִּי יוֹנָתָן וְרֵישׁ לָקִישׁ בִּשְׁבוּעָה שֶׁאוֹכֵל בְּכַר זוּ הַיּוֹם וְעָבַר הַיּוֹם וְלֹא אֲכָלָהּ דר' יוֹנָתָן פָּטוּר לֵיהּ מִשּׁוּם לְאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה וְר"ל פָּטוּר לֵיהּ מִשּׁוּם הַתְרָאַת סָפֵק אֲבָל לְאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה לוֹקִין עָלָיו וְלֵיכָא לְמֵימַר דְּאֵלִיבָא דר' יְהוּדָה דְּאָמַר הַתְרָאַת סָפֵק שְׁמָהּ הַתְרָאָה וְרֵישׁ לָקִישׁ דַּיֵּק מִמָּנוּ עוֹד בִּקֵּר בָּא הַכָּתוּב לְיַחֵן עֲשֵׂה אַחַר לֹא תַּעֲשֶׂה לוֹמַר שֶׁאֵין לוֹקִין עָלָיו דְּדַיֵּיק ר' יוֹנָתָן טַעֲמָא דְּבָא הַכָּתוּב הָא לֹא בָּא הַכָּתוּב לוֹקִין אַלְמָא לְאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה לוֹקִין עָלָיו וְאִי אֵלִיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה

לא שָׁאנֵי רַשָּׁאי לְהַמְיר. רישא דְּמַתְנִי׳ הכל ממירין אֶחָד הָאֲנָשִׁים וְאֶחָד הַנָּשִׁים וּמְפָרֵשׁ וְאֵזִיל דְּהָאי הכל ממירין לא שְׁהָאֲדָם רַשָּׁאי לְהַמְיר אֶלָּא יש בְּהֶן כֹּחַ לְהִפּוֹס בְּתַמּוּרָה בְּדַעְבֵד: וסוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים. משום לא יַחֲלִיפֶנּוּ (ויקרא כז) וְהָא הָכָא דְּדִיבּוּר בְּעַלְמָא הוא וְלָקֵי אַלְמָא עֲקִימַת שְׂפָתַיִם שְׁאָדָם מוֹגֵיד בְּשִׂפְתָיו מַעֲשֶׂה הוא: ר' יְהוּדָה הִיא. בְּבַמָּה דְּיוּרְתִּי מִיתְנֵי לָהּ (מכות דף ד:) לֹא תּוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ הַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר בָּא הַכָּתוּב לְיתֵן עֲשֵׂה אַחַר לֹא תַּעֲשֶׂה לוֹמַר שֶׁאִין לוֹקִין עָלָיו שֶׁניתַּק לַעֲשֵׂה הוּא שֶׁעָמַד דָּבָא הַכָּתוּב הָא לאו הָכֵי לָקֵי הַמּוֹתִיר וְאע"ג דְּאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה: לְאַתּוּיֵי יוֹרֵשׁ. שֶׁאם הַמֵּיר בְּקֶרֶבָּן אֲבִיו לְאַחַר מִיתַת אֲבִיו מוּמָר: יוֹרֵשׁ אֵינוֹ מְטֵי. וְאם הַמֵּיר אֵינוֹ מוּמָר וְטָעֲמָא מִפָּרֵשׁ בְּתַמּוּרָה בְּרֵישׁ פ"ק (דף ה.): ג' קִבְּין לְחֲמוֹר. כָּךְ שִׁיעֲרוּ חֲכָמִים אֲכִילָתוֹ: ה"נ וְהָא אֵין לוֹקֶה וְסוֹת וְאֵין לוֹקֶה מִשְּׁלֵם. דְּהָוֵי לֵהּ שְׁתֵּי רְשִׁעִיּוֹת וּכְתִיב (דברים כה) כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ: ר"מ הִיא. בְּמַסֶּ מכות (דף ד.) מְעִידִין אָנוּ עַל אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁחִיֵּיב לַחֲבֵירוֹ מָאתַיִם זוּז וְלוֹקִין וּמְשַׁלְּמִין אַף נִמְצְאוּ זוֹמְמִין: רָבָא אָמַר אִתְּנַן אֲבֵרָה תּוֹרָה אַפִּילּוּ בָּא עַל אִמּוֹ. וְנִתַּן לָהּ טָלֶה בְּאִתְּנַן הוּא וְאָסוּר לְקָרְבָּן דְּאִתְנַן סְתָמָא בְּתִיב (דברי' כג) ל"ש אִמּוֹ וְל"ש פְּנוּיָה וְאע"ג דְּאִי תְּבָעָה לֵיהּ בְּדִינָא קָמֵן תַּן לִי אִתְּנַנִי לֹא מְחַיְּבִינַן לֵיהּ דְּהָא קָם לֵיהּ בְּדִרְבָּה מִינַּיהּ כִּי יַחֲבִיהּ נִיהֲלָהּ נִיחֲלָהּ מִמֶּנּוּ הוּא אֲלִמָּא אִפִּילּוּ בְּמָקוֹם מִיתָה נְמֵי רְמוּ תְּשׁוּלְמִין עָלֶיהָ אֶלָּא שֶׁאִין כֹּחַ בב"ד לְעַנְשׁוֹ בְּשְׁתֵּי תְּשׁוּלְמִין עָלֶיהָ לוֹ יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם אי נְמֵי אִי תָּפֵיס לוֹ מִפְּקָנֵי מִינַּיהּ כָּךְ שְׁמָעִתְּי מִפִּי מוֹרִי וְרַבִּי יְהוּדָה זְקֵן וְיֵשׁ דּוּגְמָתוֹ בב"ק בְּפֶרֶק מְרוּבֶּה (דף ע.) וְשָׁם מְפוֹרָשׁ יוֹתֵר וְהָבֵיא לִי מוֹרִי רְאָיָה עַל זֶה: רַב פָּפָּא אָמַר. חִיּוּבֵי נְמֵי מְחַיְּבִינַן לֵיהּ לְשַׁלּוּמֵי דְּאִיגְּן בְּאֶחָד דִּמְשִׁעַת מְשִׁיכָה אִיחַיֵּיב לֵיהּ בְּמִזּוֹנוֹתֶיהָ: כָּל הַפֵּת אֲסוּרָה. וְאִפִּילּוּ לְאַכְלָהּ בְּמִלְּתוֹ: מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵירָה. שֶׁלֹּא יאכל בְּשָׂר עִמָּהּ: בְּשֵׁן. שִׁחִין: מִין וְשֵׁאינוֹ מִינוֹ. וְהֵן זֶבֶר וּנְקֵבָה: שֶׁהוּ לְהֶבְנֵי לְדִיר. מִי הָוֵי כִּמְרַבִּיעַ כִּלְאַיִם אוֹ לֹא עד שֶׁיאוּחז הוּא בְּעַצְמוֹ אֵבֶר הַזָּכָר וְיִכָּנֵס: וּפְשִׁטֵי לְהוּ לְאִיסּוּרָא. שֶׁלֹּא יְזַלְזְלוּ: בַּמְנָאֲפִים. מְעִידִין עֲלֵיהֶם הָעֵדִים לְחַיְּבָן מִיתָה וּמַלְקוּת מִשְּׁשִׁבְּטוּ זֶה עַל זֶה דֶּרֶךְ מְנָאֲפִים וא"צ לְעֵדִים שֶׁיִּרְאוּ בְּמִכְחוֹל בִּשְׁפוֹפֶרֶת דִּלְא הַזְקִיקָתָן תּוֹרָה לְהִסְתַּבֵּל בּ"כ: בִּכְלָאִים. אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּכָּנֵס בִּידֵי אֵבֶר הַזָּכָר בְּנִקְבָה כְּמִכְחוֹל בִּשְׁפוֹפֶרֶת כְּדֶרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהֶבְנֵיס מִין בְּמִינוֹ: מִכְחוֹל. קִיסָם אוֹ כָּמָּה שֶׁמַּכְנִיסִין בִּשְׁפוֹפֶרֶת חֲלוּלָה שֶׁהַמִּכְחוֹל לְתוֹכָהּ וּמוֹצִיאִין מִן הַכְּחוֹל וּמַעֲבִירִין עַל הָעֵין: אילו נֶאֱמַר בְּהֶמְתֵּךְ לֹא תַרְבִּיעַ. וְלֹא נֶאֱמַר כִּלְאַיִם הָיִיתִי אוֹמֵר לֹא יַאֲחוּז אֶת הַבְּהֵמָה בְּקֶרְנֶיהָ בְּשָׂעָה שֶׁעוֹלֶה עָלֶיהָ זָכָר וְאַפִּילּוּ מִין בְּמִינוֹ ת"ל וְכוּ': וְאַפִּילּוּ מִשּׁוּם פְּרִיצוּתָא לֹא יַאֲחוֹז. מִשּׁוּם דְּשָׁכְנָא יְבָא לִידֵי הִרְהוּר דָּבָר כְּדַאֲמַרִינַן (ע"ז דף ב:) לֹא יִסְתַּבֵּל בְּחָמוֹר וּבַחֲמוֹרָה בְּחַזִּיר וּבַחֲזִירָה בְּשָׂעָה שֶׁהֵן מְזַוְּגִין וְנִקְרָקֶרֶן זֶה עִם זֶה דְּתֵיכֶף כְּשֶׁאִינָן שָׁלוֹ שֶׁאִינוֹ צָרִיךְ לְסַיֵּיעַ אֲבָל הָאי. בְּעֲבִידְתֵּיהּ טָרִיד וְלֹא מִדַּרְדֵּר:

מתני'

לֹא שָׁאנֵי רַשָּׁאי לְהַמְיר, אֶלָּא שֶׁאִם הֵמִיר מוּמָר וְסוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים א"ל הָא מַנִּי ר' יְהוּדָה הִיא דְּאָמַר לְאוֹ שֶׁאִין בּוֹ מַעֲשֶׂה לוֹקִין עָלָיו וּמִי מָצִית מוֹקְמָת לָהּ בְּר' יְהוּדָה וְהָא תַּנְיָא רֵישָׁא הַכֹּל מְמִירִין אֶחָד הָאֲנָשִׁים וְאֶחָד הַנָּשִׁים וְהַיְינוּ בָּהּ הַכֹּל לְאַתּוּיֵי מַאי לְאַתּוּיֵי יוֹרֵשׁ וּדְלָא כְּר' יְהוּדָה דְּאִי כְּר' יְהוּדָה יוֹרֵשׁ אֵינוֹ מֵמִיר אֵינוֹ סוֹמֵךְ הַאי תַּנָּא סָבַר לָהּ כְּוָותֵיהּ בְּחָדָא וּפְלִיג עֲלֵיהּ בְּחָדָא ת"ר הַחוֹסֵם אֶת הַפָּרָה וְדָשׁ בָּהּ לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם ד' קַבִּין לְפָרָה וְג' קַבִּין לַחֲמוֹר וְהָא אֵינוֹ לוֹקֶה וּמַת וְאֵינוֹ לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם אָמַר אַבַּיֵי הָא מַנִּי ר"מ הִיא דְּאָמַר לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם רָבָא אָמַר אִתְּנַן אֲבֵרָה תּוֹרָה וַאֲפִילּוּ בָּא עַל אִמּוֹ רַב פָּפָּא אָמַר מִשְׁעַת מְשִׁיכָה אִיחַיֵּיב לָהּ בְּמִזּוֹנוֹתֶיהָ וּמֵילְקָא לֹא לָקֵי עַד שָׁעַת חֲסִימָה אָמַר רַב פָּפָּא בַּר אַבָּא וּפַשְׁטֵי הָנֵי מִילֵּי בְּעוֹ מִינַּאי דְּבֵי רַב פָּפָּא בַּר אַבָּא וּפַשְׁטֵי לְהוּ לְאִיסּוּרָא חָדָא בְּהֶלְכְתָא וְחָדָא דְּלָאו בְּהֶלְכְתָא בְּעוֹ מִינַּאי מַהוּ לְלוֹשׁ אֶת הָעֲפָּה בְּחָלָב וּפַשְׁטֵי לְהוּ לְאִיסּוּרָא בְּהֶלְכְתָא דְּתַנְיָא אֵין לָשִׁין אֶת הָעֲפָּה בְּחָלָב וְאִם לָשׁ כָּל הַפַּת אֲסוּרָה מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵירָה כַּיּוֹצֵא בּוֹ אֵין טְשָׁשִׁין אֶת הַתַּנּוּר בְּאֵלָּיָה וְאִם טָשׁ כָּל הַפַּת כּוּלָּהּ אֲסוּרָה עַד שֶׁיְּסִיחַ אֶת הַתַּנּוּר וְאִידָךְ בְּעוֹ מִינַּאי מַהוּ לְהַכְנִיס מִין לְשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ לְדִיר וּפַשְׁטֵי לְהוּ לְאִיסּוּרָא דְּלָאו בְּהֶלְכְתָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל וּבְמְנָאֲפִים עַד שֶׁיִּרְאוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים וּבִכְלָאִים עַד שֶׁיִּכָּנֵס בְּמִכְחוֹל בִּשְׁפוֹפֶרֶת מַתְיֵב רַב אַחְדְּבוֹי בַּר אַמֵּי אִילּוּ נֶאֱמַר בְּהֶמְתֵּךְ לֹא תַרְבִּיעַ הָיִיתִי אוֹמֵר לֹא יַאֲחוֹז אָדָם בְּהֶמָה הַבָּאָה לְהַזְקִיק עֲלֵיהָ שְׁעוֹלָה עָלֶיהָ זָכָר ת"ל כִּלְאֵיכֶם לְאוֹ מִכְּלַל דְּכִלְאַיִם אַחֲזוּהּ נְמֵי לֹא מַאי אַחֲזוּהּ הָכְנָסָה וְאַמַּאי קָרֵי לָהּ אַחֲזוּהּ לִישָׁנָא מֵעֲלִיָּא אָמַר רַב יְהוּדָה מִין בְּמִינוֹ מוּתָּר לְהַכְנִיס כִּמְכְחוֹל בִּשְׁפוֹפֶרֶת וַאֲפִילּוּ בָּא עַל אִמּוֹ מ"ט בַּעֲבִידְתֵּיהּ טָרִיד מַתְיב רַב אַחְדְּבוֹי בַּר אַמֵּי אילו

אֶסְרָה תּוֹרָה אֲפִילּוּ בָּא עַל אִמּוֹ. דְּעִיקַּר אִתְּנַן בְּעֲרָיוֹת כְּתִיב וּמַיְתֵי כְּרִיתוּת הָיא וּבְתַמּוּרָה נְמֵי פ"ק (דף ה) גְּמַרְנַן תּוֹעֵבָה מֵעֲרָיוֹת ור"מ דְּמַפֵּקָא לָן מִדִּתְנֵיָא בִּיבָמוֹת (דף נט: ושם) יָכוֹל אַף אִתְּנַן בְּכָל וּמְחִיר תּוֹעֵבָה ת"ל גַּם שְׁנֵיהֶם שְׁנֵיהֶם וְלֹא ד' וּמִדְּאֵיצְטְרִיךְ קְרָא לְמֵעֵט אִתְּנַן מִכָּל בַּר אַמּוֹ אע"ג דְּרוֹבֵע בְּהֶמָה קָם לֵיהּ בְּדִרְבָּה מִינַּיהּ וְלֹא דְּתַנְיָא אֶסְרָה תּוֹרָה אֲפִילּוּ בָּא עַל אִמּוֹ מַהֲנָה לֵיהּ לְמֵימַר אִתְּנַן נְרָאֶה דְּמֵי כְּתִיב כ' וְלֹא ד' שְׁנֵיהֶם כְּתִיב וְנִיעְמָא כ' וְלֹא ג' וְלֹא אָתֵי לְמֵעוּטֵי אֶלָּא מְחִיר זוֹנָה וְאִ"ת וְהָכָא אֵיכָא לְאוֹקְמָא קְרָאֵי בְּאוֹמֵר הֵילֵךְ טָלֶה זֶה וְתִבָּעֵלִי דְּלָא קִים לֵיהּ בְּדִרְבָּה מִינַּיהּ וְ"ל דְּאִית לֵן לְאוֹקְמָא קְרָא בְּסְתָם אִתְּנַן דְּהַיְינוּ שֶׁהִבּוֹעֵל נוֹתֵן וְא"ת דְּאִתְּנַן אֵינוֹ נֶאֱכָר

אֶלָּא בְּדָקֵי בְּחַצֵּירָה בְּשָׁעַת בִּיאָה כִּדְאָמַר בְּפ' בְּתָרָא דע"ז (סו. ושם) אֲבָל בָּא עָלֶיהָ וְאוֹתָהּ א"כ הֵיכִי מוֹכֵח מֵאִתְּנַן דְּהֵיכִי לְצַיֹּאת יְדֵי שָׁמַיִם אע"ג דְּקָם לֵיהּ בְּדִרְבָּה מִינַּיהּ וְהָא מִשְׁמַע בְּמַרְובֵּה (ב"ק דף ע.) ושם ד"ה אחתך קני לֵיהּ קָנָה גְּמוּר אֲפִילּוּ הֵיכָא דְּקָם לֵיהּ בְּדִרְבָּה מִינַּיהּ וְ"ל דְּהָתָם קָנָה גְּמוּר לְגַמְרֵי לְכָל דָּבָר אֲפִילּוּ לְהַפְקִיעַ מִיָּדוֹ אֲבָל לֹא לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם וְלֹא הֲוֵי כְּמוֹ שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְהַפְקִיעַ מִיָּדוֹ וְנִתְכַּוֵּן לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם דְּלָא מְהַנֵי וְהָכָא לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם מְהַנֵי וְאִם לֹא יִסְתַּבֵּל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם וְאִם תֹּאמַר אִי הָכִי אַמַּאי קָרֵי לָהּ אִתְּנַן הָא אֵין לָהּ אִתְּנַן כְּלָל וְיֵשׁ לוֹמַר דְּאִתְּנַן מִשּׁוּם דְּאִי בָּעֵי לְמִיקְנְיָא לָהּ בְּדִרְבָּה מִינַּיהּ מָצֵי קָנֵי לָהּ וְאִי לָא קָנֵי לָהּ לָא מְהַנֵי לְהַפְקִיעַ מִיָּדוֹ וְלֹא לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִ

דש באזוין ובתרנגלין לרבי יוסי ברבי יהודה מודא. יש לפרש דמיבעיא ליה בדשין ברגלין ולא בבנפיהם דאין יכולין לדוש בבנפיהן דאי בכל כחו בעינן האיכא או דלמא יזיל ורגלין בעינן והא ליכא דאין דשין בבנפיהן אי נמי יש לומר דאפילו דשין בבנפיהן מיבעיא ליה דדומיא דשור ממש בעינן ואת"ש דמשמע דפשיטא ליה דאי איכא רגלין כי שור דאוכל ולא בעי שור ממש ואכ"מ ולקמן ד"ה שור שור משכח ואכ"מ עוף נמי נילף מדתנן בסוף הפרה (פה נד:) דשרין שור בהמה חיה ועוף לענין חסימה א"ב מאי מיבעיא ליה ר"ל ביון דבעי רבי יוסי ברבי יהודה דומיא דשור מיבעי ליה דלמא עוף אינו שוה לשור לענין חסימה ומתניתין דהתם בתנא קמא דקתני: שור במחובר היכי משכחת לה. פירש בקונטרס הלא הבהמה אינה יכולה להגיע ולאבול מגפן שעל העגלה שהיא נושאה בקטניות שהיא בתבואה שהיא נראה לר"י דהדהוא גפן הבהמה לפני העגלה ואין נראה שיכול לאבול אותן שבעלן עצמן שהוא דש: **אי** עושה מעשה אוכל מן התורה. תימה מנלן למידק היכי דמתניתין לא משמע בלל דלא קתני אלא שאוכל משום השבת אבידה אבל אי לאו משום הכי לא היה אוכל אפילו מהלך בעושה מעשה דמי דעושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר וי"ל דדייק מדלא נקט במתניתין משום השבת אבידה אמרי הפועלים אוכלים בשמביאים בלים מאומן לאומן דהוו עושין מעשה ומינה הוה ידעינן דאפילו בעושה מעשה אין אוכלים אלא מפני השבת אבידה אלא ודאי מדנקט בהליכתן מאומן לאומן שאין עושין מעשה משמע דאי הוו עבדי מעשה הוו אכלי מדאורייתא:

אלא

מתני׳ ואפילו בבתיהן. דאינו מזיז ידיו ורגליו: **גמ׳** **כי שור.** דהא אקשת חוסם לנחסם: **דש באזוין.** דאין להם ידים להשען וכל מושענותם על רגליהן: **עד שלא הילכו וכו׳.** דרכן להטיל ענבים על הגת ודורכין ברגליהם על הגת ועד שלא הילכו בה שתי וערב אין מלאכתן ניכרת ביין אלא בענבים לפיכך אין שותין יין הבאה ליה עושה במין זה ואוכל במין אחר: **מתני׳** **אבל מונע הוא עצמו וכו׳.** ואוכל כל אכילתו מתן. וכולן **לא אמרו.** שיאכל אלא בשעה שהוא עוסק במלאכה ולא שישב לו ויאכל לומר הרי מנעתי עצמי עד כאן לא בטלתי לאבול עכשיו אשב לי ואוכל: **אבל מצני חשב אבידה לבעלים.** שלא יבטל ממלאכתו ויאכל: **אמרו פועלין** אוכלין בהליכתן **מאומן לאומן.** כשנמרו שוהה זו והולכין להתחיל בחברתה ואע"ג דההיא שעתא לאו שעת מלאכה היא ניתא ליה לבעל הבית בהא. **וחמור מזה** **כשהיא פורקת.** בגמרא מפרש לה: **גמ׳** **מזה** **שיאכל בגפן אחר.** שיקרע אשכול בגפן זה וילך למקום שהוא עושה שם ויאכל: **ואי אמרת.** לפמה לי למיבעי להא פשיטא דאוכל דאי אינו אוכל שור במחובר דרבינן לעיל דאכיל היכי אביל הרי מלאכת שור במחובר אי אפשר לו לאכול מגפן שהוא עושה בה שהרי קשור לצמוד לפני העגלה ונותנים בעגלה: **אי משום הא לא תפשוט אמר** רב ששת בשרקא. בזמורה ארוכה מאד ומגעת עד לפני השור: **דומיא דתאנים וענבים.** שעושה בתאנה זו ואוכל בתאנה שלפניה: **אמר רב ששת** **ברית ירך אירי.** לעולם תרוייהו בעינן ממין וממה זה דאי אינו אוכל בגפן אחר וי"ל דדייק מדלא נקט תאנים וענבים ודייקת הא תאנים ותאנים אוכל בתאנה המחוברת על הגפן או גפן מוזלה על תאנה ואשמועינן דהוה עושה במין זה לא יאכל במין אחר ואע"ג דהוי עסוק בשניהם שהרי צריך להחביה ולהפריד הענבים של זה מזה כשהוא חותך ומיהו לא ממין שאתה נותן הוא הא תאנים ותאנים ומיא דהני כגון המוזלה על חבירתה אין צריך להבחין מאיזה מהן יאכל דממין שאתה נותן וממה שאתה נותן הוא דבשניהם הוא עסוק. ליזיל ויתי למקום **שהוא עושה.** ולמה ליה למעוני: **משום ביטול מלאכה.** שבידול בהליכתו ובחזירתו: **אשתו ובניו** שלא נשכרו אצל בעל הבית וקא מיירי ליה: **בריות.** רבנן דבי מדרשא דקבעי למימשם מהא בעניין: **מהלך.** בצרכי בעל הבית כגון זה בלבתו מאומן לאומן: **בעושה מעשה דמי.** ויש לו לאכול ואפילו הכי אי לאו דתקון ליה רבנן דניחא ליה לבעל הבית מדאורייתא לא אכיל מפני שהליכתו צורך גפן שהולך אצלה הוא ואכילתו מעניבים שקורץ מזו שיצא ממנה הוא אלמא עושה בזה אין אוכל בזה. **לאו בעושה מעשה דמי.** ההלכך אי לאו מפני השבת אבידה לא הוה ליה למימר: **הא עושה מעשה.** בגון נשא בבתפו והולך מזו אל זו ואכיל:

ומהלך

1 אילו נאמר בהמתך לא תרגיע חייתי אומר לא ייאחו
2 אדם את הבהמה כדי שיעלה עליה זכר תלמוד
3 לומר כלאים הוא דאסור הא מין במינו שרי
4 ומין במינו נמי אחיזה אין הכנסה לא מאי אחיזה
5 הכנסה ואמאי קרי ליה אחיזה לישנא מעליא אמר
6 רב אשי הא מילתא בעו מינאי דבי רב נחמיה ריש
7 גלותא מהו להכניס מין ומינו ושאינו מינו לדיר
8 ביון דאיכא מיניה בתר מיניה גריר או דלמא אפילו
9 הכי לא ופשטי להו לאיסורא דלא בהלכתא משום
10 פריצותא דעבדי: **מתני׳** היה עושה בידיו אבל לא
11 ברגליו ברגליו אבל לא בידיו אפילו בכתיפו הרי זה
12 אוכל ר' יוסי ברבי יהודה אומר עד שיעשה בידיו
13 וברגליו: **גמ׳** מ"ט כי תבא בכרם רעך בכל מאי
14 דעבוד: רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיעשה בידיו
15 וברגליו: מ"ט דר' יוסי ברבי יהודה כי שור שור מה
16 שור עד שיעשה בידיו וברגליו אף פועל עד שיעשה
17 בידיו וברגליו בעי רבה בר רב הונא דש באזוין
18 ותרנגולים לר' יוסי ברבי יהודה מהו בכל כחו בעינן
19 והא איכא או דלמא בידיו וברגליו בעינן והא ליכא
20 תיקו אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה פועלים
21 עד שלא הילכו שתי וערב בגת אוכלין בהליכתן ואין
22 שותין יין משהילכו שתי וערב בגת אוכלין בענבים
23 ושותין יין: **מתני׳** היה עושה בתאנים לא יאכל
24 בענבים בענבים לא יאכל בתאנים אבל מונע את
25 עצמו עד שמגיע למקום פלוני ואוכל וכולן לא אמרו

26 אלא בשעת מלאכה אבל משום חשד אבידה לבעלים אמרו פועלין אוכלין בהליכתן מאומן
27 לאומן ובחזירתן מן הגת ובחמור בשהיא פורקת: **גמ׳** איבעיא להו עושה בגפן זה מהו
28 שיאכל בגפן אחר ממין שאתה נותן לכליו של בעל הבית בעינן והא איכא או דלמא ממה
29 שאתה נותן לכליו של בעל הבית בעינן והא ליכא ואם תמצי לומר עושה בגפן זה לא
30 יאכל בגפן אחר שור במחובר היכי אכיל שישא ברישה דרך אידי בשרקא תא
31 שמע היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים וכו' תאנים ותאנים דומיא דתאנים וענבים
32 אוכל ואי אמרת עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר היכי משכחת לה אמר רב ששא
33 ברישה דרך במוזלית תא שמע אבל מונע את עצמו עד שמגיע למקום הפיות ואוכל
34 ואי אמרת עושה בגפן זה אוכל בגפן אחר ניזיל וניתי וניכול התם משום ביטול מלאכה
35 לא קא מיבעיא לן כי קא מבעיא לן היכא דאיכא אשתו ובניו מאי תא שמע ובולם לא
36 עושה בעושה מלאכה אבל מפני השבת אבידה לבעלים אמרו פועלין אוכלין בהליכתן
37 מאומן לאומן ובחזירתן מן הגת בשהיא פורקת ה"ד אילימא דלית ליה לא יאכל
38 לבעל הבית מדאורייתא לעולם אימא דאית ליה ומהלך לאו בעושה מעשה דמי איבעי
39 לעולם אימא לך עושה בגפן זה אוכל בגפן אחר ומהלך לאו בעושה מעשה דמי איבעי
40 דאמרי סברוה מהלך לאו בעושה מעשה דמי ורבינו מעמא דמדאורייתא לא אכיל משום דלאו בעושה מעשה דמי הא עושה
41 מעשה אכיל מדאורייתא אלמא עושה בגפן זה אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר

ומהלך

וּמַהֲלַךְ בְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה דָּמֵי. וְאַף־ה"א אי לאו משום הַשְׁבַּת אֲבִידָה. לא אֲבִידָה: בְּשֶׁהִיא פּוֹרֶקֶת מֵהֵיכָן אֲבָלָה. כָּל מִשְׁאָה פּוֹרֵקֶת בְּבֵית אַחַת וְהוֹלֵכְתָן: עַד שֶׁתָּהֵא פּוֹרֶקֶת. בַּהֲלִיכָתָהּ אוֹכֶלֶת מִמִּשְׁאוֹי שֶׁעָל גַּבָּהּ: **מתני'** וְאַפִּי' הִיא שָׁוָה דִּינָהּ: **לֹא יֹאכַל פּוֹעֵל יוֹתֵר עַל שְׂכָרוֹ**: לְקַמָּן יְלִיף מִבְּנְסָךְ בְּשִׂכְרוֹתוֹ שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ עָלֶיהָ בְּאֵילָן אוֹ בְּמָקוֹם סַכָּנָה: וְיֵהוּא כּוֹתֵם אֶת הַפֶּתַח בָּעֲנִי. שֶׁיִּמְצָעֵנוּ לְשׂוֹכְרוֹ לִמְלֹאכְתּוֹ: **גמ'** אֲבָל מְלַמְּדִין. אוֹמְרִין לוֹ דֶּרֶךְ עֲצָה הוֹגֶנֶת: **לֹא שָׂכַרְנוּ אֶלָּא לְבָצוֹר אִשְׁכּוֹל אֶחָד**. אוֹכְלוֹ לְאוֹתוֹ אִשְׁכּוֹל: ת"ק אית לֵיהּ דֶּרֶךְ אַפִּי'. וְה"ק פּוֹעֵל אוֹכֵל קִישׁוּת שֶׁהִיא לְבַדָּהּ וְאֵין עוֹד בֵּין שֶׁהִיא לְבַדָּהּ בֵּין שֶׁשָּׂכְרוּ לָהּ לְחָבְרוֹתֶיהָ אַף שֶׁהִיא יוֹתֵר עַל שְׂכָרוֹ לֹא יֹאכַל: וְאַפִּי' לֹא בָּצַר. שֶׁכָּרוּ לְכָל הַיּוֹם מוֹתָר לָאֲכוֹל לְפִי שֶׁשָּׂכְרוּ לְהַקִּישׁוּת לִבְדָהּ אם אֵינָהּ לְהוּ דֶּרֶךְ אַפִּי' אַף־ה"א לֹא בָּצַר. שֶׁכָּרוּ לְכָל הַיּוֹם מוֹתָר לָאֲכוֹל לְאַשְׁכּוֹל רִאשׁוֹן שֶׁבָּצַר: מִשּׁוּם דְּלֵיכָא לְמֵימַר הָכִי שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. דְּנִימָא לֵיהּ הַב בְּרֵישָׁא וְהַדֵּר אֲבִיל דְּאִי יְהִיב תּוּ לֹא אֲבִיל וְהַהוּרְמָה הַתִּירָה לְאֲבוֹל: אֲבָל חָכָא דְּלֵיכָא לְמֵימַר הָכִי אַפִּי' אֲכִילוּ לְכַסּוֹף. אֵימָא לֹא יִזְכְּתָה לוֹ תּוֹרָה אֶלָּא א"כ נָתַן: בְּגִילַּת פְּתָרִים. מְגִילָּה טְמוּנָה לְפִי שֶׁאסוּר לִכְתּוֹב הֶלְכוֹת וְכִשֶּׁהָיָה שׁוֹמֵעַ דָּבָר חִדּוּשׁ וְרָצָה לְשׁוֹנְחוֹ הָיָה כּוֹתְבוֹ וּמַסְתִּירוֹ מִן הָעִנְיָן: **בְּבֵיאת כָּל אָדָם**. וְאַפִּי' אֵינוּ שָׂכִיר: ת"ק לֵית לֵיהּ דְּאִיסּוּר. דְּקָא אוֹכֵל פּוֹעֵל קְנָנֵי וְרִבְּנָן בְּתַרְאֵי אִית לְהוּ דְּאִיסּוּר וְה"ק וַחֲכָמִים מַתִּירִין לָאֲכוֹל לוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּ

עַל מְנָת שֶׁיֹּאכַל בְּנֵי בִּשְׂכָרִי. פִּי׳ בְּקוּנְטְ׳ שֶׁיֹּאכַל בְּנוֹ עִם הָאָב בִּשְׂכַר פְּעוּלַת הָאָב וְקָשָׁה דְּמֵאי פְּרִיךְ בְּנוֹ אֲמַאי חַיֵּיב לְפִי הָא דְּאִי מָקֵח גָּמוּר הוּא וּמֵאי קָאָמַר נְמֵי דְּמֵיחֲזֵי בְּמָקֵח אֶלָּא נִרְאֶה בְּשָׂכִיר הֵיינוּ תַּחְתְּיוֹת וְאִיצְטְרִיךְ לְהַחְתִּית שֶׁיֹּאכַל הַבֵּן בְּמוֹ שֶׁיִּרְצֶה אֲפִילּוּ יֹאכַל יוֹתֵר מִן הָאָב וְהָא דְּפָרִיךְ וְאִי אָמְרַת מְשַׁלּוּ הוּא אוֹכֵל אֲמַאי חַיֵּיב בְּכָל מַה שֶׁיֹּאכַל דְּהָא לֹא הָוֶה לוֹ לְחַיְּיבוֹ אֶלָּא בְּמוֹ שֶׁאוֹכֵל יוֹתֵר מִן הָאֶבֶל: **הֲרֵי** זֶה אוֹכֵל וּפוֹטֵר. דְּכִיוָן דְּעוּמְדוֹת לְקִצּוּת לֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָּן: **אֲנִי** וּבְנִי. שֶׁאִינוֹ נִשְׂכָּר לִבְעַל הַבַּיִת: **אוֹ** ע"מ **שֶׁיֹּאכַל בְּנִי בִּשְׂכָרִי. הוּא אוֹכֵל וּפָטוּר.** שֶׁהַתּוֹרָה זִיכְּתָה לוֹ בְּכָלָקֵט שִׁכְחָה וּפֵאָה שֶׁפָּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר: **וּבְנוֹ אוֹכֵל וְחַיָּיב.** בְּמַעֲשֵׂר דְּהָוֶה לֵיהּ כְּלוֹקֵחַ וְהָא דְּפָרִיךְ וְאִי אָמְרַת מְשַׁלּוּ הוּא אוֹכֵל אֲמַאי חַיֵּיב בְּכָל מַה שֶׁיֹּאכַל הַבֵּן אוֹכֵל אֲמַאי חַיֵּיב בְּמַה שֶׁיֹּאכַל הָאָב לְפִי שֶׁהוּא מְזוֹנוֹת שֶׁל הָאָב וְהָא דְּמֵיחֲזֵי בְּמָקֵח הַיְינוּ אֲמַאי חַיֵּיב בְּמַה שֶׁיֹּאכַל הַבֵּן כְּמוֹ בְּמָקֵח גָּמוּר דְּמֵיחֲזֵי כְּמָקֵח וְאִי אָמְרַת מְשַׁלּוּ הוּא אוֹכֵל אֲמַאי פּוֹרֵה וּמַאֲכִילָן אִיסּוּרָא לְפִי שֶׁהַבֵּן אֵינוֹ אוֹכֵל אֶלָּא מִמַּה שֶׁהָאָב נוֹתֵן לוֹ וְהָאָב אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ אֶלָּא מִמַּה שֶׁהוּא מְזוֹנוֹת שֶׁלּוֹ וְאֵין לוֹ לְהַאֲכִיל לִבְנוֹ מִמְּזוֹנוֹת שֶׁל אָבִיו וְהָא דְּאָמַר בְּסוֹף הַמְּקַבֵּל (דף קי.) הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ וְהִשְׁכִּירָהּ לְאַחֵר וְאָכַל הַשּׂוֹכֵר פֵּרוֹת מִן הַמְקַבֵּל אֵין הַמְקַבֵּל יָכוֹל לְהוֹצִיא מִן הַשּׂוֹכֵר מִשּׁוּם דְּאָמַר לֵיהּ אֲנָא אַכְלִי פֵּרוֹתַיְיכוּ אַכְלִי מְזוֹנַיְיכוּ הָכָא נָמֵי אֲמַאי חַיֵּיב בְּמַה שֶׁיֹּאכַל הַבֵּן כֵּיוָן דְּמִשּׁוּם מְזוֹנוֹת הוּא דְּמֵיחֲזֵי כְּמָקֵח וְאִי אָמְרַת מְשַׁלּוּ הוּא אוֹכֵל אֲמַאי פּוֹרֵה וּמַאֲכִילָן אִיסּוּרָא לֹא זַכַּי לֵיהּ רַחְמָנָא וְלִגְזִירָה שֶׁמָּא הוּא אוֹכֵל אֲמַאי אוֹכְלִין בְּלֹא דְּהֵיכִי פָּרִיךְ בְּסָמוּךְ לֵיהּ לְמִיפְרַךְ אֲמַאי אוֹכְלִין בְּלֹא דְּהֵיכִי פָּרִיךְ בְּסָמוּךְ גַּבֵּי נִתְפַּרְסוּ עִגּוּלֶיהָ וְהָוֶה לֵיהּ לְשַׁנּוּיֵי מִשּׁוּם דְּמֵיחֲזֵי כִּמְקַח טָעוּת כִּדְמַשְׁנֵי בְּסָמוּךְ:

א"ה גְּדוֹלִים נְמֵי. אע"ב בְּמַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת וּמִשּׁוּם שֶׁמִּים הוּא אוֹכֵל אֲתֵי שִׁפּוֹר דְּקוֹצֵץ בִּגְדוֹלִים דְּכִיוָן דְּזַן אוֹתָם מֵחֲלִי בְּלֹא שָׁלֵם אֶלָּא אִי אָמְרַת בְּשֶׁאֵינָן מַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת אֲמַאי קוֹצֵץ לְגְדוֹלִים דְּאִין מִתְרַצֵּין בְּלֹא שָׁלֵם כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ זַן אוֹתָם אֶלָּא מֵיקַּרְא הָכִי עוֹשִׂין וְאֵנוּסִים הֵן וּמִשּׁנֵי גְּדוֹלִים אֲפִילּוּ בְּשֶׁאֵינָן זַן מֵחֲלִי בְּלֹא שָׁלֵם:

מַאי לְאו אִידֵי וְאִידֵי בְּמַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת. אע"ג דְּשַׁפִּיר אוֹקֵי בְּבֵר מִתְּנֵי׳ בְּאֵין מַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת הִשְׁתָּא דְּאִיתְּיֵי בְּרַיְיתָא דְּצָרִיכִים לְאוֹקְמָהּ בְּמַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת סְבִירָא לֵיהּ לְאוֹקְמָא מִתְּנֵי׳ דְּוַקָּא בְּרַיְיתָא:

בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא. לְבְרַיְיתָא בְּמַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת קְטַנִּים נְמֵי נִיקַּח מֵהֶדֵּר נְמֵי אֲמַאי דְּמוֹקֵי מַעֲקָרָא אִידֵי וְאִידֵי בְּמַעֲלָה כו׳ דְּבֵין מַעֲקָרָא וּבֵין הָשְׁתָּא מוֹקְמִינַן בְּרַיְיתָא בְּמַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת:

לֹא זַכַּי לֵיהּ רַחְמָנָא. לְאו דְּוַקָא נָקֵט רַחְמָנָא דְּמִדְרַבָּנַן הָוֶה מְצִיאַת קָטָן וּשְׁבוּיוֹת לְאַבִיו אֶלָּא בִּלְמוֹד לֹא זַכּוּ לֵיהּ רַבָּנַן וְרֵישׁ׳ גָּרִיס לֹא זַכּוּ לֵיהּ רַבָּנַן אֵין נִמּוֹי נָקֵט רַחְמָנָא מִשּׁוּם בִּתּוֹ דְּמִן הַתּוֹרָה מַעֲשֵׂה יְדֶיהָ שֶׁלּוֹ וַעֲגָרָה לֹא זַכּוּ לֵיהּ רַחְמָנָא: דכוותיה

אֶשְׁתּוֹ מְפַנֵּי שֵׁשׁ בָּהֶן דַּעַת אֲבָל אֵינוֹ קוֹצֵץ לֹא עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ וְהַקְּטַנִּים וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַקְּטַנִּים וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדּוֹ מְזוֹנוֹת אִי אָמְרַת בְּשֶׁאֵינָן מַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת אִי אָמְרַת מְשַׁלּוּ הוּא אוֹכֵל מְשׁוּם דְּכֵי אֵינוֹ קוֹצֵץ אֶלָּא אִי אָמְרַת מְשַׁלּוּ הוּא אוֹכֵל קְטַנִּים נְמֵי נִקְרֵינְהוּ מְשׁוּם דְּבֵאֵין מַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת אִי כְּבֵי גְּדוֹלִים נְמֵי נִקְרֵינְהוּ וְהָא תָּנָא ר׳ הוֹשַׁעְיָא קוֹצֵץ אָדָם עַל יְדֵי עַצְמוֹ וְעַל יְדֵי אֶשְׁתּוֹ אֲבָל לֹא עַל יְדֵי בְּהֶמְתּוֹ וְעַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים אֲבָל לֹא ע"י בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים וְקוֹצֵץ ע"י עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים בֵּין גְּדוֹלִים וּבֵין קְטַנִּים מַאי לָאו אִידֵי וְאִידֵי בְּמַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת וּבְהָא קָא מִיפְלְגֵי דְּמַר סָבַר מְשַׁלּוּ הוּא אוֹכֵל וּמַר סָבַר מְשַׁלּוּ הוּא אוֹכֵל לֹא דְּ"ע מְשַׁלּוּ הוּא אוֹכֵל וְלֹא קַשְׁיָא כַּאן בְּשֶׁאֵין מַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת וּבְרַיְיתָא בְּמַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא בְּמַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת אִי הָכֵי קְטַנִּים נְמֵי נִקּוֹץ לְהוּ בְּשֶׁאֵין מַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת **וּבְנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים לֹא** זַכּוּ לֵיהּ רַחְמָנָא בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא לְמַתְנִי׳ בְּשֶׁאֵין מַעֲלָה לָהֶן מְזוֹנוֹת

הניחא

יְדֵי אִשְׁתּוֹ אֲבָל לֹא עַל יְדֵי בְּהֶמְתּוֹ. מִשּׁוּם חֶסְימָה. וְקוֹצֵץ עַל יְדֵי בָּנָיו הַגְּדוֹלִים. אֲבָל לֹא הַקְּטַנִּים: וְקוֹצֵץ עַל יְדֵי שִׁפְחָתוֹ וְעַבְדּוֹ וְכוּ׳. קַשְׁיָא עֲבָדִים קְטַנִּים אֲעֲבָדִים קְטַנִּים דְּמַתְנִי׳: אִידֵי וְאִידֵי. מַתְנִי׳ דִּבְרַיְיתָא: **דִּבְרֵי** קַבָּר. תָּנָא דְּמַתְנִיתִין: מִשֶּׁל שָׁמַיִם הוּא אוֹכֵל. הִלְכָךְ לֵית לְהוּ לְמֵימְרְיהוּ וְכֵיוָן דְּאֲכִילָתָן דְּאַפִּילּוּ שֶׁלָּהֶן אֵינָהּ עַד שֶׁיִּתְּנֶנָּה לְפִיהֶן: **אִי הָכִי.** בְּנוֹ וּבִתּוֹ נְמֵי נִקּוֹץ לְהוּ: **בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא** וְכוּ׳. וְלִעוֹלָם מִשֶּׁלּוֹ הוּא אוֹכֵל וּמִשּׁוּם דְּאִינוּ מַעֲלָה קָאָמַר לֹא נִקּוֹץ:

הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר אֵין הָרַב יָכוֹל לוֹמַר לְעָבֵד עֲשֵׂה עָמַי וְאֵינִי זָנֵחַ שֶׁפִּיר אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר יָכוֹל הָרַב לוֹמַר לְעָבֵד עֲשֵׂה עָמַי וְאֵינִי זָנֵחַ מַאי אִיכָּא לְמֵימַר אֶלָּא אִידֵי וְאִידֵי בְּשָׂאנִי מַעֲלָה לְהֶן מְזוֹנוֹת וּבְהָא פְּלִיגִי דְּמַר סָבַר יָכוֹל וּמַר סָבַר אֵין יָכוֹל וְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר יָכוֹל הָרַב שָׁבִיק מַתְנִיתִין וְעָבֵיד כְּבְרַיְיתָא אֶלָּא דְּכוּלֵי עָלְמָא מִשֶּׁלִּשַׁמִּים הוּא אוֹכֵל וְלֹא מִצֵּי קָנְיָין

וּמַאי קוֹצֵץ דְּאָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָא מְזוֹנוֹת דְּכְוָותֵיהּ גַּבֵּי בְּהֶמְתּוֹ תֵּבֶן נָקִיץ לָהּ אֶלָּא בְּהָא קָמִיפְלְגִי דְּמַר סָבַר מִשֶּׁלּוֹ הוּא אוֹכֵל וּמַר סָבַר מִשֶּׁל שָׁמַיִם הוּא אוֹכֵל: **מתני׳** קוֹצֵץ אָדָם עַל יְדֵי עַצְמוֹ עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתּוֹ הַגְּדוֹלִים עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי שֵׁיֵּשׁ בָּהֶן דַּעַת אֲבָל אֵינוֹ קוֹצֵץ עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתּוֹ הַקְּטַנִּים וְלֹא עַל יְדֵי בְּהֶמְתּוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶן דַּעַת הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים לַעֲשׂוֹת בְּנִטְעֵי רִבְעֵי שֶׁלּוֹ הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֹאכְלוּ אִם לֹא הוֹדִיעָן פֵּרוֹת וּמַאֲכִילִין נְתוּפְתְּחוּ עֲגוּלִין נְתוּפְתְּחוּ חֲבִיטוֹתָיו הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֹאכְלוּ אִם לֹא הוֹדִיעָן מַעֲשֶׂר וּמַאֲכִילִין שׁוֹמְרֵי פֵּירוֹת מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה אֲבָל לֹא מִן הַתּוֹרָה: **גמ׳** שׁוֹמְרֵי פֵּירוֹת אָמַר רַב לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שׁוֹמְרֵי גְּנוֹת וּפַרְדֵּסִין אֲבָל שׁוֹמְרֵי גִּיתּוֹת וַעֲרֵימוֹת אוֹכְלִין מִן הַתּוֹרָה קַסְבַר מְשַׁמֵּר בְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה דָּמֵי וּשְׁמוּאֵל אָמַר לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שׁוֹמְרֵי גִּיתּוֹת וַעֲרֵימוֹת אֲבָל שׁוֹמְרֵי גְּנוֹת וּפַרְדֵּסִים אֵינָן אוֹכְלִים לֹא מִן הַתּוֹרָה וְלֹא מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה קָא סָבַר מְשַׁמֵּר לָאו בְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה דָּמֵי מֵתִיב רַב אַחָא בַּר רַב הוּנָּא הַמְשַׁמֵּר אֶת הַפֵּרָה מְטַמֵּא בְּנִבְלִים וְאִי אֲמַרְתְּ מְשַׁמֵּר לָאו בְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה דָּמֵי אַמַּאי מְטַמֵּא בְּנִבְלִים אָמַר רַבָּה בַּר עוּלָּא גְּזִירָה שָׁמָּא יָזִיז בָּהּ אֵבֶר מֵתִיב רַב כָּהֲנָא הַמְשַׁמֵּר אַרְבַּע וְחָמֵשׁ מַקְשָׁאוֹת הֲרֵי זֶה לֹא יִמְלֹא פֵּרוֹסוֹ מֵאֶחָד מֵהֶן אֶלָּא מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹכֵל לְפִי חֶשְׁבּוֹן וְאִי אֲמַרְתְּ מְשַׁמֵּר לָאו בְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה דָּמֵי אַמַּאי אוֹכֵל אָמַר רַב אַשִׁי בְּעַקּוּרֵי שְׁנוּ עַקּוּרֵי וְהָלְאָה גְּזִירָה שָׁמָּא יִנְטֹל פִּיקָם שֶׁלָּהֶם אָמַר רַב אַשִׁי בְּוָותֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל מִסְתַּבְּרָא דְּתִנַּן וְאִלּוּ אוֹכְלִין מִן הַתּוֹרָה הָעוֹשֶׂה בִּמְחוּבָּר לְקַרְקַע בְּשַׁעַת גְּמַר מְלָאכָה וּבָתְלוּשׁ הוּ מִכְּלָל דְּאִיכָּא דְּלֵא קָא אָכִיל מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה אִיכָּא מְדִינָה דְּאָכִיל מִן הַתּוֹרָה וְלֹא מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה הֵיכִי דָּמֵי אִי דְּאִיכָּא מְדִינָה דְּאָכִיל מִן הַתּוֹרָה וְלֹא מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה מַאי נִיהוּ עוֹשֶׂה בִּמְחוּבָּר לְקַרְקַע בְּשָׁעָה שֶׁאֵין גְּמַר מְלָאכָה וְכָל שֶׁכֵּן שׁוֹמְרֵי גְּנוֹת וּפַרְדֵּסוֹת: **מתני׳** אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים הֵן שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר וְהַנִּשְׂכָּר שׁוֹמֵר חִנָּם נִשְׁבַּע עַל הַכֹּל וְהַשּׁוֹאֵל מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּל וְנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר נִשְׁבָּעִים עַל הַשְּׁבוּרָה וְעַל הַשְּׁבוּיָה וְעַל הַמִּתָּה וּמְשַׁלְּמִין אֶת הָאֲבֵידָה וְאֶת הַגְּנֵיבָה: **גמ׳** מַאן תַּנָּא אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ רַבִּי מֵאִיר הִיא אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן מִי אִיכָּא דְּלֵית לֵיהּ אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין אָמַר לֵיהּ הָכֵי אֲמִינָא לָךְ מַאן תַּנָּא שׁוֹכֵר כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר רַבִּי מֵאִיר הִיא וְהָא רַבִּי מֵאִיר אֵיפְכָא שָׁמְעִינַן לֵיהּ דְּתַנְיָא שׁוֹכֵר כֵּיצַד מְשַׁלֵּם ר׳ מֵאִיר אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם ר׳ יְהוּדָה אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר רָבָה בַּר אֲבוּהּ אֵיפְכָא קַתָּנֵי אִי הָכִי אַרְבָּעָה שְׁלֹשָׁה נִינְהוּ אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק ד׳ שׁוֹמְרִין וְדִינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה הַהוּא רַעְיָא דַּהֲוָה קָא רָעֵי חֵיוָתָא אֲגַוְּדָא דִּנְהַר פַּפָּא שָׁרִיג חָדָא מִינַּיְיהוּ וְנָפְלָה לְמַיָּא אָתָא לְקַמֵּיהּ דִּרְבָה וּפְטְרֵיהּ אָמַר מַאי הִ׳׳ל לְמֶעְבַּד

הָא

הֲכָוְותֵיהּ גַּבֵּי בְּהֶמְתּוֹ תֵּבֶן לְקָרְנֵי לָהּ. ה״ה דְּהָוֵה מְצֵי לְמֵימַר מִבְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים אִי נַמִּי בֵּיוָן דְּלֹא אִמְּחִילָה נִינְהוּ לֹאו כָּל כְּמִינֵיהּ לְצַעֲרָם בְּלֹא: **אֶלָּא** בְּהָא קָא מִיפְלְגִי מַר סָבַר מִשֶּׁלּוֹ הוּא אוֹכֵל וּמַר סָבַר מִשֶּׁל שָׁמַיִם הוּא אוֹכֵל. וּלְר׳ יוֹחָנָן אִידֵי וְאִידֵי בְּאֵין מַעֲלָה מְזוֹנוֹת: **לֹא** שָׁנוּ אֶלָּא שׁוֹמְרֵי גְּנוֹת וּפַרְדֵּסִים. דְּאֵין אוֹכְלִין מִן הַתּוֹרָה נָקִיץ לָהּ. דְּהָתְנֵיָא לְעֵיל רִאשׁוֹנִי בְּעַל הַבַּיִת לְהִתְיַיפֵּץ פְּקִיעַ בְּמִיעַ וְכוּ׳: **מַר סָבַר.** תְּנָא דִּבְרַיְיתָא מְשֻׁלּוֹ הוּא אוֹכֵל וּלְרַבִּי יוֹחָנָן בֵּין בְּשֶׁמַּעֲלָה מְזוֹנוֹת וּבֵין שֶׁאֵין מַעֲלָה מְזוֹנוֹת וּבֵר פְּלוּגְתֵּיהּ מוֹקֵי לָהּ בְּמַעֲלָה וְתָנָא דִּידָן סָבַר מִשֶּׁל שָׁמַיִם הוּא אוֹכֵל וְאֶפִילּוּ מַעֲלָה מְזוֹנוֹת נַמִּי לֹא מָצֵי קָנְיָין: **מתני׳** מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה. כִּבֵּר נָתְנוּ כֹּחַ. **גמ׳** לֹא שָׁנוּ. דְּאֵין שׁוֹמְרֵי אוֹכְלִין מִן הַתּוֹרָה: **אֶלָּא** שׁוֹמְרֵי גְּנוֹת וּפַרְדֵּסִין. דַּהֲוָה לֵיהּ מְחוּפָּר בְּשָׁעָה שֶׁאֵין גְּמַר מְלָאכָה הִלְכָךְ אֵין מִן הַתּוֹרָה לֹא אָכִיל וְאָכִיל מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה וְכ״ש עוֹשֶׂה בְּמְחוּבָּר כְּגוֹן מְנַכֵּשׁ דְּאָכִיל מִמְּנַהֲגָא הַמְּדִינָה: **אֲבָל** שׁוֹמְרֵי גִּיתּוֹת וַעֲרֵימוֹת. עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן לְמַעֲשֵׂר אוֹכֵל אַף מִן הַתּוֹרָה כִּדְרִן עוֹשֶׂה בְּתָלוּשׁ: **שְׁמוּאֵל אָמַר לֹא שָׁנוּ.** דְּאָכְלִי מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה. אֶלָּא שׁוֹמְרֵי תְּלוּשׁ אֲבָל מִיהָת מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה אֵפִילּוּ שׁוֹמְרֵי תְּלוּשׁ לֹא שׁוֹמְרֵי מְחוּבָּר אֲפִילּוּ מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה לֹא דְּשְׁמַע לֵיהּ מִדְּלָאו עוֹשֶׂה מְלָאכָה הִלְכָךְ לֹא אָכִיל מִדְּאוֹרַיְיתָא: **הַמְשַׁמֵּר פֵּרָה אַרוּכָּה.** מִשְׁהִיזְקְתָה וְעַד כִּינּוּס אַפְרָה: **מְטַמֵּא בְּנִבְלִים שֶׁעָלָיו.** דִּתְנַן (פרה פ״ד מ״ד) כָּל הָעוֹסְקִין בְּפָרָה מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף מְטַמְּאִין בְּנִבְלִים: **גְּזִירָה שָׁמָּא יָזִיז בָּהּ אֵבֶר.** וְרַבָּנָן הוּא דְּגָזְרוּ עַל הַטּוּמְאָה וְלֹאו מִדְּאוֹרַיְיתָא: **מַקְשָׁאוֹת.** שְׁנֵדִילִין בְּתֶן קִישׁוּאִין: **אַרְבַּע וְחָמֵשׁ מַקְשָׁאוֹת.** שֶׁל חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים: **אַמַּאי אוֹכֵל.** הָא אָמְרַתְּ שׁוֹמְרֵי מְחוּבָּר אֲפִילּוּ מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה לֹא אֲבָל אֵינוֹ קוֹצֵץ עַל כְּרֵחַךְ בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה דְּמֵי וְאָכְלִי מִידֵּי מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה כְּי מַתְנִי׳ מִכְּלָל דְּשׁוֹמְרֵי תְּלוּשׁ אֲפִילּוּ מִדְּאוֹרַיְיתָא נַמִּי אֲכָלִי: **בְּעַקּוּרֵי שְׁנוּ.** עֲקוּרִין מִשָּׁרְשֵׁיהֶן עִם קִישׁוּאִין שֶׁבָּהֶם לְהַכְנִי קְרֵי לֵיהּ מַקְשָׁאוֹת וְלֹא קְרֵי לֵיהּ קִישׁוּאִין וּמִשּׁוּם דְּשׁוֹמְרֵי תְּלוּשׁ הֵם אֲכָלִי מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה כִּי מַתְנִי׳ **בְּשֶׁלּוֹ נִיטֹל פִּקָּם שֶׁלָּהֶן.** וְאָמַר מַר לְעֵיל בְּפֶרְקִין (דף פח:) דְּקִישׁוּאִין מְשַׁיְּפָקָה: **בְּשְׁמוּאֵל** מִסְתַּבְּרָא. דְּעוֹשֶׂה בְּמְחוּבָּר בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ גְּמַר מְלָאכָה אֵפִילּוּ מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה לֹא אָכִיל וְכ״ש שׁוֹמְרֵי מְחוּבָּר דַּהֲוֵי שָׁעָה שֶׁאֵינוֹ גְּמַר מְלָאכָה וְלֹאו עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה הוּא וּמַתְנִי׳ בְּשׁוֹמֵר תְּלוּשׁ: **מִכְּלָל דְּאִיכָּא דְּלֹא** אָכִיל מִן הַתּוֹרָה וְאָכִיל מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה. מִדְּלָא תָּנֵא אִלּוּ אוֹכְלִין מִחְמַת מַאי נִינְהוּ אוֹ עוֹשֶׂה בְּמְחוּבָּר בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ גְּמַר מְלָאכָה אוֹ עוֹשֶׂה בְּתָלוּשׁ בְּשָׁעָה שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ אוֹ דָּבָר שֶׁאֵין גִּדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ: **אִיכָּא כֵּיפָא וְאִלּוּ שֶׁאֵינָן אוֹכְלִין.** וְקַתָּנֵי הֵכִי מַאי אִינָן אוֹכְלִין אִי נִימָא שֶׁאֵין אוֹכְלִין וְכוּ׳: **אֶלָּא לָאו** שֶׁאֵינָם אוֹכְלִין בְּלָל. מַהֲשִׁתָּא עַל כְּרֵחַךְ מִן הַתּוֹרָה דְּתָנֵי בְּרֵישָׁא דְּאִשְׁמְעִינַן דְּאִיכָּא דְּאָכִיל וְלֹא מִן הַתּוֹרָה בְּמִשְׁמֵר תְּלוּשׁ עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר קָאֲמַר דְּיָקִינַן דְּאִינוּ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה לֹא אָכִיל מִן הַתּוֹרָה וְאָכִיל מֵהֶלְכוֹת מְדִינָה וְכ״ש בְּעוֹשֶׂה שְׁאִינָהּ גְּמַר מְלָאכָה וְכ״ש **שׁוֹמֵר חִנָּם נִשְׁבָּע עַל הַכֹּל** מִקְּרָא. **עַל הַכֹּל.** גְּנֵיבָה וַאֲבֵידָה וְאוֹנְסִין: **גמ׳ מִי אִיכָּא** דְּלֵית לֵיהּ אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין. עַל כָּרְחָךְ אַרְבָּעָה מִינֵי שׁוֹמְרִין אִשְׁכַּחַן: **מַאן תַּנָּא** שׁוֹכֵר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּמֵי. דְּקָתָנֵי מַתְנִי׳ בְּתַרְוַיְיהוּ פְּטוּרִין מֵאוֹנֶס וּמִשְׁלַמִּין גְּנֵיבָה וַאֲבֵידָה: **ר״מ הִיא.** כְּדְמַפֵּרֵשׁ וְאָזֵיל: רַבָּה בַּר אֲבוּהּ תְּנָא מַתְנִי׳ שׁוֹכֵר כְּיצַד מְשַׁלֵּם ר׳ מֵאִיר אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר ר׳ יְהוּדָה אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם: **חֵיוָתָא.** בְּהֵמוֹת:

שָׁרִיג. הֶחְלִיקָה:

הָא

וּבָא זְאֵב וְטָרַף, בְּשַׁעַת מַשְׁלַחַת אֲבָיו וְרֹ' יְהוּדָה הִיא דְּאָמַר זְאֵב אֶחָד זְאֵב אוֹנֵס: **אִי** הָכִי אַמַּאי פְּטוּר תְּחִילָּתוֹ בְּפֹשְׁעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֵס הוּא. וְא"ת לְאַבַּאי נַמִּי דְּמוֹקֵי לָהּ בְּעִדְּנָא דְּעֵילִי אֵינְשֵׁי מִי נִיחָא וְהָא מ"מ אִם הָיָה יָכוֹל לְהַצִּיל חַיָּיב אֶלָּמָא תְּחִילָּתוֹ בְּפֹשְׁעָה הוּא וְ"ל דְּלָא חָשִׁיב לֵיהּ פֹּשְׁעָה אֶלָּא בְּנִיבָה וַאֲבִידָה וְיֵשׁ לְלָמוֹד מִכָּאן דִּתְחִילָּתוֹ דִּכְעֵין נְגִיבָה וַאֲבִידָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֵס דְּפְטוּר וּמִכָּאן דְּאָמַר רַב בְּהַמַּפְקִיד (ל"ל דף לו. ושם) אֲפִי' שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר לְפִי שֶׁמָּסַר לְבַן דַּעַת אֵין רְאִיָּה דַּאֲפִילּוּ סָבָר בְּתְחִילָּתוֹ בִּכְעֵין נְגִיבָה וַאֲבִידָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֵס חַיָּיב אֲפִילּוּ הָכִי פְּטוּר דְּאִין לָנוּ לוֹמַר שֶׁזֶּה שׁוֹמֵר חִנָּם לֹא יִשְׁמוֹר בְּמַה שֶׁהוּא שׁוֹמֵר בִּנְגִיבָה וַאֲבִידָה רַק מִפֹּשְׁיעָה וְהֵיכָא לֵיהּ תְּחִילָּתוֹ בִּכְעֵין נְגִיבָה וַאֲבִידָה אֶלָּא סְתָם בֶּן דַּעַת רָגִיל לְשׁמוֹר הַרְבֵּה אֲפִילּוּ מְדַבְּרִים שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב וְשָׁמָּא אֲפִילּוּ מָסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם וּפְטָרִיהּ מִפֹּשְׁיעָה פָּטוּר דְּלֹא חָשִׁיב תְּחִילָּתוֹ בְּפֹשְׁיעָה בְּהֵכִי:

אִיבָּעֵי לָךְ לְמֵעוּטֵי חִדָּא. נִרְאֶה דְּלֹא חָשִׁיב לֵיהּ פֹּשְׁיעָה מֵהַאי טַעְמָא אֶלָּא כְּעֵין גְּנִיבָה וַאֲבִידָה וּמִחַיֵּיב מִשְּׁעַת דַּאֲזִיקָא דְּהָכִי יְהֵבִי לָךְ אַגְרָא דִּתְנַיֵּין נְטִירוּתָא יְתִירְתָּא כְּרַב חִסְדָּא וּרְבָּה בַּר רַב הוּנָא מִדְּמַיְיתֵי לֵיהּ הָכָא וְאָתֵי שְׁפִיר דְּקָאָמַר בְּסָמוּךְ כְּבָר צְוָותוֹ קַמֵּאי שְׁרָאוּהוּ לְפָטוּר מִדְּרַבָּה דְּאִם לֹא כֵּן אַמַּאי צְוָותוֹ דְּמֵילְתָא דְּפֹשְׁיעָה הוּא שֶׁהֲרֵי חַיָּיבִים דַּאֲפִילּוּ שׁוֹמֵר חִנָּם חַיָּיב וְכָבַר רַב פָּפָּא דְּהֵיכָא כְּרַבָּה דְּפֵרֵק הַכּוֹנֵס (ב"ק דף נח) דְּאָמַר מְשׁוּם דְּאִיבָּעֵי לָךְ לְעַבּוּרֵי חֲדָא וְלֹא פֹּשְׁיעָה הִיא וְלֹא כְּרַב בְּדַבָּא דְּאָמַר הָתָם הָתָם דְּהָוֵי פֹּשְׁיעָה גַּבֵּי נְפָלָה לִגְנֵיבָה: **אָמַר** רַבָּה הָתָם גַּבְרֵי דְּפַרְמוּסְקֵי הָווּ, אֲפִילּוּ גָּרִיס רַבָּא אַתֵּי שְׁפִיר אע"ג דְּרַבָּא מוֹקֵי בְּהַגּוֹזֵל קַמָּא (שם דף קח:) מִילְּתָא דְּרַב הוּנָא בַּר אַבִּין שֶׁקִּדֵּם וְנִשְׁבַּע אֲבָל הֵיכָא דְּלֹא נִשְׁבַּע אֲפִילּוּ שׁוֹמֵר חִנָּם עוֹשֶׂה עִמּוֹ דִּין וְאִינוֹ נִשְׁבָּע הֵכָא לְדִבְרֵי הַשּׁוֹאֵל מְשִׁיב וְלֵיהּ לֹא סְבִירָא לֵיהּ: **דְּאִי** רַמָּא קָלָא הָווּ וְאָתוּ מְצַלֵּיל לֵיהּ. וְהַשְׁתָּא אֲפִילּוּ לֹא הוֹפֵר הַגַּנָּב הָוֵה חַיָּיב כֵּיוָן דְּפָשַׁע וְלֹא נָקְטִ גְּמָרָא הוֹפֵר הַגַּנָּב אֶלָּא מְשׁוּם הַהַלְמִידִים שֶׁהָיוּ סְבוּרִים דְּמְשׁוּם דְּהוֹפֵר הַגַּנָּב חַיָּיבִיהּ:

סִיפָא וּמִתָּה אֵינוֹ נִפְרָע. תִּימַהּ דִּפְשִׁיטָא דְּפֹשְׁיעָה גְּמוּרָה הוּא וְ"ל דְּקָמַ"ל דַּאֲפִילּוּ יֵשׁ לִתְלוֹת וּלוֹמַר שֶׁמִּתָּה גַּם בִּשְׁבִיל דָּבָר אַחֵר אֲפִילּוּ הָכִי חַיָּיב דְּלֹא הָיָה לוֹ לְסַכְּנָהּ: אימא

---

1 **הָא** נָטַר כִּדְנָטְרֵי אִינְשֵׁי אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי אֶלָּא מַעֲתָּה
2 עַל לְמָחָר בְּעִידָּנָא דְּעֵילֵי אֵינְשֵׁי הָכֵי נַמִּי דְּפָטוּר
3 אָמַר לֵיהּ אֵין גָּנַב פּוֹרְתָּא בְּעִידָּנָא דְּגָנוּ אֵינְשֵׁי
4 הָכֵי נַמִּי דְּפָטוּר א"ל אֵין אִיתֵיבֵיהּ אִלּוּ הֵם אוֹנְסִין
5 שֶׁשּׁוֹמֵר שָׂכָר פָּטוּר עֲלֵיהֶן כְּגוֹן וְחִפֵּל שָׁבָא וְהִקְהֵם
6 וְאֶת הַנֶּעֱרִים הִכּוּ לְפִי חֶרֶב אָמַר לֵיהּ אִטּוּ יַעֲקֹב אֲבִינוּ
7 חַזַּן מָתָא הֲוָה דְּאָמַר לֵיהּ לְלֶבָן נָטַרְתִּי לָךְ וְנִטְרִיתָא
8 יְתִירְתָּא כְּחַזַּנֵי מָתָא אֵיתִיבֵיהּ רוֹעֶה שֶׁהָיָה רוֹעֶה
9 וְהִנֵּיחַ עֶדְרוֹ וּבָא לָעִיר בָּא זְאֵב וְטָרַף וּבָא אַרְיֵה
10 אֵין אוֹמְדִים אוֹתוֹ הָיָה שָׁם מַצִּיל אֶלָּא אוֹמְדִין
11 אוֹתוֹ אִם יָכוֹל לְהַצִּיל חַיָּיב וְאִם לָאו פָּטוּר מַאי לָאו
12 דְּעֵילִי אֵינְשֵׁי אִי הָכֵי אַמַּאי פָּטוּר תְּחִילָּתוֹ בִּכְשֶׁעָשָׂה
13 וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֵס חַיָּיב דְּשָׁמַע קָל אַרְיֵה וְעָל אִי הָכֵי
14 אוֹמְדִין אוֹתוֹ מַאי הָווּ לֵיהּ לְמֵעֲבַד הָיָה לוֹ לְקַדֵּם
15 בְּרוֹעִים וּבְמַקְלוֹת אִי הָכֵי מַאי אִירְיָא שׁוֹמֵר שָׂכָר
16 אֲבָל' שׁוֹמֵר חִנָּם נַמִּי דְּהָא מַר הוּא דְּאָמַר שׁוֹמֵר
17 חִנָּם שֶׁהָיָה לוֹ לְקַדֵּם בְּרוֹעִים וּבְמַקְלוֹת וְלֹא קִדֵּם
18 חַיָּיב שׁוֹמֵר חִנָּם בְּחִנָּם שׁוֹמֵר שָׂכָר בְּשָׂכָר וְעַד כַּמָּה
19 עַד כְּדֵי דְּמֵיהֶן וְהֵיכָן מְצִינוּ בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁחַיָּיב
20 בְּאוֹנְסִין דְּהָכָא שָׁקְלִין דְּמֵיהֶן מִבַּעַל הַבַּיִת א"ל רַב
21 פָּפָּא לְאַבַּיֵי אִי הָכֵי מַאי אַהֲנֵי לֵיהּ מִינָּהּ נַפְקָא מִינָּהּ
22 לְכוֹשֵׁרָא דְּחַיְּישִׁינַן אִי נַמִּי לְטַרְחָא יְתִירְתָּא רַב חִסְדָּא
23 וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא לֹא סְבִירָא לְהוּ הָא דְּרַבָּה דְּאָמְרִי
24 לְהָכֵי יְהֵבִי לָךְ אַגְרָא לְטַוּרֵי לִי נְטִירוּתָא יְתִירְתָּא
25 בַּר אַדָּא סַבּוֹלָאָה הֲוֵי קָא מַעֲבַר חֵיוָתָא אַגַּמְלָא
26 דְּגָרֵישׁ חֲפָפָה חֲדָא לַחֲבֵרְתָּהּ וּשְׁדִירְתָּהּ בְּמַיָּא אָתָא

---

27 לְקַמֵּיהּ דְּרַב פָּפָּא חַיְּיבֵיהּ אָמַר לֵיהּ מַאי הֲוָה לִי לְמֶעֱבַד א"ל אִבָּעֵי לָךְ לַעֲבוּרֵי חֲדָא חֲדָא א"ל יָדַעְתָּ בֵּיהּ בְּבַר אַחְתּוּךְ דְּמָצֵי
28 לְמֶעֱבַר חֲדָא חֲדָא א"ל בְּבַר צְוָותוֹ קַמֵּאי דִּקְדָּקָךְ וְלֹא אִיכָּא דְּאַשְׁגַּח בְּהוּ אִיבְּעֵי אִפְקְדֵיהּ כֵּיתָנָא בֵּי רוּנְיָא אֲזַל שַׁבּוּ שַׁמְטֵיהּ מִינַּיהּ
29 לְסוֹף הוֹפֵר הַגַּנָּב אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן חַיְּיבֵיהּ לֵימָא פְּלִיגָא דְּרַב הוּנָא בַּר אַבִּין נִגְנְבָה בְּאוֹנֵס וְאח"כ
30 הוֹפֵר הַגַּנָּב אִם שׁוֹמֵר חִנָּם הוּא רָצָה נִשְׁבָּע רָצָה עוֹשֶׂה עִמּוֹ דִּין אִם שׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ דִּין וְאִינוֹ נִשְׁבָּע אָמַר רָבָא
31 הָתָם נִגְרַר דְּפַרְמוּסְקָא הֲווּ קַיְימִי דְּאִי רָמָא קָלָא הָווּ אָתוּ וּמַצְּלִין לֵיהּ: **מתני'** זְאֵב אֶחָד אֵינוֹ אוֹנֵס שְׁנֵי זְאֵבִים אוֹנֵס רַבִּי יְהוּדָה
32 אוֹמֵר בְּשָׁעַת מִשְׁלַחַת זְאֵבִים אַף זְאֵב אֶחָד אוֹנֵס שְׁנֵי כְּלָבִים אֵינוֹ אוֹנֵס יְהוֹשֻׁעַ הַבַּבְלִי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר מְרוּחָ אַחַת אֵינוֹ
33 אוֹנֵס מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת אוֹנֵס הַלְּסָטִים הָרֵי זֶה אוֹנֵס הָאֹרֵי הַדּוֹב וְהַנָּמֵר וְהַבַּרְדְּלָס וְהַנָּחָשׁ הָרֵי אֵלּוּ אוֹנְסִים אֵימָתִי בִּזְמַן שֶׁבָּאוּ מֵאֲלֵיהֶן
34 אֲבָל הוֹלְכִין לְמָקוֹם גְּדוֹלִים וְלִסְטִים אֵינוֹ אוֹנֵס מָתָה בְּדַרְכָּהּ הָרֵי זֶה אוֹנֵס סְנוּפָהּ וּמָתָה אֵינוֹ אוֹנֵס עָלְתָה לְרֹאשֵׁי צוּקִין וְנָפְלָה
35 הָרֵי זֶה אוֹנֵס הֶעֱלָה לְרֹאשֵׁי צוּקִין וְנָפְלָה וּמֵתָה אֵינוֹ אוֹנֵס: **גמ'** וְהָתַנְיָא זְאֵב אֶחָד אוֹנֵס אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק הָהִיא בְּשָׁעַת
36 מִשְׁלַחַת זְאֵבִים וְרַבִּי יְהוּדָה הִיא: הַלְּסָטִים הָרֵי זֶה אוֹנֵס: אַמַּאי לוֹקֵי גַּבְרָא לְהָנֵי גַּבְרָא אוֹ דִּילְמָא הָאי מָסַר נַפְשֵׁיהּ וְהָאי לֹא מָסַר נַפְשֵׁיהּ מְסַתְּבְרָא
37 לְהַלְסָטִים מְזוּיָין וְרוֹעֶה מְזוּיָין מַהוּ מִי אָמְרִינַן אוֹקֵי גַּבְרָא לְהָנֵי גַּבְרָא אוֹ דִּילְמָא הָאי מָסַר נַפְשֵׁיהּ וְהָאי לֹא מָסַר נַפְשֵׁיהּ מְסַתְּבְרָא
38 דְּהַאי מָסַר נַפְשֵׁיהּ וְהָאי לֹא מָסַר נַפְשֵׁיהּ אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרַבָּא אַשַּׁכְּחֵיהּ רוֹעֶה וְאָמַר לֵיהּ גַּנָּבָא סָרִיא בְּדוּכְתֵּיהּ פְּלָנְיָא יְתִיבְנָן

---

1 **הָא** נָטַר כִּדְנָטְרֵי אִינְשֵׁי. זְאֵב אֶחָד זְאֵב אוֹנֵס: **בְּחִנָּמִי מָתָא.** שׁוֹמְרֵי הָעִיר בַּלַּיְלָה שֶׁבָּל סָמַךְ אַנְשֵׁי הָעִיר עֲלֵיהֶם לִשְׁמוֹר גּוּפָם וּמָמוֹנָם דְּנִרְאֶה וְדַאי בְּעֵת נְטִירוּתָהּ יְתִירְתָּהּ: **אֲרֵי וְדָבֹּ.** אֲרֵי דַּרְכּוֹ לִדְרוֹס הַבְּהֵמָה בְּמָקוֹם שְׁמוֹצְאָהּ וְדָבֹּ זְאֵב לְטוֹרְפָהּ חַיָּה וּלְהוֹלִיכָהּ בְּמָקוֹם שֶׁהוּא בָּטוּחַ וְשָׁם הוֹרֵג: **מַאי לָאו זְאֵב אַמַּאי פָּטוּר.** כִּי אֵין יָכוֹל לְהַצִּיל.
2 **תְּחִילָּתוֹ הָוֶה בְּפֹשְׁעָה.** גְּבִי כָּל מְזִיקִין קְטַנִּים וְקַלִּים דְּהוּא יָכוֹל לְהַצִּיל שֶׁהֲרֵי הִנִּיחָם וּבָא לוֹ וְסוֹפוֹ נַמִּי גְּדִי דְּמִזְיַק חָזֵק בָּא עֲלֵיהֶן שֶׁאֵם הָיָה שָׁם לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַצִּיל וְהוּ"ל אוֹנֵס מִיהוּ תְּחִילָּתוֹ בְּפֹשְׁיעָה הָוֶה דַּחֲיֵיב דְּהָבֵי פַּסְקִינַן הִלְכְתָא בְּהַמַּפְקִיד (לעיל דף מב.): **דְּשָׁמַע** קוֹל אֲרִי וְעָל. מֵאֵימָתוֹ שֶׁאָנוּס הוּא: **שׁוֹמֵר חִנָּם** יֵשׁ לוֹ לְקַדֵּם בְּחִנָּם. וְלֹא לְשׁוֹבֵר אֲגָמִים וְשׁוֹמֵר שָׂכָר יֵשׁ עָלָיו לְשׁוֹבְרָן: **עַד כְּדֵי דְּמֵיהֶם.** שֶׁל בְּהֵמוֹת: **וְהֵיכָן מְצִינוּ.** דְּקָא רַמְיָא עֲלֵיהּ לְשַׁכּוֹר אֲנָשִׁים מִשֶּׁלּוֹ: **לְכוֹשְׁרָא** דַּחֲיֵיבִינְהוּ. כּוֹשֶׁר הַבְּהֵמוֹת שֶׁמַּזִּיקִין בְּתֵכֶף כִּבּר מִלְּמוּדוֹת בְּבֵיתוֹ: **לְטַרְחָא יְתִירְתָּא.** שֶׁלֹּא יְצַעֲרֶךָ לַחֲזוֹר אַחַר הַבְּהֵמוֹת לְקַנוֹת: **לֹא סְבִירָא** לְהוּ הָא דְּרַבָּה. דְּאָמַר לְעֵיל דְּמִכִּי נָטַר כִּדְנָטְרֵי אֵינְשֵׁי הָוֶה אֵידָךְ (אֲנוּס הוּא) פּוֹטֵר: **לְהֵכִי יְהֵבִי לָךְ אַגְרָא** דְּנָטְרֵי נְטִירוּתָא יְתִירְתָּא הוּא לֹא דַּיֵּי לְהַצִּיל וְהוּ"ל אוֹנֵס מִיהוּ דִּין: פֵּרְעָן וְהֵיכִי פְּלִיגִי דְּהָא רוֹגְיָא שׁוֹמֵר חִנָּם הָוֶה וְחַיְּיבֵיהּ רַב נַחְמָן לִשְׁלוּמֵי: **דְּפַרְמוּסְקָא.** אַנְשֵׁי הַשִּׁלְטוֹן הָיוּ שָׁם: **מתני' בְּשָׁעַת מִשְׁלַחַת זְאֵבִים.** שֶׁהִיָּה רָעָה מְשׁוּטָּחַת בִּגְזִירַת הַמֶּלֶךְ קוֹפְצָת הִיא עַל אֶדֶם אֶחָד: **הַלְּסָטִים.** גַּרְסִ' וְחַד לִסְטִים קָאָמַר: **הַבַּרְדְּלָס.** פּוֹטְיֵי"ש בְּלַע"ז: **סְנוּפָהּ.** עִיפָּה בָּרֶבֶשׁ אוֹ הָעֲמִידָהּ בְּקֵיץ בַּחַמָּה וּבְחוֹרֶף בְּצִינָּה לְעֻנּוֹת נֶפֶשׁ (במדבר ל) מְתַרְגְּמִ' לְסַנְּפָא נַפְשָׁא: **עָלְתָה לְרֹאשֵׁי צוּקִין.** אוֹקִימְנָא בְּפ' הַמַּפְקִיד (לעיל דף לו:) תִּקְפַתּוּהָ וְעָלְתָה לְצוּקֵי הָרִים חִדִּים וּגְבוֹהִים: **גמ' תַּאי** מִכֹּחַ נְשִׁיכָה. הַלְסָטִים ע"מ כֵּן בָּא אוֹ לְיַהֵרֹג אוֹ לְהֵרָגוֹ וְקָשֶׁה מִמֶּנּוּ אֲבָל הָרוֹעֶה אֵין לוֹ לְמָסֹר נַפְשׁוֹ עַל כָּךְ: אִשְׁתְּמִיטָה רוֹעֶה. לְגַנֵּב קוֹדֵם שֶׁנִּגְנַב הַיְמֵנוּ כְּלוּם וְגִינְזוּ וְתִירְצוּ: **אֲמַר** לוֹ גַּנָּבָא סָרִיא מוֹסֵרָה וְיִבָּאֵשׁ וְסִרִי וּבְתִשְׁבֹּרֶת הַגְּאוֹנִים רָאִיתִי סָרִיא פּוֹשֵׁעַ:

כך

כַּךְ וְכַךְ אֲנָשִׁים. שֶׁמָּנוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵנוּ רוֹעִים שָׁם וְאֵם תָּבֹא לִגְזֹל תְּמוּתִי: זוֹקְקָא. קְלָעִים הַמְּקֻלָּעִים בָּאֲבָנִ: פַּסְיָקָא לָן. פְּסוּקוֹת וּקְבוּעוֹת עָלֵינוּ לִהְיוֹת שֶׁמָּנוּ בְּכָל יוֹם: חֲדֵי הוֹלְכָן. שֶׁהַכּוֹכִיר לוֹ הַמָּקוֹם שֶׁהִבְהֲמוֹת שָׁם וְהִשְׁיאוֹ לְבָא עַל יְדֵי שֶׁגִּידְפוּ: **מתני׳** כָּל הַמַּתָּנָה עַל מְנָת שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְכוּ׳. בְּגִמָּרָא מְפֹרָשׁ לַהּ: כָּל תְּנָאֵי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה בְּתִחִילָּתוֹ. שֶׁהַקְּדִישׁ מַעֲשֶׂה שֶׁעָלָיו לַעֲשׂוֹת לְתְנַאי שֶׁהוּא שׁוֹאֵל מִמֶּנּוּ בְּגוּן חֲדֵי מַעֲשֶׂה זֶה שֶׁלָּךְ אִם תַּעֲשֶׂה דָּבָר פְּלוֹנִי דְּלֹא דָּמֵי לִתְנַאי בְּנֵי גַּד וּבְנֵי רְאוּבֵן אִם יַעַבְרוּ וְנִתְּתָם (במדבר לב) הֱיֵינוּ תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה אִם תַּעֲשֶׂה לִי הַדָּבָר הַזֶּה אֲשׁוּבָה אַרְעָא צַנְגָךְ (בראשית ל) הֱיֵינוּ תְּנַאי שֶׁשּׁוֹאֵל מִמֶּנּוּ קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה שֶׁעָלָיו לַעֲשׂוֹת: **תְּנַאוֹ בָּטֵל.** וַהֲוֵי מַעֲשֶׂה מְקוּחָם וְאֵי־אַתָּה שׁוֹלֵא קִיָּם בְּעַל הַתְּנַאי אֶת הַתְּנַאי: **וְכָל תְּנַאי שֶׁאֶפְשָׁר** לוֹ לְקַיְּמוֹ **תְּנַאוֹ** קַיָּם. אִם תְּנָאוֹ קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה הוּא הֲוָה אִי אֶפְשָׁר לְקַיְּמוֹ תְּנָאוֹ בָּטֵל וְהַמַּעֲשֶׂה קַיָּם וּבְגִמָּרָא מְפֹרָשׁ לַהּ: **גמ׳** בְּיָכֵר שֶׁבַּמָּוֹן. שֹׁאֵר וּכְסוּת: **אַפִּילּוּ תֵּימָא.** רִישָׁא דְּקָתָנֵי מַתָּנָה שׁוֹמֵר חִנָּם לְהִתְפָּטֵר מִשְּׁבוּעָה ר״מ וְהַאי לֵיאוֹ מַתָּנָה עַל מְנָת שֶׁכָּתוּב בְּתוֹרָה הוּא אֶלָּא אֶפְשָׁר לוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהִיוֹת שׁוֹמֵר שָׂכָר אֶלָּא בְּכָךְ וְשׁוֹמֵר לֹא נִחְיַת לְשַׁמִּירָה עַד דְּמָשִׁיךְ לְבַהֲמָה וְהַאי כִּי מָשִׁיךְ בְּכַר פִּרְשׁ עַל מְנָת שֶׁאִין לוֹ עָלָיו שְׁבוּעָה וְלֹא יִשְׁעַבֵּד נַפְשֵׁיהּ לְיָרֵד בְּתוֹרַת שׁוֹמְרִין אֶלָּא לְמִקְצָת וּלְמָה שֶׁיָּרֵד יָרֵד אֲבָל הַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה מִכִּי אָמַר לַהּ הֲרֵי אִתְקַדְּשָׁה לִי עַל מְנָת שֶׁאִין לִיךְ עָלַי כְּלוּם אִישׁוּת לְחֲצָצִין וְכִי תָּפִיס קִדּוּשִׁין לְגַמְרֵי תָּפִיס וְהָוֵה מַתָּנָה עַל מְנָת שֶׁכָּתוּב בְּתוֹרָה : **בִּדְבָרִים.** בְּתַמְצִיתוֹ: זוּ דִּבְרֵי ר׳ יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא. דְּקָתָנֵי דְּאִם אֶפְשָׁר לְקַיְּמוֹ הָא אִי אֶפְשָׁר לְקַיְּמוֹ תְּנָאוֹ בָּטֵל: **בְּמַפָּלִיגָה בִּדְבָרִים.** שֶׁאִין בִּלְבּוֹ לְשׁוּם תְּנַאי אֶלָּא לְהַקְנִיטָהּ בְּעַלְמָא מְרַחֲקָהּ וְרוֹדֶהּ אוֹתָהּ בְּדִבְרִים: **מַתָּנַי׳ נָמֵי דַּיְקָא.** דְּסִתָּמָא לָן כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא:

הַדֶּרֶן עָלָךְ הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים

הַשּׂוֹאֵל. ה״ג הַשּׂוֹאֵל אֶת הַפָּרָה וְשָׁאַל בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ אוֹ שָׂכַר בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ אֵין נִרְאִין כְּבוֹלֶה מְתֻנְיָתִין גַּבֵּי פָּרָה אֶלָּא גַּבֵּי בְּעָלִים דְּאִשְׁתְּמִעִינַן הֵיכָא דְּפָרָה שְׁאוּלָה כָּל הֵיכָא דְּהַוֵי בְּעָלִים עִמּוֹ בְּמַלְאכְתּוֹ בֵּין בְּשֶׁאֵילַת גּוּפוֹ וּבֵין שֶׁנִּשְׂכַּר אֶצְלוֹ קָרֵינָא בֵּיהּ אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ אֲבָל בְּפָרָה שְׂכוּרָה לֹא אִשְׁתְּמִעִינַן מַתְנִיתִין דְּפְשׁוּר בִּבְעָלִים אֲבָל מִבְּרַיְיתָא שְׁמַעִינַן לָהּ:

אבל

אֵימָא סֵיפָא כָּל תְּנַאי שֶׁיֵּשׁ מַעֲשֶׂה בְּתִחִילָּתוֹ תְּנָאוֹ בָּטֵל אַתָּאֵן לְר׳ מֵאִיר. הָכָא מִשְּׁמַע דְּלֹא כְּפִי הַהַפְרָטָה דְּפִי׳ בְּסוֹף פֶּרֶק מִי שֶׁאָחַז (גיטין דף עה. ד״ה משום) דְּאָפְשִׁיל רַבָּנַן דְּרַבִּי מֵאִיר מוֹדוּ דְּבִרְעִנְיַן תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה גַּבֵּי הָא דְּקָאָמַר אֶלָּא אָמַר רָבָא מִשּׁוּם דְּהַוֵי מַעֲשֶׂה קוֹדֶם לִתְנַאי: **אָמַר** רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מַתְנִי׳ נָמֵי דַּיְקָא בו׳. וְא״ת מֵאי קַשְׁיָא לְרַב נַחְמָן הָא

כַּךְ וְכַךְ גַּבְרֵי אִיכָּא בַּהֲדָן כַּךְ וְכַךְ כַּלְבֵי אִיכָּא בַּהֲדָן כַּךְ וְכַךְ זוֹקְקָא לָן וְאָזֵל וְשָׁקֵל מִינַּיהּ מַאי א״ל חֲדֵי הוֹלְכָן לְמָקוֹם גְּדוּדֵי חָיָה וְלִסְטִים: **מתני׳** מַתָּנָה שׁוֹמֵר חִנָּם לִהְיוֹת פָּטוּר מִשְּׁבוּעָה וְהַשּׂוֹאֵל לִהְיוֹת פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר לִהְיוֹת פָּטוּרִין מִשְּׁבוּעָה וּמִלְּשַׁלֵּם כָּל הַמַּתָּנָה עַל מָה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה תְּנָאוֹ בָּטֵל וְכָל תְּנַאי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה בַּתְּחִילָּתוֹ תְּנָאוֹ בָּטֵל וְכָל שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לְקַיְּמוֹ בְּסוֹפוֹ וְהַתְּנָאוֹ עִמּוֹ מִתְּחִילָּתוֹ תְּנָאוֹ קַיָּם: **גמ׳** אַמַּאי מַתָּנָה עַל מָה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה תְּנָאוֹ בָּטֵל הָא מַנִּי ר׳ יְהוּדָה הִיא דְּאָמַר בְּדָבָר שֶׁבְּמָמוֹן תְּנָאוֹ קַיָּם דְּתַנְיָא הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי עַל מְנָת שֶׁאִין לִיךְ עָלַי שְׁאֵר כְּסוּת וְעוֹנָה הֲרֵי זוּ מְקוּדֶּשֶׁת וּתְנָאוֹ בָּטֵל דִּבְרֵי ר״מ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּדָבָר שֶׁבְּמָמוֹן תְּנָאוֹ קַיָּם וּמִי מְצִיאַת מוֹקֶמֶת לַהּ כְּר׳ יְהוּדָה אֵימָא סֵיפָא כָּל הַמַּתָּנָה עַל מָה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה תְּנָאוֹ בָּטֵל לְר״מ הָא לֹא קָשְׁיָא לְעוֹלָם ר׳ יְהוּדָה הִיא וְסֵיפָא בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל מָמוֹן אֵימָא סֵיפָא כָּל תְּנַאי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה בַּתְּחִילָּתוֹ תְּנָאוֹ בָּטֵל מֵאן שְׁמַעְתָּ לֵיהּ דְּאִית לֵיהּ הָא סְבָרָא ר״מ דְּתַנְיָא אַבָּא חֲלַפְתָּא אִישׁ כְּפַר חֲנַנְיָא אָמַר מְשׁוּם ר״מ תְּנַאי קוֹדֵם לְמַעֲשֶׂה הֲרֵי זֶה תְּנַאי מַעֲשֶׂה קוֹדֵם לִתְנַאי אֵינוֹ תְּנַאי אֶלָּא כּוֹלֶה ר״מ הִיא וְשֶׁאנִי הָכָא דְּמֵעִיקָּרָא לֹא שָׁעֲבַד נַפְשֵׁיהּ הָנָא וּמַתָּנָה שׁוֹמֵר שָׂכָר לְהִיוֹת בְּשׁוֹאֵל בְּמַאי בְּדְבָרִים אָמַר שְׁמוּאֵל (בְּשָׁקָנוּ מִיָּדוֹ וְר׳ יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילּוּ תֵּימָא בְּשֶׁלֹּא קָנוּ מִיָּדוֹ בְּהָהִיא דְּקָאָה דְּקָא נָפֵץ לֵיהּ קָלָא דְּאִינִישׁ מְחַמְּנָא הוּא גָּמִיר וּמְשַׁעְבֵּד נַפְשֵׁיהּ: וְכָל שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לְקַיְּמוֹ בְּסוֹפוֹ וְכוּ׳: אָמַר רַב טַבְלָא אָמַר רַב זוּ דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים אע״פ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַיְּמוֹ בְּסוֹפוֹ וְהַתְּנָה עָלָיו מִתְּחִילָּתוֹ תְּנָאוֹ קַיָּם וְעוֹד אָמַר רַב טַבְלָא אָמַר רַב זוּ דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא וְאִיבָּא לְמֵימַר דְּלֹא שְׁמִיעַ לֵיהּ דְּרַב וְשַׁיְיר נָמֵי דַּיְקָא בֵּינַיְיהוּ שֶׁאִינוֹ בְּפִירוּשׁ בְּמִשְׁנָה אֲבָל קְשָׁה דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִימְרֵי כָּל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַיְּמוֹ תְּנָאוֹ בָּטֵל כִּי אֵיתָא דְּרִישָׁא וְתִסְבְּרָא לוֹמַר (עוד) דְּרַב נַחְמָן הָוֵה יָדַע לְהָא דְּרַב וּמְפָרֵשׁ מִנָּלַיהּ לְרַב מְתַמְנִיתִין בְּוַודַּאי דְּהָא אִיכָּא לְמֵימַר דְּאַתְי כְּבוֹלֵי עֲלְמָא וְקָאֵי אַרִישָׁא דְּקָתָנֵי כָּל הַמַּתָּנָה עַל מָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה תְּנָאוֹ בָּטֵל וְיָהִיב טַעְמָא מִשּׁוּם דְּכָל תְּנַאי שֶׁאִפְשָׁר לְקַיְּמוֹ בְּסוֹפוֹ דְּוַקָא הָנֵי תְּנַאי קַיָּם אֲבָל מַתָּנָה עַל מְנָת שֶׁכָּתוּב בְּתוֹרָה אֲפִילּוּ תֵּימָא תְּנָאוֹ בָּטֵל וְלֹא הַתְנָה עָלָיו מִתְּחִילָּתוֹ נָמֵי קַאֵי אַרִישָׁא דְּקָתָנֵי וְכָל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה מִתְּחִילָּתוֹ תְּנָאוֹ בָּטֵל דְּוַקָא הַתְנָה עָלָיו מִתְּחִילָּתוֹ תְּנָאוֹ קַיָּם שֶׁהַתְּנָאי קוֹדֵם לְמַעֲשֶׂה וְדַיְיקִ דְּאַתְיָא כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא מִדְּקָתָנֵי כָּל דְּאִי סֵיפָא דְּרִישָׁא הוּא לֹא הָוֵה לֵיהּ לְמֵימְרֵי כָּל אֶלָּא וְאִם אֶפְשָׁר לְקַיְּמוֹ בְּסוֹפוֹ וְהִתְנָה עָלָיו מִתְּחִילָּתוֹ תְּנָאוֹ קַיָּם אֶלָּא וְדַאי סֵיפָא מִילְּתָא בְּאַפֵּי נַפְשַׁיהּ הוּא וְשׁוּם חִידּוּשׁ אִתָּא לְאַשְׁמוּעִינַן אם כן וְדַאי אִתָּא לְמִידַק אֶפְשָׁר אִין לֹא אֶפְשָׁר לֹא וּפִי׳ רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל אֵין נִרְאִין לְר״י בְּלֹל לְכַר לֹא כְּתִבְתִּיהּ.

הַדֶּרֶן עָלָךְ הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים

הַשּׂוֹאֵל אֶת הַפָּרָה: (שייך לע״ב) **פָּרָה** בִּמְשִׁיכָה וּבְעָלִים בְּאֲמִירָה. הקי ריב״ם דְּאָמַר לְקַמָּן בְּפִירְקִין (דף צז.) שְׁתָלָא טְבָרְאָ וְאוּמָנָא וְקַפַּר מָתָא כּוּלְהוּ בְּעִידָן עֲבִידְתַּיְיהוּ כְּשֶׁאֲלָה בִּבְעָלִים דְּמוּ מִשְּׁמַע דְּשָׁלֵא בְּעִידָן עֲבִידְתַּיְיהוּ לֹא הֲוֵי שְׁאֵלָה בִּבְעָלִים וְר״ל דְּלֹאו דְּוַקָא בְּעִידָן עֲבִידְתַּיְיהוּ אֶלָּא בְּשָׁעַת הֲלִיכָתָן אוֹ אֲפִילּוּ מְזֻמָּנִים עַצְמָן לְלֵילְךְ וְלַעֲשׂוֹת חְשׁוּב בְּעִידָן עֲבִידְתַּיְיהוּ אֲבָל וַדַּאי מִשְׁעַת אֲמִירָה שֶׁל קוֹדֶם פְּסַק מִלְּאכָה לֹא חְשׁוּב שְׁאֵילָה בִּבְעָלִים כַּדְּאָמְרִינַן בס״פ הָאוּמָנִין (לעיל דף פא.) לְסוֹף אִינְלֵאי מִילְּתָא דַּהֲהִיא שֶׁעַתָּא שְׁכִירָא הֲוֵי שְׁתֵּי וְלֹא הֲוֵי פְּשִׁיעָה בִּבְעָלִים:

תנן

מִתְּחִילָּתוֹ תְּנָאוֹ קַיָּם דְּתַנְיָא הֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ ע״מ שֶׁתַּעֲלִי לָרָקִיעַ עַל מְנָת שֶׁתֵּרְדִי לַתְּהוֹם עַל מְנָת שֶׁתִּבְלְעִי קָנָה שֶׁל מֵאָה אַמָּה עַל מְנָת שֶׁתַּעֲבְרִי אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל בְּרַגְלֵיךְ נִתְקַיְּמוּ הַתְּנָאִי הֲרֵי זֶה גֵּט לֹא נִתְקַיְּמוּ הַתְּנָאִי אֵינוֹ גֵּט רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר כֻּלָּה גֵּט כְּלֹל א״ר יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא כָּל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַיְּמוֹ בְּסוֹפוֹ וְהִתְנָה עָלָיו מִתְּחִילָּתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא כְּמַפְקִיעָה וְכֵיוָן אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַב הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מַתְנִי׳ נָמֵי דַּיְקָא דְּקָתָנֵי כָּל שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לְקַיְּמוֹ בְּסוֹפוֹ וְהִתְנָה עָלָיו מִתְּחִילָּתוֹ תְּנָאוֹ קַיָּם הָא אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַיְּמוֹ תְּנָאוֹ בָּטֵל שְׁמַע מִינַּהּ:

הַדֶּרֶן עָלָךְ הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים

הַשּׂוֹאֵל אֶת הַפָּרָה וְשָׁאַל בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ אוֹ שָׂכַר בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ אֵין נִרְאִין וְאַחַר כָּךְ שָׁאַל אֶת הַפָּרָה וּמֵתָה פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יִשָּׁלֵם

אבל

תנן התם ארבעה שומרים. משום דאיתני במתניתין קרא דואם בעליו עמו וגו' נטר למימר מנא ה"מ עד השבה:

שומר חנם נשבע על הכל. לא חשיב פשיעה דבהא כיפלו' חייבים והשואל משלם את הכל מה שהוחזר בפרשה אבל רמזה מחמת מלאכה כיון ששואל יש לו רשות לעשות בה מלאכה פטור:

דכתיבא באגם . לא בעי למימר היכא דון אותה שאין בכל הנאה שלו שיהא פטור דלעולם חייב באונסין אלא ה"ק אפי' שואל שפטור הנאה שלו בגון דקיימא באגם אינו משלם אלא קרן:

אלא למאן דאמר דברה תורה כלשון בני אדם כו'. אע"ג דלדידיה דרשינן בכל מקום לבד מהיכא דלא מיכתב כדפי' בפ"ב (לעיל דף לא: ד"ה דברה) ה"נ לא מכתב לרבות אבידה כיון דכתיב בלשון בני אדם: **אלא** אביו ואמו. תורה בלשון בני אדם: **אלא** לפי שהוא נושא שכר והשואל נושא שכר (שמות כב) אי"צ לאו ואמו. דלא תלמוד לומר לו בכל דבר פשע אלא שומרים שאין נושאין שכר ת"ל אבל השואל נושא שכר ת"ל אבל השואל משלם אפילו אין שכירות אלא שמנהגם בבית אחת או אפילו בזה אחר זה ורבי יוחנן נמי דאמר עד שיפרוט לך הכתוב יחידו לא מהתם ילוף מדאיצטריך התם למיכתב יחידו דהא איצטריך בדפי' אלא מסברא קאמר דהני משמע ליה:

דאפשר

איפוך אנא מסתברא שניה בשומר שכר שכן חייב בגניבה ואבידה ארדבה ראשונה **בשומר** שכר שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת גנב אפילו הכי קרנא בלא שבועה **עדיפא** מכפילא בשבועה תדע דהא שואל כל הנאה שלו ואינו משלם אלא קרן והשואל **כל** הנאה שלו והא בעיא מזוני דמקיימא באגם והא בעיא נטירה בנטר מתא ואיבעית **אימא** לא תימא כל הנאה שלו אלא אימא רוב הנאה שלו ואיבעית אימא בשאילת **כלים** נושא שכר והשוכר נשבעין על השבוירה ועל השבוירה ומשלמין את **האבידה** ואת הגניבה בשלמא גניבה דכתיב אם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו אלא **אבידה** מנא לן דתנגיא אם גנוב יגנב אין לי אלא גניבה אבידה מנין ת"ל אם גנוב יגנב **מכל** מקום הניחא למאן דאמר לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם אלא למאן **דאמר** אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם מאי איכא למימר אמרי במערבא קל וחומר **ומה** גניבה שקרובה לאונס משלם אבידה שקרובה לפשיעה לא כל שכן ואידך מיבעיא **דאתיא** בקל וחומר טרח וכתב לה קרא והשואל משלם את הכל בשלמא שבוירה ומה**תה** דכתיב וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו הכל בשלמא שבוירה ומה**תה** ניליף משבוירה ומה לשבוירה שכן אונסא דסליק מדעתא הוא תאמר בשבועה **שכן** אונסא דלא סליק אדעתא הוא אלא נאמרה שבוירה ומתה בשואל ונאמרה שבוירה **ומתה** בשומר שכר מה לחלן שבוירה עמו אף כאן שבוירה עמו איכא למימרך מה לשומר **שכר** שכן לפטור חייב השואל משלם אלא מעתה ר' נתן אומר או לרבות **שבוירה** האי או מיבעיא ליה לחלק דסד"א עד דימתברא ומתה לא מחייב קמ"ל הניחא **לר'** יונתן אלא לר' אושעיה מאי איכא למימר דתניא איש אשר יקלל את אביו ואת אמו **אין** לי אלא אביו ואמו אביו בלא אמו אמו בלא אביו מנין ת"ל אביו ואמו קלל אביו קלל **אמו** קלל דברי רבי יאושיה רבי יונתן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו עד

אבל שאל את השרה וכו'. אשמעינן אע"פ שהניח עמו בשעת אונסיה לא הוי שאילה בבעלים לאיפטורי אלא אם כן היה עמו בשעת שאילה וטעמא מפרש בגמרא: **גמ'** **ובעלים** באצטירה. משאמר לו הרי פרתי ואני נשאילך לך הוי גופו שאול לו ופרה אבתי מיחסרא משיכה ועל כן הוה ליה שאל בעלים ואחר כך שאל פרה: **נשבעין.** שכן הוא שלא פשעו בה ושלא שלחו בה יד: **פרשה** **ראשונה.** ג' פרשיות הן סמוכות כי יתן איש אל רעהו כספ או כלים לשמור (שמות כב) ובה פטר על הגניבה דכתיב (שם) ונגוב מבית האיש שטוען שנגנבה הימנו דכתיב (שם) ונקרב בעל הבית אל האלהים ואוקימנא לשבועה שנשבע שלא שלח בה ידו ואחריה כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה ובה חייב על הגניבה ופטר על האונסין בשבועה דכתיב (שם) ומת או נשבר או נשבה שבועת ה' תהיה ואם גנוב יגנב ישלם ושלישית וכי ישאל וחייב בה את האונסין בשאין בעליו עמו ופטר בבעלים: **בשזמן** **שנענה** **נגב.** טוען שנגנבה הימנו ונמצא שהוא עצמו גנבה חייב בה בכפל בפרשה ראשונה דכתיב אם לא ימצא הגנב וקמיך ליה על בל דבר פשע שלם שנים ואוקימנא בפ' מרובה (ב"ק דף סג:) אם לא ימצא כמו שאומר אלא הוא עצמו גנבו ישלם שנים וכבון שנשבע תחילה לשקר שנגנב אבל באו עדים קודם שנשבע תחילה לשקר אינו משלם בכפל דהכי כתיב אם לא ימצא הגנב ובכר נשבע ונקרב בעל הבית אל האלהים לשבועה שלא שלח בה ידו בכל דבר פשע אשר ירשיענו דיינין בעדים ישלם שנים וכיון דחומרא היא פרשה שניה ליכא פרשתא אשומר שכר דאילו פרשה שניה ליכא בכפל דהא מיחייב ליה בגניבה ואבידה ומכי טעין גנבה מחייב עצמו בקרן: **אפילו** **חכי.** חמורה שניה מראשונה דקרנא בלא שבועה שהשניה מחייבתו לשלם קרן משאמר גנבה ואפילו לא נשבע לשקר זה חמורה מן הראשונה שפוטרתו מלשלם קרן אם לא באו עדים שהוא גנבה אע"פ שמחייבתו בכפל לאחר שנשבע לשקר ובאו עדים ובלא שבועה אין שם בכפל: **תדע.** דהא קעדיפא מדלא פטר שואל על הגניבה וניחייביה בכפל לאחר שבועה: **דהא** **שואל** **כל** **הנאה** שלו: שבדמים הוא עושה מלאכתו ובו היה לו להחמיר יותר וחייבו על טענת גנב קרן בלא שבועה ולא פטרו בשבועה כדי להביאו לידי בכפל: **דתניא** **באגם.** בלמוד יש שואל שכל הנאה שלו שהיה אגם סמוך לו: **רוב** **הנאה.** שאינו נותן שכר: **ואיבעית** **אימא** **בשאילת** **כלים.** כל הנאה שלו דלא בעי מזוני ונשמרין בביתו חנם: **הניחא** **למאן** **דאמר** **כו'.** פלוגתא היא באלו מציאות (לעיל דף לא:): **ואידך.** מאן דאמר לא דברה תורה כלשון בני אדם: **שכן** **אונסא** **דסליק** **אדעתא** **הוא.** ועל מנת כן שיילה מדלא אתני על מנת שלא אתחייב בשבועה ומתה תאמר בשבועה דלא היה ליה לאסופי אדעתיה ולאתנויי: **מה** **לשומר** **שכר.** אם השוה בו שבועה לשבועה ומתה: **שכן** **לפטור.** השוה אותה להן וההיא ניתא ליה כיון דשבועה ומתה פטורה כל שכן דבשבועה שפיר פטר ליה: **האמר.** להשוותו

להן בשואל לחייב והא איכא למידרך מה לשבועה ומתה דאונסא דסליק אדעתא הוא: **ונשבר.** או מת: **הניחא.** הא דלא מיבעיא לך או לחלק לרבי יונתן דלא בעי לחלק ואומר דנשבר ומת הוי משמע או דאי או דאי מצי למדרשיה לרבות **אביו** קלל **אמו** קלל. בתחילתו סמוך לקללה לאביו בסופו סמוך לקללה לאמו:

[דף ח' ע"א]

אֵינָהּ הִיא הַמִּדָּה.

סָבַר בַּר קַפָּרָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מִדִּבְרֵי רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְקַשְׁיָא דְּבַר קַפָּרָא עַל דְּרַבִּי יוֹסֵי, וַהֲדָא דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: מִדִּבְרֵיהֶם לָמַדְנוּ.

אָמַר רַבִּי אָבִין: רַבִּי מֵאִיר כְּדַעְתֵּיהּ, דְּרַבִּי מֵאִיר מַחְמִיר מִדִּבְרֵיהֶם כְּדִבְרֵי תוֹרָה.

אִין אַשְׁכְּחַן דְּרַבִּי מֵאִיר מַחְמִיר מִדִּבְרֵיהֶן כְּדִבְרֵי תוֹרָה? אָמַר רַבִּי חִנְנָה: כַּיי דְּתָנֵינַן תַּמָּן: הָרוֹאֶה פֶּתֶם הֲרֵי זוֹ מְקַלְקֶלֶת וְחוֹשֶׁשֶׁת מִשּׁוּם זוֹב; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין בַּפְּתָמִים מִשּׁוּם זוֹב.

תַּמָּן תְּנִינַן: חָבִית שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנּוֹלַד בָּהּ טֻמְאָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם הָיְתָה מֻנַּחַת בְּמָקוֹם תְּרוּפָּה – יַנִּיחֶנָּה בְּמָקוֹם מֻצְנָע. וְאִם הָיְתָה מְגֻלָּה – יְכַסֶּנָּה. רַבִּי יוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אִם הָיְתָה מֻנַּחַת בְּמָקוֹם הַמֻּצְנָע – יַנִּיחֶנָּה בְּמָקוֹם תְּרוּפָּה, וְאִם הָיְתָה מְכֻסָּה – יְגַלֶּנָּה. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַל יְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר. אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בוֹן: מִדִּבְרֵי שְׁלָשְׁתָּן תְּלוּיָה אָסוּר לְשׁוֹרְפָהּ. חַבְרַיָּא בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרַבִּי יוֹסֵי. הַשְּׁנִיָּה כְּרַבִּי מֵאִיר. חַבְרַיָּא אָמְרִין: חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרַבִּי יוֹסֵי, וְלֵית רַבִּי מֵאִיר מוֹדֶה בָּהּ. חָבִית הַשְּׁנִיָּה כְּרַבִּי מֵאִיר, וְלֵית רַבִּי יוֹסֵי מוֹדֶה בָּהּ. אָמַר לוֹן רַבִּי יוֹסֵי: חַמּוֹן מַה אַתּוּן אָמְרִין, חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרַבִּי מֵאִיר, חָבִית הַשְּׁנִיָּה כְּרַבִּי יוֹסֵי, בְּרֹם כְּרַבִּי מֵאִיר שׁוֹרְפִין וּכְרַבִּי שִׁמְעוֹן שׁוֹרְפִין. וְיֵרְבּוּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַבִּי יוֹסָה וְיִשְׂרְפוּ! וְעוֹד שָׁמְעִינַן מִן הָדָא,

[דף ח' ע"ב]

מִן מַה דַּאֲנַן חָמְיִין רַבָּנִין עוֹבְדָא אָתֵי קוֹמֵיהוֹן וְאִינּוּן אָמְרִין אֵיזִיל תָּלֵי.

הֵן אַשְׁכְּחַן דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שׁוֹרְפִין. הֲדָא דְּתָנֵינַן: מוֹדֶה רַבִּי לִיעֶזֶר לְרַבִּי יוֹשׁוּעַ, שֶׁשּׁוֹרְפִין זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי שִׁמְעוֹן שַׁנְיָא.

אִין תֵּימַר לֵית לְרַבִּי מֵאִיר תְּלוּיָה, וְהָא תָּנֵי: תְּרוּמָה תְּלוּיָה טְהוֹרָה – שׁוֹרְפִין אוֹתָהּ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חַשֶּׁכָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּזְמַנָּהּ. אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: תִּפְתֵּר בִּתְלוּיָה שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהַשְׁאִיל עָלֶיהָ. אָמַר לֵיהּ: וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל מַה דַּאֲנַן קַיְימִין הָכָא בִּתְלוּיָה שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהַשְׁאִיל עָלֶיהָ. אֲבָל בִּתְלוּיָה שֶׁדַּעְתּוֹ לְהַשְׁאִיל עָלֶיהָ – הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה. וְתָנֵי כֵּן, תְּרוּמָה תְּלוּיָה שֶׁאָמְרוּ טְהוֹרָה הִיא – הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה, אִם אָמַר הֲרֵי אֲנִי מַנִּיחָהּ עַל מְנָת לְהַשְׁאִיל עָלֶיהָ – הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה.

מַיי בְּדוּן? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: תִּפְתֵּר שֶׁנּוֹלַד לָהּ סְפֵק טֻמְאָה עִם דִּמְדּוּמֵי חַמָּה וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

וְאַתּוּן אָמְרִין, חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרַבִּי יוֹסֵי, וְלֵית רַבִּי מֵאִיר מוֹדֶה בָּהּ. וְהָתְנֵי, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּכוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת, אֲבָל בְּכוֹר שֶׁאֵין בּוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא אָסוּר לְטַמְאוֹת. וְאֵין כְּרַבִּי מֵאִיר הֵיא, בּוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת, וְהֵיא בּוֹר שֶׁאֵין בּוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא אָסוּר לְטַמְאוֹת. וְעוֹד מִן הֲדָא, דְּתָנֵינַן, אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי: אֵינָהּ הִיא הַמִּדָּה. לֵית בַּר נַשׁ אָמַר ׳אֵינָהּ הִיא׳ מִכְּלָל דּוּ מוֹדֶה עַל קַדְמַיְיתָא. מַיי בְּדוּן:

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן:

[דף ט׳ ע״א]

תַּמָּן כְּדֵי לָחוּם עַל נִכְסֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְהָכָא מַאי אִית לָךְ?

אֲפִילּוּ הָכָא אֵינוֹ מַפְסִיד לְיִשְׂרָאֵל מָמוֹן? שֶׁהוּא צָרִיךְ לִשְׂרֹף עֵצִים בִּפְנֵי עַצְמָן וְזוֹ בִּפְנֵי עַצְמָהּ! לְהָפְסֵד מְרֻבֶּה חָשׁוּ לְהַפְסִיד מְמֻעָט לֹא חָשְׁשׁוּ.

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: תִּפְתֵּר כְּמַאן דְּאָמַר מִדִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה, מִדִּבְרֵי רַבִּי חֲנִינָה סְגָן הַכֹּהֲנִים, וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

רַבִּי זְעֵירָא רַבִּי אֵילָא, תְּרֵיהוֹן בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרַבִּי יוֹסֵה. וְהַשְׁנָיָה: בֵּין כְּרַבִּי מֵאִיר בֵּין כְּרַבִּי יוֹסֵי. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: לֵית הָדָא פְלִיגָא עַל רַבִּי יוֹסֵי. אָמַר לֵיהּ: וּדְלָא כְּרַבִּי יוֹסֵי נֵימַר וּדְלָא כְּרַבִּי מֵאִיר.

לְפִי שֶׁמָּצִינוּ רַבִּי יוֹסֵי שׁוֹרֵף תְּלוּיָה בְּכָל מָקוֹם. אָמַר רַבִּי מָנָא: אָזְלִית לְקֵיסָרִין, וּשְׁמַעִית רַבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם זְעֵירָא, רַבִּי מֵאִיר שׁוֹרֵף תְּלוּיָה בְּכָל מָקוֹם. וְאָמְרִית לֵיהּ: אֲפִלּוּ כְּגוֹן הַהִיא שֶׁהִיא תְּלוּיָה דְּבַר תּוֹרָה? וְאָמַר לִי: אִין, אֲנָא פָּתַר לָהּ שֶׁנִּטְמֵאת מָדוֹר עַכּו״ם. מַה בֵּינָיִךְ? תָּנֵי, מָדוֹר עַכּו״ם תּוֹלִין. רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹרְפִין.

רַבִּי חוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא, רַבִּי מֵאִיר שׁוֹרֵף תְּלוּיָה בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה. וְהָא תָּנֵי בֵּן, תִּרוּמָה תְּלוּיָה טְמֵאָה – שׂוֹרְפִין אוֹתָהּ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חַשָּׁכָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בִּזְמַנָּהּ. וְיִשְׂרֹף בְּשַׁחֲרִית! תִּפְתֵּר שֶׁנִּתְעַצֵּל וְלֹא שָׂרַף, תֵּדַע לְךָ שֶׁהוּא כֵּן, דְּתָנֵי, טְמֵאָה, לֹא מִשֶּׁנִּתְעַצֵּל וְלֹא שָׂרַף.

אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי אַחוּהָ דְּרַבִּי יוֹסֵי: תִּפְתֵּר שֶׁנּוֹלַד לָהּ טֻמְאָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יוֹשׁוּעַ שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד.

אָמַר רַבִּי אִילָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן דִּבְכוֹרוֹת וְרַבִּי יוֹשׁוּעַ דִּתְרוּמוֹת, לֹא דֵין מוֹדֶה לְדֵין וְלֹא דֵין מוֹדֶה לְדֵין.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא:

[דף ט' ע"ב]

מִסְתַּבְּרָא רַבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֶה לְרַבִּי יוֹשׁוּעַ. אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּא לְרַבִּי זְעֵירָא: עַל דַּעְתָּךְ דְּתֵימַר, רַבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֶה לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְהָא תְּנִינַן אֲבָל הֵיאַךְ נִשְׂרֹף תְּלוּיָה עִם הַטְּמֵאָה, מוֹדֶה רַבִּי לִיעֶזֶר לְרַבִּי יוֹשׁוּעַ שֶׁשּׂוֹרְפִין זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ. וְיִשְׂרֹף שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת. טְהוֹרָה הִיא דְּבַר תּוֹרָה, אַתְּ הוּא שֶׁגְּזַרְתָּה עָלֶיהָ שְׂרֵפָה–טֻמְאָה,

מִכָּל מָקוֹם, לֹא נִפְסְלָה בְּהֶסַּח הַדַּעַת? לֹא כֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִסְפִּיעַ דְּבַר תּוֹרָה. אֲחוּזַת דַּם כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן – תּוֹרָה. חָבִית הַשְּׁנִיָּה כְּרַבִּי מֵאִיר – תּוֹרָה, אֵינָהּ כֵּן? אֶלָּא מְשַׁמְּרָהּ הוּא שֶׁלֹּא תִּגַּע בְּטָהֳרוֹת אֲחֵרוֹת.

חֲתִיב רַבִּי יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּה כָּתוֹבָה: הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁהָיְתָה נְתוּנָה עַל גַּבֵּי הַגָּחָלִים. אָמַר לֵיהּ: לְכָשֶׁיִּתְנַנָּה.

אָמַר רַבִּי מָנָא לְרַבִּי שַׁמַּי: אַתּוּן אָמְרִין רַבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֶה לְרַבִּי יוֹשׁוּעַ. אֲפִילּוּ רַבִּי יוֹשׁוּעַ, לֵית הוּא רַבִּי יוֹשׁוּעַ? אָמַר לֵיהּ: תַּנָּיִין אִינוּן. תַּמָּן רַבִּי מֵאִיר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹשׁוּעַ, בְּרַם הָכָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹשׁוּעַ.

תַּמָּן תְּנִינַן, הַבְּכוֹר שֶׁאָחָזוֹ דָּם, אֲפִילּוּ מֵת – אֵין מַקִּיזִין לוֹ אֶת הַדָּם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יַקִּיז וּבְלִבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בּוֹ מוּם, אִם עָשָׂה בּוֹ מוּם – חֲרֵי זֶה לֹא יִשְׁחֹט עָלָיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יַקִּיז אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בּוֹ מוּם.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: אָתְיָא דְּרַבִּי יוּדָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל. דְּרַבָּנִין כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן כְּרַבִּי יוֹשׁוּעַ. תְּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: יַקִּיז אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת בּוֹ מוּם, וְאָתְיָא כְּרַבִּי יוֹשׁוּעַ אַחֲרָיָא.

אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא: תִּפְתֵּר בְּקָדָשִׁים שֶׁהוּא חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: טַעֲמָא דְּרַבִּי יוּדָה – "לֹא תֹאכְלֶנּוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם" (דְּבָרִים יב, כד) לֹא הִתַּרְתִּי לְךָ אֶת דָּמוֹ

[דף י' ע"א]

אֶלָּא בְּשִׁפְיָכָה. הֲתִיב רַבִּי אַבָּא מָרִי אַחוּהָ דְּרַבִּי יוֹסָה: וְהָכְתִיב אַף בִּפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁין כֵּן, "לֹא תֹאכְלֻנּוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֻנּוּ כַּמָּיִם" (דְּבָרִים יב, כד). אָמַר רַבִּי חִיָּה בַּר אַחָא: לְהַכְשִׁיר אִיתְאֲמַרַת. מַה הַמַּיִם מַכְשִׁירִין, אַף הַדָּם יְהֵא מַכְשִׁיר. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁנֵיהֶן מִקְרָא אֶחָד הֵן הוֹרְשִׁין, "תָּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן כָּל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ" (וַיִּקְרָא כב, כא). רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּשָׁעָה שֶׁהוּא לְרָצוֹן –אֵין אַתְּ רַשַּׁאי לִתֵּן בּוֹ מוּם, וּבְשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ לְרָצוֹן – אַתָּה רַשַּׁאי לִתֵּן בּוֹ מוּם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲפִילוּ כֵּלּוֹ מוּמִין – אֵין אַתְּ רַשַּׁאי לִתֵּן בּוֹ מוּם.

הַדְרָן עֲלָךְ 'אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר

[דף י' ע"ב]

פֶּרֶק שֵׁנִי

הֲלָכָה א' מַתְנִי' – כָּל שָׁעָה שֶׁהוּא מֻתָּר לוֹכַל – מַאֲכִיל לִבְהֵמָה וְלַחַיָּה וּלְעוֹפוֹת, וּמְכָרוֹ לְנָבְרִי, וּמֻתָּר בַּהֲנָאָתוֹ. עָבַר זְמַנּוֹ – אָסוּר בַּהֲנָאָתוֹ. לֹא יַסִּיק בּוֹ תַּנּוּר וְכִירַיִם.

רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: אֵין בְּעוּר חָמֵץ אֶלָּא שְׂרֵפָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְפָרֵר וְזוֹרֶה לָרוּחַ אוֹ מַטִּיל לַיָּם:

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי אִימִּי: מַאן תַּנָּא כָּל שָׁעָה שֶׁהוּא מֻתָּר לוֹכַל מֻתָּר לְהַאֲכִיל אָסוּר לוֹכַל אָסוּר לְהַאֲכִיל? רַבִּי מֵאִיר! בְּרַם בְּרַבִּי יוּדָה, חֲמִישִׁית, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אָסוּר לוֹכַל – מֻתָּר לְהַאֲכִיל. הֲתִיב רַבִּי בָּא: וְהָתַנִינָן 'שְׁאוֹר יִשָּׂרֵף וְהָאוֹכְלוֹ פָּטוּר', וְאָמַר רַב הוּנָה בְּשֵׁם רַבִּי: מֻתָּר לְהַאֲכִילוֹ לַכְּלָבִים!?

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: מַה אַתְּינָן מֵיתֵי כָּל חָמֵץ? לֹא! שָׁעוֹת. מַאן תַּנָּא שָׁעוֹת? רַבִּי מֵאִיר.

אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה קוֹמֵי רַבִּי זְעִירָא: זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁמֻּתָּר לְהַאֲכִילוֹ לְבֶהֱמַת הַבקר. הֲתִיב רַבִּי יִרְמְיָה, וְהָתַנִינָן מְפָרֵר? סָבַר רַבִּי יִרְמְיָה, כִּכְרוֹת. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסָה: לֹא אָמַר אֶלָּא מְפָרֵר. מִכֵּיוָן שֶׁפִּיררוֹ בָּטֵל.

וְאַיְידָא אָמַר דָּא? לֹא יֵאָבֵל חָמֵץ הַיּוֹם אֲפִילוּ לִכְלָבִים. הֲרֵי זֶה בָּא לְאוֹסְרוֹ בְּהַנְיָיה מַה אָנָן קָיְימִין? אִם לְכַלְבּוֹ, הֲהֵנִי אִסּוּר הֲנָיָיה, אֶלָּא כִּי נָן קָיְימִין אֲפִילוּ לְכֶלֶב אַחֵרִים. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לְהַאֲכִילָן לְבֶהֱמַת הַבָּקָר.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי אלעזר: כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר: לֹא תֹאכַל, לֹא תֹאכְלוּ, לֹא יֹאכְלוּ –

[דף י"א ע"א]

אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִסּוּר חֲנָיָה כְּאִסּוּר אֲכִילָה, עַד שֶׁיָּבֹא הַכָּתוּב וְיִפְרֹשׁ לְךָ, כְּשֵׁם שֶׁפֵּרַשׁ לְךָ בְּאֵבֶר מִן הַחַי וּנְבֵלָה. וְכִי מַה פֵּרַשׁ לָנוּ בְּאֵבֶר מִן הַחַי? "וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ" (שְׁמוֹת כב, ל). וְכִי מַה פֵּרַשׁ לָנוּ בִּנְבֵלָה? "לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי" (דְּבָרִים יד, כא).

תָּנֵי חִזְקִיָּה, וּפְלִיג, וְכִי מִי אֲמָרוֹ לַכֶּלֶב?

וְהָא כְּתִיב "כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ" (וַיִּקְרָא ז, כג). מֵעַתָּה אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִסּוּר חֲנָיָה כְּאִסּוּר אֲכִילָה! שַׁנְיָא הִיא דִּכְתִיב "וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יֵעָשֶׂה לְכָל מְלָאכָה וְאָכֹל לֹא תֹאכְלֻהוּ" (שָׁם ז, כד). וְהָכְתִיב "רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ". מֵעַתָּה אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִסּוּר חֲנָיָה כְּאִסּוּר אֲכִילָה! שַׁנְיָיה הִיא דִּכְתִיב "עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם" (דְּבָרִים יב, טז). מַה הַמַּיִם מַתִּרִין בַּחֲנָיָה – אַף הַדָּם יְהֵא מֻתָּר בַּחֲנָיָה. וְהָכְתִיב "עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה" (בְּרֵאשִׁית לב, לג). אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: קַיְימְתֵיהּ בְּגִיד הַנָּשֶׁה שֶׁבַּנְּבֵלוֹת.

וְהָא כְּתִיב "וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה" (וַיִּקְרָא כג, יד). אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי אָחוֹי דְּרַבִּי יוֹסֵי: שַׁנְיָיה הִיא שֶׁקָּבַע הַכָּתוּב זְמַן. וְהָא כְּתִיב "לֹא תֹאכְלוּם כִּי שֶׁקֶץ הֵם" (שָׁם יא, מב). אָמַר רַבִּי: מְעַט אִסּוּר חֲנָיָה שֶׁבּוֹ.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הָעוֹשֶׂה אִכְפְּלָנִית מִשּׁוֹר הַנִּסְקָל וּמֵחֲמִין שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח – אֵינוֹ לוֹקֶה, שֶׁאֵין לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבּוֹ מְחֻוָּר. מִכְּלָאֵי הַכֶּרֶם – לוֹקֶה. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: "פֶּן תִּקְדַּשׁ" – ׳פֶּן תִּוקַד אֵשׁ׳. מֵעָרְלָה צְרִיכָה, עֲשֵׂה לְרַחֲקוֹ כְּתִיב, לֹא תַעֲשֶׂה לְאוֹכְלוֹ כְּתִיב, לֹא תֹאכְלוּ כְּתִיב, לֹא תֵיעָשֶׂה לְרַחֲקוֹ לֹא כְּתִיב.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן, מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר "סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר", וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁנִּשְׁרוֹ אָסוּר בַּאֲכִילָה? מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ"?! בָּא לְהוֹדִיעֲךָ, שֶׁכְּשֵׁם הוּא אָסוּר בָּאֲכִילָה – כָּךְ הוּא אָסוּר בַּהֲנָיָה. מַה עָבַד לֵהּ רַבִּי יוֹחָנָן?

פְּתַר לֵהּ בְּשֶׁקְּדָמוּ

[דף י"א ע"ב]

הַבְּעָלִים וּשְׁחָטוּהוּ עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ.

רַבִּי זְעֵירָא בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי אַבָּהוּ: הָכָא תֵּימַר הָכִין וְהָכָא תֵּימַר הָכִין?! אָמַר לֵיהּ: חָדָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר. וַחְדָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן.

רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תֹאכַל, לֹא תֹאכַל – אֵין אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִסּוּר חֲנָיָה בְּאִסּוּר אֲכִילָה. לֹא תֹאכַל, לֹא יֹאכַל – אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִסּוּר חֲנָיָה בְּאִסּוּר אֲכִילָה. בְּנָיָן אַב שֶׁבְּכֻלָּן – "וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף" (וַיִּקְרָא ו, כג).

תָּנֵי חִזְקִיָּה מְסַיֵּעַ לְרַבִּי יוֹחָנָן, מִמַּשְׁמָע שֶׁנֶּאֱמַר "חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ" (וַיִּקְרָא ז, כג) לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר "וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יֵעָשֶׂה לְכָל מְלָאכָה" (וַיִּקְרָא ז, כד)? אֲפִלּוּ לִמְלֶאכֶת גָּבוֹהַּ. מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר "רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ", לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר "עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם"? מַה הַמַּיִם מַכְשִׁירִין – אַף הַדָּם יְהֵא מַכְשִׁיר. מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר: "לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה", לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר: "לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וְאֹכָלָה". בָּא לְהוֹדִיעֲךָ גֵּר תּוֹשָׁב אוֹכֵל בַּנְּבֵלוֹת. מִמַּשְׁמָע שֶׁנֶּאֱמַר: "וּבְשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ". מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ". אוֹתוֹ אַתְּ מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב וְאֵין אַתְּ מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה.

מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְדֵין וּמַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְדֵין. מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר – "לֹא יֹאכַל חָמֵץ" לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּאֲכִיל בְּאוֹכֶל. וְאַתָּה אוֹמֵר לַעֲשׂוֹת הַמַּאֲכִיל בְּאוֹכֶל, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְאוֹסְרוֹ בַּהֲנָיָה? וּכְשֶׁהוּא אוֹמֵר "לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ", הָא לָמַדְנוּ שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנָיָה, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא יֹאכַל חָמֵץ"? לַעֲשׂוֹת הַמַּאֲכִיל בְּאוֹכֶל; דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ. אִי מַה שָׂרָצִים קַלִּים עָשָׂה בָּהֶם אֶת הַמַּאֲכִיל בְּאוֹכֶל, חָמֵץ הֶחָמוּר אֵינוֹ דִין שֶׁנַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הַמַּאֲכִיל בְּאוֹכֶל? וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא יֹאכַל חָמֵץ"? לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְאוֹסְרוֹ בַּהֲנָיָה, בְּגִין כֵּן כְּתִיב "לֹא יֹאכַל", הָא מִ"לֹא תֹאכַל" לֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם, וַהֲדָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי יוֹחָנָן.

לֹא יַסִּיק בּוֹ תַּנּוּר וְכִירַיִם –

[דף י"ב ע"א]

עָבַר וְהִסִּיק, יֵבָא כַּהֲדָא: אִם חָדָשׁ –יֵתֵּן, אִם יָשָׁן – יוּצַן.

תָּנֵי, רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: אֵין בְּעִיר חָמֵץ אֶלָּא בִּשְׁרֵפָה. דִּין הוּא, מַה אִם פִּגּוּל וְנוֹתָר שֶׁאֵינוֹ בְּכַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׂרֵפָה, חָמֵץ שֶׁהוּא בְּכַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא, אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא יְהֵא אֶלָּא בִּשְׂרֵפָה?

אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יוּדָה: כָּל דִּין שֶׁאַתָּה דָן, תְּחִלָּתוֹ לְהַחְמִיר וְסוֹפוֹ לְהָקֵל אֵינוֹ דִּין. הָא אִם לֹא נִתְמַנָּה לוֹ אוּר, יֵשֵׁב לוֹ וְלֹא יַבְעִיר? אָמְרָה תוֹרָה "תַּשְׁבִּיתוּ שְׁאוֹר מִבָּתֵּיכֶם"!

כַּיּוֹצֵא בּוֹ, אָמַר רַבִּי יוּדָה: "אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר", מַה תַּלְמוּד לוֹמַר? לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר "וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל". שׁוֹמֵעַ אֲנִי בְּיוֹצֵא חַי שֶׁהוּא מְטַמֵּא אֶת אִמּוֹ טַמְאַת לֵידָה. מִנַּיִן לְיוֹצֵא מֵת שֶׁהוּא מְטַמֵּא אֶת אִמּוֹ טַמְאַת לֵידָה? אָמַר רַבִּי יוּדָה: חֲרֵי אֲנִי דָן, מַה אִם בְּיוֹצֵא חַי שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא אֶת אִמּוֹ טַמְאַת לֵידָה, הַיּוֹצֵא מֵת שֶׁהוּא מְטַמֵּא אֶת אִמּוֹ וְאֶת הַבָּאִין עִמּוֹ וְאֶת הַבָּא עִם אִמּוֹ לְאוֹהֶל טַמְאַת שִׁבְעָה – מְטַמֵּא אֶת אִמּוֹ טַמְאַת לֵידָה, הַיּוֹצֵא מֵת שֶׁהוּא מְטַמֵּא אֶת אִמּוֹ וְאֶת הַבָּאִין עִמּוֹ וְאֶת הַבָּא עִם אִמּוֹ לְאוֹהֶל טַמְאַת שִׁבְעָה – אֵינוֹ דִין שֶׁיְּטַמֵּא אֶת אִמּוֹ טַמְאַת לֵידָה? אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יוּדָה: כָּל דִּין, שֶׁתְּחִלָּתוֹ אַתָּה דָן לְהַחְמִיר וְסוֹפוֹ לְהָקֵל אֵינוֹ דִין. הָא אִם טָהֵר הַחַי אֶת אִמּוֹ – יְטַהֵר אַף הַמֵּת אֶת אִמּוֹ? אִם לֹא זָכִיתִי מִן הַדִּין? לְפִיכָךְ אָמְרָה תוֹרָה: "זָכָר" – לְרַבּוֹת אֶת הַמֵּת. כַּיּוֹצֵא בּוֹ,

אָמַר רַבִּי יוּדָה: "בַּסַּפּוֹת תֵּשְׁבוּ" – סַפָּה שֶׁל כָּל דָּבָר, שֶׁהָיָה רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: הַדִּין נוֹתֵן שֶׁלֹּא תְהֵא הַסַּפָּה בָּאָה אֶלָּא מֵאַרְבַּעַת הַמִּינִין. מַה אִם לוּלָב שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בַּלֵּילוֹת כְּבַיָּמִים אֵינוֹ בָּא אֶלָּא מֵאַרְבַּעַת הַמִּינִין, סַפָּה שֶׁהִיא נוֹהֶגֶת בַּלֵּילוֹת כְּבַיָּמִים אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא תָבוֹא אֶלָּא מֵאַרְבַּעַת הַמִּינִין?

אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יוּדָה: כָּל דִּין שֶׁאַתָּה דָן שֶׁתְּחִלָּתוֹ לְהַחְמִיר וְסוֹפוֹ לְהָקֵל – אֵינוֹ דִין, הָא לֹא מָצָא מֵאַרְבַּעַת הַמִּינִין יֵשֵׁב לוֹ בְּלֹא סַפָּה? וְאָמְרָה תוֹרָה תֵּשְׁבוּ בַּסַּפּוֹת. סַפַּת שֶׁל כָּל דָּבָר, וְכֵן עֶזְרָא אָמַר (נְחֶמְיָה ח, טו): "וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל עָרֵיהֶם וּבִירוּשָׁלַם לֵאמֹר צְאוּ הָהָר" וְגוֹ'.

חָזַר רַבִּי יוּדָה וְדָנוֹ דִין אַחֵר, חֻמִּין אָסוּר בַּאֲכִילָה וְנוֹתָר אָסוּר בַּאֲכִילָה. מַה זֶּה בִּשְׁרֵפָה אַף זֶה בִּשְׁרֵפָה.

אָמְרוּ לוֹ: נְבֵלָה תּוֹכִיחַ שֶׁהִיא אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה וְאֵינָהּ בִּשְׁרֵפָה. אָמַר לָהֶן: חֻמִּין אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָה, וְנוֹתָר אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָה. אַל תּוֹכִיחַ נְבֵלָה שֶׁאֵינָהּ אֲסוּרָה בַּהֲנָיָה. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲרֵי שׁוֹר הַנִּסְקָל יוֹכִיחַ שֶׁהוּא אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָה וְאֵינוֹ בִּשְׁרֵפָה. אָמַר לָהֶן: חֻמִּין אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָה וְאֵינוֹ בִּשְׁרֵפָה. אָמַר לָהֶן: חֻמִּין אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָה וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וְנוֹתָר אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָה וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. אַל יוֹכִיחַ שׁוֹר הַנִּסְקָל שֶׁאֵין חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲרֵי חֵלֶב שׁוֹר הַנִּסְקָל יוֹכִיחַ שֶׁהוּא אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָה וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת וְאֵינוֹ בִּשְׁרֵפָה. אָמַר לָהֶן: חֻמִּין אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָה וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת וְאֵינוֹ בִּשְׁרֵפָה. אָמַר לָהֶן: חֻמִּין אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָה וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. אָמְרוּ לוֹ: אַל יוֹכִיחַ חֵלֶב שׁוֹר הַנִּסְקָל שֶׁאֵין לוֹ זְמַן. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲרֵי אָשָׁם תָּלוּי בְּשִׁטְתָּךְ יוֹכִיחַ, שֶׁהוּא אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָה וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וְיֵשׁ לוֹ זְמַן וְאֵינוֹ בִּשְׁרֵפָה, וְשָׁתַק רַבִּי יוּדָה.

תְּנֵי, עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַן בִּעוּרוֹ אַתְּ מְבַעֲרוֹ בְּכָל דָּבָר,

[דף י"ב ע"ב]

משהגיע זמן ביעורו את מבערו בשריפה. ואתיא כרַבִּי יוּדָה. אית תניי תני עד שלא הגיע זמן ביעורו את מבערו בשריפה. משהגיע זמן ביעורו את מבערו בכל דבר. ואתיא כרבנין. ר' אומר תשביתו שאור מבתיכם דבר שהוא בל יראה ובל ימצא ואי זה זה בשריפה.

רבי ירמיה בעי פטר חמור שהמית במה הוא מיתתו בעריפה או בסקילה. רבי בנימין בר לוי שאל חלות תודה שנעשו נותר נימא אם נעשו נותר עד שלא הגיע זמן ביעורן את מבערן בְּכָל דָּבָר. מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן בִּעוּרָן אַתְּ מְבַעֲרָן בִּשְׂרֵפָה׃

הֲלָכָה ב' מַתְנִי' – חָמֵץ שֶׁל גּוֹי שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח – מֻתָּר בַּהֲנָאָה, וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל – אָסוּר בַּהֲנָאָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "לֹא יֵרָאֶה לְךָ".

גּוֹי שֶׁהִלְוָה אֶת יִשְׂרָאֵל עַל חָמֵצוֹ, לְאַחַר הַפֶּסַח – מֻתָּר בַּהֲנָאָה, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוָה אֶת הַגּוֹי עַל חָמֵצוֹ, לְאַחַר הַפֶּסַח – אָסוּר בַּהֲנָאָה.

חָמֵץ שֶׁנָּפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת – הֲרֵי הוּא כִּמְבֹעָר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֶׁאֵין הַכֶּלֶב יָכוֹל לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו׃

[דף י"ג ע"א]

גְּמָרָא – הָא בְּאֲכִילָה – אָסוּר. מַתְנִיתָא בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לוֹכַל פַּת עַכּו"ם, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לֶאֱכֹל פַּת עַכּו"ם – מֻתָּר אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה.

בְּתוֹךְ הַפֶּסַח מַהוּ? רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר: מֻתָּר. רַבִּי יוֹסָה אָמַר: אָסוּר. הֵתִיב רַבִּי יוֹסָה: וְהָתַנֵּי ׳לֹא יַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל אֶת בְּהֶמְתּוֹ לְעַכּו"ם לְהָבִיא עָלֶיהָ חָמֵץ׳. פְּתַר לָהּ בְּבָא עִמּוֹ. וְהָתַנֵּי ׳לֹא יַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל אֶת סְפִינָתוֹ לְעַכּו"ם לְהָבִיא עָלֶיהָ חָמֵץ׳. פְּתַר לָהּ בְּבָא עִמּוֹ. וְהָא תָנֵי ׳לֹא יַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל אֶת בֵּיתוֹ לְעַכּו"ם לִתֵּן בְּתוֹכוֹ חָמֵץ׳. אִית לָךְ מֵימַר בְּדָר עִמּוֹ?

גַּגּוֹ שֶׁל עַכּו"ם שֶׁהָיָה סָמוּךְ לְגַגּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנִתְגַּלְגֵּל חָמֵץ מִגַּגּוֹ שֶׁל עַכּו"ם לְגַגּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל – הֲרֵי זֶה הוֹחֲפוֹ בְּקָנֶה, אִם הָיְתָה שַׁבָּת אוֹ יוֹם טוֹב, רַב אָמַר: כּוֹפֶה עָלָיהָ כְּלִי.

רַב אָמַר: צָרִיךְ לוֹמַר כָּל חָמֵץ שֶׁיֵּשׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי, וְאֵינִי יוֹדֵעַ בּוֹ – יְבָטֵל. רַב אָמַר: צָרִיךְ לוֹמַר ׳אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת בִּעוּר חָמֵץ׳. רַב אָמַר: הַטָּח בֵּיתוֹ חָמֵץ – צָרִיךְ לְבָעֵר. תָּנֵי, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: בָּצֵק שֶׁעָשָׂאוֹ כִּפָּת – בָּטֵל. פָּתַר לָהּ אוֹ חֲלוּקִין עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, אוֹ אָהָן כִּפָּת מְאִים הִיא.

יִשְׂרָאֵל וְעַכּו״ם שֶׁהָיוּ בָּאִין בִּסְפִינָה, וְחָמֵץ בְּיַד יִשְׂרָאֵל – הֲרֵי זֶה מוֹכֵר לָעַכּו״ם אוֹ נוֹתְנוֹ לוֹ מַתָּנָה, וְחוֹזֵר וְלוֹקְחוֹ מִמֶּנּוּ לְאַחַר הַפֶּסַח, וּבִלְבַד שֶׁיִּתְּנוֹ לוֹ מַתָּנָה גְּמוּרָה. אוֹמֵר הוּא יִשְׂרָאֵל לָעַכּו״ם: עַד שֶׁאַתְּ לוֹקֵחַ בְּמֶנָּה בּוֹא וְקַח לְךְ בְּמֶאתַיִם, עַד שֶׁאַתְּ לוֹקֵחַ לְךְ מֵעַכּו״ם בּוֹא וְקַח לְךְ מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁמָּא אִצְטְרִיךְ וָאֶקַּח מִמְּךְ אַחַר הַפֶּסַח.

הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ, עַד שֶׁלֹּא יְכַנֵּם לְתוֹכוֹ – הַמַּשְׁכִּיר צָרִיךְ לְבָעֵר, מִשֶּׁיְּכַנֵּם לְתוֹכוֹ – הַשּׂוֹכֵר צָרִיךְ לְבָעֵר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן:

[דף י״ג ע״ב] אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁמְּסַר לוֹ אֶת הַמַּפְתֵּחַ, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁלֹּא מְסַר לוֹ אֶת הַמַּפְתֵּחַ – אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָעֵר. אָמַר רַבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בָּעֵי: מָסַר לוֹ אֶת הַמַּפְתֵּחַ מַהוּ? אָמַר רַבִּי זְכַרְיָה חַתְנֵיהּ דְּרַבִּי לֵוִי: מַחֲלֹקֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲכָמִים, דְּתָנֵינַן תַּמָּן, הַמּוֹסֵר מַפְתֵּחוֹ לְעַם הָאָרֶץ – הַבַּיִת טָהוֹר, שֶׁלֹּא מָסַר לוֹ אֶלָּא שְׁמִירַת הַמַּפְתֵּחַ. תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַמֵּא.

עַכּו״ם שֶׁבָּא אֵצֶל יִשְׂרָאֵל, וּבְיָדוֹ חָמֵץ – אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָעֵר, הִפְקִיד אֶצְלוֹ – צָרִיךְ לְבָעֵר. יִחֵד לוֹ בַּיִת – אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָעֵר. לֹא בָעֵר לְאַחַר הַפֶּסַח מַהוּ? רַבִּי יוֹנָה אָמַר: מֻתָּר. רַבִּי יוֹסָה אָמַר: אָסוּר. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: חֲמֵצוֹ שֶׁל עַכּו״ם הוּא, יִשְׂרָאֵל הוּא שֶׁעָבַר עָלָיו וְלֹא בִעֲרוֹ.

[דף י״ד ע״א]

מַאן תַּנָּא ״לֹא יֵרָאֶה לְךְ״? רַבִּי יוּדָה: דְּתָנֵי, הָאוֹכֵל חָמֵץ מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה, וְכֵן חָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח – הֲרֵי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה וְאֵין בּוֹ כָּרֵת; דִּבְרֵי רַבִּי יוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל שֶׁאֵין בּוֹ כָּרֵת – אֵין בּוֹ בְּלֹא תַעֲשֶׂה, מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּאָסוּר שֶׁהוּא אָסוּר. אִפּוּרוֹ מַהוּ? רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר: אִפּוּרוֹ דְּבַר תּוֹרָה! רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסָה, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: אִפּוּרוֹ מִדִּבְרֵיהֶן.

מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי יוּדָה? ״לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ הַיּוֹם״. מַה אֲנַן קָיְמִין? אִם בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד, כְּבָר כְּתִיב ״לֹא תֵאָכֵל עָלָיו חָמֵץ״! אֶלָּא אִם אֵינוֹ עִנְיָן בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד – תְּנֵהוּ לְאַחַר הַמּוֹעֵד. מַה מְקַיֵּים רַבִּי שִׁמְעוֹן טַעֲמָא דְּרַבִּי יוּדָה ״לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ הַיּוֹם״? אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה: פָּתַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, דְּתָנֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אֵינִי, שֶׁלֹּא הָיָה פֶּסַח בְּמִצְרַיִם אֶלָּא יוֹם אֶחָד בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר: ״לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ הַיּוֹם״.

״לֹא יֵרָאֶה לְךָ״, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: ״לֹא יֵרָאֶה לְךָ״ – ׳לְךָ אֵין אַתָּה רוֹאֶה אֲבָל רוֹאֶה אַתָּה לַגָּבוֹהַּ׳, אִית תַּנַּיי תָּנֵי ׳אֲפִילּוּ לַגָּבוֹהַּ׳. מַאן דְּאָמַר – לְךָ אֵין אַתָּה רוֹאֶה, רוֹאֶה אַתָּה לַגָּבוֹהַּ – בְּשָׁהִקְדִּישׁוֹ קֹדֶם לְבְעוּרוֹ. מַאן דְּאָמַר אֲפִילּוּ לַגָּבוֹהַּ – כְּשֶׁהִקְדִּישׁוֹ לְאַחַר בְּעוּרוֹ. אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא: תִּפְתֵּר בְּקָדָשִׁים שֶׁהוּא חַיָּב

[דף י״ד ע״ב]

בְּאַחֲרָיוּתָן, כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן.

״לֹא יֵרָאֶה לְךָ״, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: לְךָ אֵין אַתָּה רוֹאֶה רוֹאֶה אַתָּה בְּפַלְטָיָא. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: אֲפִילּוּ בְּפַלְטָיָא. מַאן דְּאָמַר לְךָ אֵין אַתָּה רוֹאֶה, רוֹאֶה אַתָּה בְּפַלְטָיָא – בְּשֶׁהִכְבִּירוֹ קֹדֶם לְבְעוּרוֹ. מַאן דְּאָמַר אֲפִילּוּ בְּפַלְטָיָא – בְּשֶׁהִכְבִּירוֹ לְאַחַר בְּעוּרוֹ. אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה תִּפְתֵּר בַּקָּדָשִׁים וְגוֹ׳.

הִכְבִּיר חֶמְצוֹ בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר, לְאַחַר הַפֶּסַח מַהוּ? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אָסוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מֻתָּר. מָתִיב רַבִּי יוֹחָנָן לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: אֵין אַתָּה מוֹדֶה לִי מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָן שֶׁהוּא אָסוּר? אָמַר לֵיהּ: תַּמָּן, אִסּוּרוֹ גָּרַם לוֹ, הָא, מַה אִית לָךְ לְמֵימַר? אָמַר רַבִּי יוֹסָה לְרַבִּי פִּנְחָס: נָהִיר אַתְּ, כַּד חֲוִינָן אָמְרִין אַתְיָא לְרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי יוֹסָה וּדְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּרַבִּי מֵאִיר? אֵינָהּ בֵּן! אֶלָּא רַבִּי יוֹחָנָן חָשַׁשׁ לְהַעֲרָמָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לֹא חָשַׁשׁ לְהַעֲרָמָה.

מַה נָפַק מִבֵּינֵיהוֹן? נָפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת, מַאן דְּאָמַר הַעֲרָמָה – לֵית כָּאן זְכִיָּה, וְהוּא אָסוּר. הַכֹּל מוֹדִין בְּגֵר שֶׁמֵּת וּבְזִבְּזוּ יִשְׂרָאֵל אֶת נְכָסָיו, מַאן דְּאָמַר הַעֲרָמָה – מֻתָּר, וּמַאן דְּאָמַר זְכִיָּה – מֻתָּר.

תַּמָּן תְּנִינָן, עֶבֶד שֶׁעָשָׂאוֹ רַבּוֹ אַפּוֹתִיקִי לַאֲחֵרִים וְשִׁחְרְרוֹ, מִשּׁוּרַת הַדִּין אֵין הָעֶבֶד חַיָּב כְּלוּם, אֶלָּא מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין וְכוֹתֵב שְׁטַר עַל דָּמָיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ כּוֹתֵב אֶלָּא מְשַׁחְרֵר.

מִי מְשַׁחְרֵר? רַב אָמַר:

[דף ט״ו ע״א]

בֵּין רַבּוֹ רִאשׁוֹן בֵּין רַבּוֹ אַחֲרוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵין מְשַׁחְרֵר אֶלָּא רַבּוֹ רִאשׁוֹן בִּלְבַד. הֲתִיב רַבִּי חַגַּי קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה: מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל רַב. יִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוָה אֶת הָעַכּוּ״ם עַל חֲמֵצוֹ, לְאַחַר הַפֶּסַח מֻתָּר בַּהֲנָיָה, אֵין תֵּימַר בִּרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל הוּא יְהֵא אָסוּר. מַה עָבַד לָהּ? אָמַר רַבִּי יוּדָן: קַל הוּא בְּשִׁחְרוּר, כַּהֲדָא

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א הַמַּשְׁבִּיעַ אֶת חֲבֵרוֹ עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה, וְכָפַר - הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. הַמַּשְׁבִּיעַ אֶת הָעֵדִים עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה, וְכָפְרוּ - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין קֶרֶן וּפְטוּרִין מִן הַמָּמוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ קֶרְבָּן". רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: נֶאֱמַר כָּאן: "וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ", וְנֶאֱמַר לְהַלָּן: "עֲוֹנוֹ יִשָּׂא", מַה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא הָאָמוּר לְהַלָּן נִטְילַת נְשָׁמָה. "וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ" - מְלַמֵּד שֶׁבִּכְלָל נְשִׂיאַת עָוֹן קֶרְבָּן:

ג,ב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אַרְבָּעָה אֵין חַיָּבִין לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין, וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לָהֶם עַד שֶׁיְּשַׁלְּמוּ. הַיּוֹדֵעַ עֵדוּת לַחֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מֵעִיד -אֵינוֹ חַיָּב לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין, וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לוֹ, עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם. הַשּׂוֹכֵר עֲדֵי שֶׁקֶר וְגָבָה - אֵינוֹ חַיָּב לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לוֹ. הַכּוֹבֵשׁ קָמָה לִפְנֵי הָאוּר, וְהַפּוֹרֵץ גָּדֵר לִפְנֵי בְּהֵמָה - אֵין חַיָּבִין לוֹ מִן הַדִּין, וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לָהֶן, עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם:

ג,ג אֵין לִי אֶלָּא עֵדוּת מָמוֹן, עֵדוּת נְפָשׁוֹת וְהָרְצִיחוֹת וְהַנְּאָפוֹת, וְהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים יט, כא): "נֶפֶשׁ בְּנַפְשׁ", יָכוֹל יְהוּ חַיָּבִין קֶרְבָּן וּפְטוּרִין מִן הַמָּמוֹן? תַּלְמוּד לוֹמַר (וַיִּקְרָא ה, ד): "מֵאֵלֶּה" - יֵשׁ מֵאֵלֶּה חַיָּב, וְיֵשׁ מֵאֵלֶּה פָּטוּר, דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל מָמוֹן - חַיָּב, דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל מָמוֹן - פָּטוּר. אָמַר בֶּן זוֹמָא לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מַשְׁמַע מִי יָבִיא עֵדוּת מָמוֹן יְהֵא מֵבִיא עֵדוּת נְפָשׁוֹת? אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן זוֹמָא: סְתַרְתִּיהָ, בְּנִי! הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (שָׁם ה, א): "אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא", תָּלָה הַכָּתוּב נְשִׂיאוּת עָוֹן בְּמַגִּידִין, יָצָא עֵדֵי נְפָשׁוֹת בֵּין מַגִּידִין בֵּין שֶׁאֵינָן מַגִּידִין, שֶׁאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לָהֶן:

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן מַתְיָא אוֹמֵר: אֵין אָדָם מִתְחַיֵּב אֶלָּא אִם כֵּן חָטָא, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ה, א):

הַשָּׁלֵם

"נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה". וְכֵן הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן מַתְיָא אוֹמֵר: מִתְחַיֵּב לִרְאוֹת, הֲרוֹאֶה עוֹשֵׂי מִצְוָה - זָכָה לִרְאוֹת:

ג,ד שָׁמַע מִפִּי אֲחֵרִים, מִפִּי עַצְמוֹ מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כִּי תֶחֱטָא", לְרַבּוֹת אֶת הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי עַצְמוֹ כְּשׁוֹמֵעַ מִפִּי אֲחֵרִים; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ! קַל וָחֹמֶר הוּא, וּמָה אִם נְדָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִפִּי אַחֵר - חַיָּב עֲלֵיהֶן מִפִּי עַצְמוֹ. שְׁבוּעָה שֶׁחַיָּב עֲלֵיהֶן מִפִּי אֲחֵרִים, אֵינוֹ דִּין שֶׁהוּא חַיָּב עֲלֵיהֶן מִפִּי עַצְמָן. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: נִמְתִּי לִפְנֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא: וְכִי יֵשׁ עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין? רַבִּי אוֹמֵר: מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר "וְנִשְׁמָעָה" בֵּין מִפִּי עַצְמוֹ וּבֵין מִפִּי אֲחֵרִים, הָא מָה תַּלְמוּד לוֹמַר כִּי תֶחֱטָא? מַגִּיד שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם סוֹפוֹ:

ג,ה חֲנַנְיָא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר (שָׁם ה, כא): "וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ", אֵין אָדָם כּוֹפֵר בַּעֲמִיתוֹ עַד שֶׁכּוֹפֵר בָּעִקָּר. פַּעַם אַחַת שָׁבַת רַבִּי רְאוּבֵן בְּטִבֶּרְיָה, מָצְאוּ פִּלוֹסְפוֹס, אָמַר לוֹ: אֵיזֶה הוּא שִׁנּוּי שֶׁבָּעוֹלָם? אָמַר לוֹ: זֶה הַכּוֹפֵר בְּמִי שֶׁבְּרָאוֹ. אֵיזֶהוּ (שְׁמוֹת כ, יב): "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ", "לֹא תִרְצָח", "לֹא תִנְאָף", "לֹא תִגְנֹב", "לֹא תַעֲנֶה", "לֹא תַחְמֹד", דְּהָא אֵין אָדָם כּוֹפֵר בְּדָבָר עַד שֶׁכּוֹפֵר בָּעִקָּר, וְאֵין אָדָם הוֹלֵךְ לְדָבָר עֲבֵרָה, אֶלָּא אִם כֵּן בְּמִי שֶׁצִּוָּהוּ לָהּ עָלֶיהָ:

(וַיִּקְרָא ה, א): "קוֹל אָלָה" - רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אָלָה זוֹ קְלָלָה. קוֹל הַשְׁבוּעָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אָלָה זוֹ שְׁבוּעָה, אֶלּוּ הַכִּנּוּיִין שֶׁבַּתּוֹרָה. אוֹסְרָכֶם אֲנִי, כּוֹבְלְכֶם אֲנִי, בְּצַדְדִיק, בְּתָמִים, בְּיָשָׁר - הֲרֵי זֶה חַיָּב. (שָׁם): "וְהוּא עֵד", לֹא עֵד מִפִּי עֵד, וְלֹא מִפִּי בַּת קוֹל, וְלֹא מִקּוֹל הֲבָרָה. "וְהוּא עֵד" - בִּשְׁנֵי עֵדִים הַכָּתוּב מְדַבֵּר. אַתָּה אוֹמֵר בִּשְׁנֵי עֵדִים הַכָּתוּב מְדַבֵּר, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּעֵד אֶחָד, תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים יט, טו): "לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ", שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר 'אֶחָד', אֶלָּא כָּל מָקוֹם שֶׁתִּפַּס הַכָּתוּב עֵד סְתָם -

תּוֹסֶפְתָּא

חֲרֵי הוּא בְּכָלַל שְׁנַיִם, עַד שֶׁיִּפְרֹט לְךָ הַכָּתוּב אֶחָד:

ג,ו (וַיִּקְרָא ה): **וְהוּא עֵד** - הַכָּשֵׁר לְעֵדוּת. **וְשָׁמְעָה** - לְהוֹצִיא אֶת הַחֵרֵשׁ. **אוֹ רָאָה** - לְהוֹצִיא אֶת הַסּוּמָא. **אוֹ יָדָע** - לְהוֹצִיא אֶת הַשּׁוֹטֶה. **אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא אֶת עֲוֹנוֹ** - לְהוֹצִיא אֶת הָאִלֵּם. אֵלּוּ דִּבָּרִים הָרְאשׁוֹנִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר (דְּבָרִים יג, טו): "וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ" - וְכִי יֵשׁ דּוֹרְשִׁין לְחֵרְשִׁין? וְיֵשׁ חוֹקְרִין לְשׁוֹטִים? תַּלְמוּד לוֹמַר (וַיִּקְרָא כד, כב): "מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם" - 'לָכֶם' - כְּדִינִי מְמוֹנוֹת כָּךְ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, מַה דִּינֵי מְמוֹנוֹת נְפָשׁוֹת בְּדִרִישָׁה וַחֲקִירָה - אַף דִּינֵי מְמוֹנוֹת בְּדִרִישָׁה וּבַחֲקִירָה, אִי מַה דִּינֵי נְפָשׁוֹת לְעֵדָיו, יָכוֹל אַף דִּינֵי מְמוֹנוֹת כֵּן? תַּלְמוּד לוֹמַר (שְׁמוֹת כא): "עַיִן יְשַׁלֵּם", אִי מַה דִּינֵי נְפָשׁוֹת פָּטַר אֶת הַשּׁוֹגֵג, יָכוֹל אַף דִּינֵי מְמוֹנוֹת פָּטַר? תַּלְמוּד לוֹמַר: - "עַיִן יְשַׁלֵּם". אִי מַה דִּינֵי נְפָשׁוֹת, פְּרַט מִשְׁזָרַק וְהָרַג, יָכוֹל אַף דִּינֵי מְמוֹנוֹת כֵּן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֶבֶן יַד יְשַׁלֵּם"; אִי מַה דִּינֵי נְפָשׁוֹת בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, יָכוֹל אַף דִּינֵי מְמוֹנוֹת כֵּן? תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם כב, ז): "וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים", רַבָּה לוֹ הַכָּתוּב דַּיָּן אֶחָד. "עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם", רַבָּה לוֹ הַכָּתוּב שְׁנֵי דַיָּנִין, "אֲשֶׁר יַרְשִׁיעוּן אֱלֹהִים", רַבָּה הַכָּתוּב שְׁלֹשָׁה דַיָּנִין, מִכָּאן אָמְרוּ: דִּינֵי מָמוֹנוֹת בִּשְׁלֹשָׁה. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בַּחֲמִשָּׁה, כְּדֵי שֶׁיִּגְמֹר הַדִּין בִּשְׁלֹשָׁה. יָכוֹל אֵין לִי בִּשְׁלֹשָׁה אֶלָּא דִּינֵי מָמוֹנוֹת הַקַּלִּין, מְנַיִן לְרִבּוֹת הַחֲמוּרִים? וְחֹמֶר בַּחֲמוּרִים? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עַיִן וְגוֹ' כְּוִיָּה תַּחַת כְּוִיָּה" וְגוֹ'.

מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

ה,א חֹמֶר בִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת שֶׁאֵין בִּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן, וְחֹמֶר בִּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן שֶׁאֵין בִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת.

שְׁבוּעַת הָעֵדוּת נוֹהֶגֶת בַּעֲבָדִים וּבְשִׁטָרוֹת, וּבְקַרְקָעוֹת. כֵּיצַד? אָמַר לְעֵדִים: בּוֹאוּ וְהַעִידוּנִי שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיַד פְּלוֹנִי עֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת וְקַרְקָעוֹת, וְאָמְרוּ לוֹ: שְׁבוּעָה שֶׁאֵין יוֹדְעִים לְךָ עֵדוּת - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין, מַה-שֶּׁאֵין-כֵּן בִּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן.

חֹמֶר בִּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן, שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן נוֹהֶגֶת בַּאֲנָשִׁים וּבַנָּשִׁים וּבָרְחוּקִין וּבַקְּרוֹבִין, בַּכְּשֵׁרִים וּבַפְּסוּלִים. אָמַר לוֹ: תֵּן לִי פִּקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ. אָמַר לוֹ: מַה אַתָּה בָּא אַחֲרַי? שְׁבוּעָה שֶׁאֵין לְךָ בְּיָדִי! - הֲרֵי הוּא חַיָּב, וּמְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם, וּמֵבִיא אָשָׁם בִּשְׁתֵּי סְלָעִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁבוּעַת הָעֵדִים. חֹמֶר בִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת שֶׁאֵין בִּשְׁבוּעַת בְּטוּי, וּבִשְׁבוּעַת הַבְּטוּי שֶׁאֵין בִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת, שְׁבוּעַת הָעֵדוּת נוֹהֶגֶת בְּדָבָר מִצְוָה, וְחַיָּבִין עַל זְדוֹנָהּ קָרְבָּן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁבוּעַת הַבְּטוּי. שְׁבוּעַת בְּטוּי נוֹהֶגֶת בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, וּבְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, וְחַיָּבִין עַל זְדוֹנָהּ מַכּוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת:

ה,ב חֹמֶר בִּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן שֶׁאֵין בִּשְׁבוּעַת בְּטוּי, וְחֹמֶר בִּשְׁבוּעַת בְּטוּי שֶׁאֵין בִּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן, שְׁשְּׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן נוֹהֶגֶת בִּרְשׁוּת וּבְמִצְוֹת, וּמְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, וּמֵבִיא אָשָׁם בִּשְׁתֵּי סְלָעִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁבוּעַת בְּטוּי.

חֹמֶר בִּשְׁבוּעַת בְּטוּי, שֶׁשְּׁבוּעַת בְּטוּי נוֹהֶגֶת בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, וְשֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, וְחַיָּבִין עַל זְדוֹנָהּ מַכּוֹת, וְעַל שִׁגְגָתָהּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן.

חֹמֶר בִּשְׁבוּעַת שָׁוְא שֶׁאֵין בִּשְׁבוּעַת בְּטוּי, בִּשְׁבוּעַת בְּטוּי מַה שֶּׁאֵין בִּשְׁבוּעַת שָׁוְא, שְׁבוּעַת בְּטוּי נוֹהֶגֶת בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, וּבְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, וְחַיָּבִין עַל שִׁגְגָתוֹ קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁבוּעַת שָׁוְא. שְׁבוּעַת שָׁוְא נוֹהֶגֶת בִּרְשׁוּת וּבְמִצְוָה, וְחַיָּבִין עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁבוּעַת בְּטוּי:

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

ה,א שְׁבוּעַת הַדַּיָּנִין, הַטַּעֲנָה שְׁתֵּי כֶּסֶף, וּפְרוּטָה, וְהַהוֹדָאָה פְּרוּטָה מִן הַטַּעֲנָה, וְאִם אֵין הוֹדָיָה מִמִּין הַטַּעֲנָה – פָּטוּר. כֵּיצַד? שְׁתֵּי כֶסֶף יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ, ״אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא פְּרוּטָה״ – פָּטוּר. שְׁתֵּי כֶסֶף וּפְרוּטָה יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ, ״אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא פְּרוּטָה״ – חַיָּב. מָעָה וּפְרוּטָה – פָּטוּר. שְׁתֵּי כֶּסֶף יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ, בֵּין שֶׁכְּפַר כֻּלָּן, בֵּין שֶׁכְּפַר מִקְצָתָן – פָּטוּר. ״מָנֶה לִי בְּיָדְךָ״ – אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא חָסֵר שְׁתֵּי כֶּסֶף – הֲרֵי זֶה יִשָּׁבַע. חָסֵר מָעָה כֶּסֶף – אֵין צָרִיךְ לִשָּׁבַע:

ה,ב הָיָה טוֹעֲנוֹ מָנֶה, וְלֹא הָיָה חַיָּב לוֹ אֶלָּא חֲמִשִּׁים, לֹא יֹאמַר לוֹ ״הֲרֵינִי כּוֹפֵר בּוֹ בְּבֵית דִּין״, וּכְשֶׁאֲצֵא לַחוּץ, הֲרֵינִי מוֹדֶה לוֹ שֶׁלֹּא אֶזְקֹק לוֹ לִשְׁבוּעָה, תַּלְמוּד לוֹמַר (שמות כג): ״לֹא תִשָּׂא שֵׁמַע שָׁוְא״ – אַל תִּשְׁמַע לַדַּיָּן דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל שָׁוְא. הָיָה טוֹעֲנוֹ מָנֶה עַל פִּי עֵד אֶחָד, וְכָפַר בּוֹ, לֹא יֹאמַר לְאַחֵר: ״בֹּא אֲנִי וְאַתָּה ונעידני וְנוֹצִיא גְּזֵלָה מִתַּחַת יָדוֹ״, תַּלְמוּד לוֹמַר (שם): ״אַל תָּשֶׁת יָדְךָ עִם רָשָׁע״ וְגוֹ׳:

ה,ג הָיָה טוֹעֲנוֹ מָנֶה בְּמַעֲמַד בֵּית דִּין, וְכָפַר בּוֹ, וּבָאוּ שְׁנַיִם וְהֵעִידוּהוּ שֶׁחַיָּב לוֹ חֲמִשִּׁים זוּז – הֲרֵי זֶה מְשֻׁלָּם וּפְטוּר מִן הַשְּׁבוּעָה. וְאִם הָיָה עֵד אֶחָד מְעִידוֹ – הֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע עַל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: קַל וָחֹמֶר, וּמַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין פִּיו מִצְטָרֵף עִם פִּי אֶחָד לְמִיתָה, הֲרֵי הוּא נִשְׁבַּע עַל פִּי עַצְמוֹ, מָקוֹם שֶׁפִּיו מִצְטָרֵף עִם פִּי אֶחָד לְמִיתָה, אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּשָּׁלֵם עַל פִּי עַצְמוֹ? מַה לִּנְשְׁבָּע עַל פִּי עַצְמוֹ שֶׁכֵּן מְשֻׁלָּם עַל פִּי עַצְמוֹ, יִשָּׁבַע עַל פִּי אֶחָד, שֶׁכֵּן אֵינוֹ מְשֻׁלָּם עַל פִּי עֵד אֶחָד, תַּלְמוּד לוֹמַר (דברים יט): ״לְעֹון״; [לְעֹון] אֵין קָם אֲבָל קָם לִשְׁבוּעָתוֹ. ״מָנֶה לִי בְּיָדְךָ״ – ״הָיָה לְךָ בְּיָדִי וּנְתַתִּיו לְךָ״, אוֹ שֶׁיֵּשׁ לְךָ בְּיָדִי בְּמָנֶה כְּסוּת וּבְמָנֶה פֵּרוֹת – פָּטוּר. אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא חֲמִשִּׁים זוּז וּבַחֲמִשִּׁין זוּז פֵּרוֹת – פָּטוּר, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: נְתַתִּיו לְךָ

הַשָּׁלֵם

מֵהֶן חֲמִשִּׁים זוּז – חַיָּב, שֶׁכֵּן הוּא נִשְׁבַּע עַל טַעֲנַת עַצְמוֹ. ״מָנֶה לְאַבָּא בְּיָדְךָ״ – ״הָיָה לוֹ בְּיָדִי״ וּנְתַתִּיו לוֹ, אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיָדִי בְּמָנֶה כְּסוּת, בְּמָנֶה פֵּרוֹת – פָּטוּר, אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ: אֵין לוֹ בְּיָדִי אֶלָּא חֲמִשִּׁים זוּז, וְיֵשׁ לִי בְּיָדוֹ חֲמִשִּׁים זוּז כֵּלִים, וּבַחֲמִשִּׁים זוּז פֵּרוֹת – פָּטוּר. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: ״נָתַתִּי לוֹ מֵהֶן חֲמִשִּׁים זוּז״ – חַיָּב, שֶׁכֵּן הוּא נִשְׁבַּע עַל טַעֲנַת עַצְמוֹ:

ה,ד ״דִּינָר זָהָב יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ״ – ״אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא דִּינָר כֶּסֶף וּטְרִיסִית וּפוּנְדְיוֹן וּפְרוּטָה״ – פָּטוּר. ״דִּינָר זָהָב לִי בְּיָדְךָ״ – ״אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא דִּינָר כֶּסֶף וּטְרִיסִית וּפוּנְדְיוֹן וּפְרוּטָה״ – חַיָּב. טָעָנוֹ חִטִּין וְהוֹדָה בִּשְׂעוֹרִין – פָּטוּר. וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּב. טָעָנוֹ פֵּרוֹת, כְּסוּת וְכֵלִים, וְהוֹדָה בְּאֶחָד מֵהֶן – חַיָּב:

ה,ה וְאֵלּוּ שֶׁמַּשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ וְאֵין מַשְׁבִּיעִין לָהֶן: חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן וְהֶקְדֵּשׁ וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים. כֵּיצַד? אָמַר לוֹ גִּזְבָּר: מָנֶה לְהֶקְדֵּשׁ בְּיָדְךָ, אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא חֲמִשִּׁים זוּז – פָּטוּר. אֲבָל הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו, וְיָצְתָה עֲלֵיהֶן כְּתֻבַּת אִשָּׁה וּבַעַל חוֹב – הֲרֵי אֵלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: פְּעָמִים אָדָם נִשְׁבַּע עַל טַעֲנַת קָטָן, כֵּיצַד: אָמַר לוֹ קָטָן, ״מָנֶה לְאַבָּא בְּיָדְךָ״ – ״אֵין לוֹ אֶלָּא חֲמִשִּׁים זוּז״ – פָּטוּר. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: ״נָתַתִּי לוֹ מֵהֶן חֲמִשִּׁים״ – חַיָּב, שֶׁכֵּן הוּא נִשְׁבַּע עַל טַעֲנַת עַצְמוֹ:

ה,ו ״עֲשָׂרָה דִּלּוּסְקָמִין מְלֵאִים שְׁטָרוֹת יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ״ – ״אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא דִּלּוּסְקָמִית אֶחָד כְּמוֹת שֶׁהוּא״, וַעֲשָׂרָה עֲבָדִים, וְעַלֵּיהֶן עֶשֶׂר כְּסוּת כְּמוֹת שֶׁהֵן, ״אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא עֶבֶד אֶחָד כְּמוֹת שֶׁהוּא״, ״עֶשֶׂר בַּתִּין מְלֵאִין פֵּרוֹת לִי בְּיָדְךָ״! אָמַר לֵיהּ: ״אֵין לִי אֶלָּא בַּיִת אֶחָד כְּמוֹת שֶׁהוּא״ – פָּטוּר. ״עֶשֶׂר דִּלּוּסְקָמִין מְלֵאִין שְׁטָרוֹת לִי בְּיָדְךָ״. אָמַר: ״אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא דִּלּוּסְקָמִית אֶחָד וּבְתוֹכוֹ שְׁטַר אֶחָד״. ״עֶשֶׂר עֲבָדִים וַעֲלֵיהֶן עֶשֶׂר כְּסוּת לִי בְּיָדְךָ״. אָמַר לוֹ: ״אֵין לְךָ [בְּיָדִי]

תּוֹסֶפְתָּא

אֶלָּא עֶבֶד אֶחָד וְעָלָיו אֲזוֹר קָטָנָה". "עֲשָׂרָה בָּתִּים מְלֵאִין פֵּרוֹת לִי בְיָדְךָ" - "אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא בַּיִת אֶחָד וּבְתוֹכוֹ כּוֹר אֶחָד חִטִּים חַיָּב". "עֲשָׂר מְנוֹרוֹת לִי בְיָדְךָ" - "אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא מְנוֹרָה אַחַת שֶׁל עֶשֶׂר לִיטְרִין". "עֶשֶׂר כְּסוּת לִי בְיָדְךָ" - "אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא אֲזוֹר קָטָנָה". "פְּרוֹת לִי בְיָדְךָ" - "אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא כּוֹר אַחַת שֶׁל חִטִּים" - חַיָּב! מִפְּנֵי שֶׁטָּעֲנוּ בְּמִדָּה. "עֶשֶׂר מְנוֹרוֹת שֶׁל מֵאָה לִיטְרִין לִי בְיָדְךָ" - "אֵינִי יוֹדֵעַ הֲרֵי הֵן לְפָנֶיךָ". "עֶשֶׂר כְּסוּת לִי בְיָדְךָ" - "אֵינִי יוֹדֵעַ הֵן לְפָנֶיךָ". "עֶשֶׂר כּוֹרִין שֶׁל חִטִּין לִי בְיָדְךָ" - "אֵינִי יוֹדֵעַ הֲרֵי הֵן לְפָנֶיךָ" - פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הוֹדָה לוֹ בַּמִּדָּה:

ה,ז בַּיִת מָלֵא פֵּרוֹת לִי בְיָדְךָ וְכִיס מָלֵא מָעוֹת לִי בְיָדְךָ אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא חֻצְיָן וּשְׁלִישָׁן - חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁבַּיִת מִדָּה וְחֻצְיוֹ וּשְׁלִישׁ מִדָּה כִּיס מִדָּה וְחֻצְיוֹ וּשְׁלִישׁ מִדָּה:

מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק שִׁישִּׁי

ו,א כָּל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּתּוֹרָה - נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב): "וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא יְשַׁלֵּם"; כֵּיוָן שֶׁקִּבֵּל הַבְּעָלִים שְׁבוּעָה - הַלָּזֶה פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם. הִשְׁכִּיר נִשְׁבַּע בִּזְמַנּוֹ וְנוֹטֵל. עָבַר זְמַנּוֹ - אֵינוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. וְאִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁתָּבְעוֹ בְּתוֹךְ זְמַנּוֹ, אֲפִלּוּ לְאַחַר שְׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ - הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ: 'נָתַתִּי שְׂכָרְךָ'! וְהוּא אוֹמֵר: 'לֹא נָתַתָּ לִי'! אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: 'שְׂכַרְתַּנִי', וְהוּא אוֹמֵר: 'לֹא'!; 'סָלַע אָמַרְתִּי לְךָ', וְהוּא אוֹמֵר: 'שְׁתַּיִם אָמַרְתִּי לְךָ' - הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה.

ו,ב הַנֶּחְבָּל כֵּיצַד? הָיוּ מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ יָדוֹ שָׁלֵם וְיָצָא חָבוּל. אָמַר: 'חֲבַלְתָּ בִּי', וְהוּא אוֹמֵר: 'לֹא חֲבַלְתִּי בְךָ' - הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה הָיָה קוֹרֵא אוֹתוֹ 'הַנֶּחְכִּין'. כָּל זְמַן שֶׁהֵן חוֹכְכִין זֶה אֶת זֶה - הֲרֵי אֵלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. הָיָה נָשׁוּךְ מָקוֹם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁךְ עַצְמוֹ - נוֹטֵל שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה. לְאַחַר זְמַן, זֶה אוֹמֵר: 'חֲבַלְתָּ בִּי', וְהוּא אוֹמֵר: 'לֹא חֲבַלְתִּי בְךָ' - הֲרֵי הוּא כִּשְׁאָר כָּל הַטְּעָנוֹת.

הַשָּׁלֵם

ו,ג שֶׁכְּנֶגְדּוֹ חָשׁוּד עַל הַשְּׁבוּעָה, כֵּיצַד? זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. הָיוּ שְׁנֵיהֶם חֲשׁוּדִין פְּטוּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב): "שְׁבוּעַת ה' תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם"; בִּזְמַן שֶׁאֶחָד מֵהֶן חָשׁוּד, לֹא בִּזְמַן שֶׁשְּׁנֵיהֶן חֲשׁוּדִין. "בֵּין שְׁנֵיהֶם" - יוֹצֵא מִבֵּין שְׁנֵיהֶם. אִם הִנְשְׁבָּע נִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר - סוֹף שֶׁהַשְּׁבוּעָה חָלָה עָלָיו. וְאִם הִמְשְׁבִּיעַ מַשְׁבִּיעַ עַל שֶׁקֶר - סוֹף שֶׁהַשְּׁבוּעָה חָלָה עָלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ה): "וְלָנָה בְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלָּתוּ"; בּוֹא וּרְאֵה! דְּבָרִים שֶׁאֵין הָאֵשׁ אוֹכַלְתָּן - שְׁבוּעַת שֶׁקֶר אוֹכַלְתָּן.

ו,ד חֻנְּנִי עַל פִּנְקָסוֹ שֶׁלֹּא בְּמָקָף, אָמַר, לֹא שֶׁיֹּאמַר לוֹ: "כְּתַבְתָּ בְּזוֹ, מְחֹק בְּזוֹ", אֶלָּא אוֹמֵר: "תֵּן לִבְנֵי סָאתַיִם חִטִּים וּלְפַעֲלֵי בְסָלַע מָעוֹת", וְהוּא אוֹמֵר: "נָתַתִּי", וְהֵן אוֹמְרִין: "לֹא נָטַלְנוּ"; הוּא נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל וְהֵן נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, שֶׁאֵין הַפּוֹעֲלִין נִשְׁבָּעִין אֶלָּא בְּמַעֲמַד חֻנְּנִי.

ו,ה אָמַר לְחֻנְּנִי: 'תֵּן לִי בְּדִינַר פֵּרוֹת'; וְנָתַן לוֹ. אָמַר לוֹ: 'תֵּן לִי אֶת הַדִּינָר', וְהוּא אוֹמֵר: 'נְתַתִּיו לְךָ, וּנְתָתוֹ בְּאוֹנְקְלָא' - יִשְׁבַּע בַּעַל הַבַּיִת אוֹ יָבִיא רְאָיָה שֶׁנָּתַן לוֹ אֶת הַדִּינָר. נָתַן לוֹ אֶת הַדִּינָר, אָמַר לוֹ: 'תֵּן לִי אֶת הַפֵּרוֹת'! אָמַר לוֹ: 'נְתַתִּים לְךָ וְהוֹלְכָתָם לְתוֹךְ בֵּיתֶךָ' - יִשְׁבַּע חֻנְּנִי אוֹ יָבִיא רְאָיָה שֶׁנָּתַן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהָיְתָה קַפָּה מְנֻחַת בֵּיתִים, אֲבָל אִם הָיְתָה יוֹצְאָה מִתַּחַת יַד אֶחָד מֵהֶן - הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה.

ו,ו הַפּוֹגֵם שְׁטַר חוֹבוֹ לֹא יִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה, כֵּיצַד? הוֹצִיא עָלָיו שְׁטַר שֶׁל מֵאתַיִם, וְהוּא אוֹמֵר: 'הִתְקַבַּלְתִּי מֵהֶן מָנֶה' - לֹא יִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. וְאִם אָמַר מִתְּחִלָּה: 'לֹא הָיָה אֶלָּא מָנֶה' - נוֹטֵל שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה. יוֹרֵשׁ שֶׁפִּגְמוֹ אֲבִיו שְׁטַר חוֹבוֹ - נוֹטֵל שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה. בָּזֶה יָפֶה כֹּחַ הַבַּן מִכֹּחַ הָאָב, שֶׁהַבֵּן גּוֹבֶה שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה וְהָאָב אֵינוֹ גּוֹבֶה אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. וּבָזֶה יָפֶה כֹּחַ

תוֹסֶפְתָּא

הָאָב מִכֹּחַ יוֹרֵשׁ. נִתְחַיֵּב הָאָב שְׁבוּעָה בְּבֵית דִּין – פָּטוּר; שֶׁאֵין הַיּוֹרְשִׁין יְכוֹלִין לִגְבּוֹת.

ו,ז אָמַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם, וְלַשּׁוֹאֵל, וְלַנּוֹשֵׂא שָׂכָר: ׳הֵיכָן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳ - ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר: ׳אָמֵן׳! וּלְאַחַר מִכָּאן הוֹדָה שֶׁאָכָלוֹ - חַיָּב. אָמַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם: ׳הֵיכָן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר: ׳אָמֵן׳! וּלְאַחַר זְמַן הוֹדָה שֶׁנִּגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד - פָּטוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹאֵל.

אָמַר: ׳נִגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר: ׳אָמֵן׳! וּלְאַחַר זְמַן הוֹדָה שֶׁאָכָלוֹ - חַיָּב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹאֵל.

ו,ח אָמַר לְשׁוֹאֵל: ׳הֵיכָן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר: ׳אָמֵן׳! לְאַחַר זְמַן הוֹדָה שֶׁנִּגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד - חַיָּב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חִנָּם.

׳נִגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר: ׳אָמֵן׳! לְאַחַר מִכֵּן הוֹדָה שֶׁאָכָלוֹ - פָּטוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חִנָּם.

אָמַר לְשׁוֹאֵל ׳הֵיכָן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר: ׳אָמֵן׳! לְאַחַר זְמַן הוֹדָה שֶׁנִּגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד - חַיָּב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר. ׳נִגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר: ׳אָמֵן׳! לְאַחַר מִכֵּן הוֹדָה שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבָּה - פָּטוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר.

ו,ט אָמַר לְנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר: ׳הֵיכָן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר: ׳אָמֵן׳! וּלְאַחַר מִכֵּן הוֹדָה שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבָּה - פָּטוּר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹאֵל. ׳מֵת׳ אוֹ ׳נִשְׁבַּר׳ אוֹ ׳נִשְׁבָּה׳, וּלְאַחַר מִכֵּן הוֹדָה שֶׁנִּגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד - חַיָּב מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹאֵל.

אָמַר לְנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר: ׳הֵיכָן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר: ׳אָמֵן׳! וּלְאַחַר מִכָּאן הוֹדָה שֶׁנִּגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד - חַיָּב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חִנָּם.

הַשָּׁלֵם

׳נִגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר: ׳אָמֵן׳, לְאַחַר מִכָּאן הוֹדָה שֶׁאָכַל - פָּטוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חִנָּם. נִמְצָא חַיָּב בְּשׁוֹאֵל - פָּטוּר בְּשׁוֹמֵר חִנָּם. חַיָּב בְּשׁוֹמֵר חִנָּם - פָּטוּר בְּשׁוֹאֵל. חַיָּב בְּשׁוֹאֵל - פָּטוּר בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר. פָּטוּר בְּשׁוֹאֵל - חַיָּב בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַמְּשַׁנֶּה מִפְּטוּר לְפָטוּר, מֵחוֹבָה לְחוֹבָה, מִפְּטוּר לְחוֹבָה - פָּטוּר, וּמֵחוֹבָה לְפָטוּר - חַיָּב.

וּמַסּוֹרָתָא[1] - שְׁנַיִם: ׳מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹאֵל׳[2]. וְהַשּׁוֹאֵל: שְׁנַיִם ׳מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חִנָּם׳[3]. וְשׁוֹמֵר חִנָּם: שְׁלֹשָׁה[4]. נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין: שְׁנַיִם ׳מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹאֵל׳[5]. אֶחָד[6] נוֹשֵׂא: שְׁנַיִם[7] ׳מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חִנָּם׳.

---

[1] הֵינוּ מְסֹרֶת שֶׁהָיְתָה בְּיָדָם, שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים סִימָנִים כְּדֵי לִזְכֹּר הֲלָכוֹת שׁוֹנוֹת לְאוֹמְרֵיהֶם.

[2] לְעֵיל הֲלָכָה ז׳, שֶׁלָּמַדְנוּ שָׁם פַּעֲמַיִם – ״מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹאֵל״.

[3] לְעֵיל בַּהֲלָכָה ח׳ לָמַדְנוּ בְּעִנְיָן שׁוֹאֵל פַּעֲמַיִם – ״מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹאֵל חִנָּם״.

[4] בַּהֲלָכָה ז׳ לָמַדְנוּ שָׁלֹשׁ בְּכוֹת אֵצֶל שׁוֹמֵר חִנָּם.

[5] לְעֵיל בְּרֹאשׁ הַהֲלָכָה גַּבֵּי הַדִּין שֶׁל שׁוֹמְרֵי שָׂכָר, מוּבָא פַּעֲמַיִם – ״מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹאֵל״.

[6] חָזוֹן יְחֶזְקֵאל גּוֹרֵם כָּאן ״אַחַר״ – הֵינוּ עוֹד דִּין אַחֵר בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר.

[7] עוֹד יֵשׁ דִּין בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁבּוֹ אִיתָא פַּעֲמַיִם ״מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חִנָּם״.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסּוֹרֶתָא[8] – ״חַיָּב, פָּטוּר, חַיָּב״. ״חַיָּב, פָּטוּר, חַיָּב, פָּטוּר״[10]. ״פָּטוּר, חַיָּב, חַיָּב, פָּטוּר״[11].

מַסֶּכֶת עֲדֻיּוֹת פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א,א כְּשֶׁנִּכְנְסוּ חֲכָמִים לַכֶּרֶם בְּיַבְנֶה, אָמְרוּ: עֲתִידָה שָׁעָה שֶׁיִּהְיֶה אָדָם מְבַקֵּשׁ דָּבָר מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְאֵינוֹ מוֹצֵא, מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְאֵינוֹ מוֹצֵא, שֶׁנֶּאֱמַר (עָמוֹס ח): ״הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה׳ וְגוֹ׳, וְשׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה׳ וְלֹא יִמְצָאוּ״. דְּבַר ה׳ – זוֹ נְבוּאָה. דְּבַר ה׳ – זֶה הַקֶּץ. דְּבַר ה׳ – שֶׁלֹּא יְהֵא דָּבָר מִדִּבְרֵי תּוֹרָה דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ. אָמְרוּ, נַתְחִיל מֵהִלֵּל וּמִשַּׁמַּאי, שַׁמַּאי אוֹמֵר: מִקֶּב חַלָּה. הִלֵּל אוֹמֵר: מִקֻּבִּים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא כְּדִבְרֵי זֶה וְלֹא כְּדִבְרֵי זֶה, אֶלָּא קֶב וּמֶחֱצָה – חַיָּב בַּחַלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר טו): ״רֵאשִׁית עֲרִסוֹתֵיכֶם״ – כְּדֵי עִסָּתְכֶם. וְכַמָּה עִסָּתְכֶם? כְּדֵי עִסַּת מִדְבָּר. וְכַמָּה עִסַּת מִדְבָּר? עֹמֶר, שֶׁנֶּאֱמַר: (שְׁמוֹת טז): ״וְהָעֹמֶר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה הוּא״, שֶׁעָרוּ חֲכָמִים שִׁבְעָה רְבָעִים וְעוֹד, מִדְבָּרִית, שֶׁהֵן חֲמִשָּׁה רִבְעֵי צִפּוֹרִית, שֶׁהֵן קֶב וּמֶחֱצָה יְרוּשַׁלְמִית.

א,ב הִלֵּל אוֹמֵר: מְלֹא הִין מַיִם שְׁאוּבִין שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר לוֹג – פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה. שַׁמַּאי אוֹמֵר: מְלֹא הִין מַיִם שְׁאוּבִין שֶׁל שְׁנַיִם וְשִׁשָּׁה לוֹג – פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא כְּדִבְרֵי זֶה וְלֹא כְּדִבְרֵי זֶה, אֶלָּא שְׁלֹשָׁה לוֹגִין מַיִם שְׁאוּבִין – פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה.

---

[8] הֵינוּ מְסֹרֶת שֶׁהָיְתָה בְּיָדָם, שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים סִימָנִים כְּדֵי לִזְכֹּר הֲלָכוֹת שׁוֹנוֹת לְאוֹמְרֵיהֶם.

[9] מה שֶׁלָּמַדְנוּ לְמַעְלָה בַּהֲלָכָה ז׳.

[10] אֵלּוּ הֵן הֲהֲלָכוֹת שֶׁנִּשְׁנוּ לְמַעְלָה בַּהֲלָכָה ח׳.

[11] אֵלּוּ הֵן הֲהֲלָכוֹת שֶׁנִּשְׁנוּ לְמַעְלָה בַּהֲלָכָה ט׳.

הַשָּׁלֵם

מַעֲשֶׂה שֶׁבָּאוּ שְׁנֵי גַּרְדִּיִּים מִשַּׁעַר הָאַשְׁפּוֹת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, וְהֵעִידוּ בְּשֵׁם שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן, שֶׁשְּׁלֹשֶׁת לוּגִין מַיִם פּוֹסְלִים הַמִּקְוֶה, וְקִיְּמוּ אֶת דִּבְרֵיהֶם. וְלָמָּה הַזְכִּירוּ שֵׁם מְקוֹמָם וְשֵׁם אוּמָנֵיהֶן? וַהֲלֹא אֵין לְךָ אֻמָּנוּת יְרוּדָה אֶלָּא גַּרְדִּי, אֵין לְךָ מָקוֹם יָרוּד מִשַּׁעַר הָאַשְׁפּוֹת?! אֶלָּא מַה אֲבוֹת הָעוֹלָם לֹא עָמְדוּ עַל דִּבְרֵיהֶן בְּמָקוֹם שְׁמוּעָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם עוֹמֵד עַל דִּבְרָיו בְּמָקוֹם שְׁמוּעָה. לְעוֹלָם הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּרְבִּין, לֹא הַזְכִּירוּ דִּבְרֵי הַיָּחִיד בֵּין הַמַּרְבִּין, אֶלָּא שֶׁמָּא הִצְרַךְ לָהֶן שָׁעָה, וְיִסְמְכוּ עֲלֵיהֶן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא הַזְכִּירוּ דִּבְרֵי יָחִיד בֵּין הַמַּרְבִּין, אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁזֶּה אוֹמֵר טָהוֹר וְזֶה אוֹמֵר טָמֵא, כְּדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. יֹאמְרוּ לוֹ: כְּדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁמַעְתָּ.

א,ג נִשְׁאַל לֶחָכָם וְטִמֵּא לוֹ, לֹא יִשְׁאַל לֶחָכָם אַחֵר. הָיוּ שְׁנַיִם, אֶחָד אוֹסֵר וְאֶחָד מַתִּיר, אֶחָד מְטַמֵּא וְאֶחָד מְטַהֵר, אִם יֵשׁ חָכָם אַחֵר – נִשְׁאָלִין לוֹ, וְאִם לָאו – הוֹלְכִין אַחַר הַמַּחְמִיר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: דָּבָר מִדִּבְרֵי תּוֹרָה – הוֹלְכִין אַחַר הַמַּחְמִיר. מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים – הוֹלְכִין אַחַר הַמֵּקֵל.

א,ד הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה הִיא וּבַעֲלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם, וְהָיָה שָׁלוֹם בֵּינוֹ לְבֵינָהּ, שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. בָּאתָה וְאָמְרָה: מֵת בַּעֲלִי – תִּנָּשֵׂא. שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְאָמְרָה: מֵת בַּעֲלִי, בֵּין בּוֹכָה בֵּין שְׁאֵינָהּ בוֹכָה, בֵּין בְּגָדֶיהָ קְרוּעִים בֵּין שֶׁאֵין בְּגָדֶיהָ קְרוּעִים – נֶאֱמֶנֶת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת, אֶלָּא אִם כֵּן בָּאתָה בוֹכָה וּבְגָדֶיהָ קְרוּעִים. אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, זוֹ שֶׁהָיְתָה פִּקֵּחַת – תִּנָּשֵׂא, שֶׁלֹּא הָיְתָה פִּקֵּחַת – לֹא תִּנָּשֵׂא? בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: לֹא שְׁמַעְנוּ אֶלָּא בְּבָאָה מִן הַקָּצִיר בִּלְבַד. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: וַהֲלֹא כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה קָצִיר! יָצָא קָצִיר שְׁעוֹרִין. בָּא קָצִיר חִטִּים – יָצָא קָצִיר חִטִּים. בָּא בְצִיר – יָצָא בָּצִיר, נִמְצָא כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה קָצִיר. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: מָצָאנוּ שֶׁאֵין אַחִין נִכְנָסִים לַנַּחֲלָה עַל פִּיהָ. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: וַהֲלֹא מִסֵּפֶר

תּוֹסֶפְתָּא

כְּתִבְתָּהּ נִלְמַד, שֶׁכָּתַב לָהּ לְכְשֶׁתִּנָּשֵׂאי לְאַחֵר - תִּטְלִי מֶה שֶׁכָּתוּב לִיךְ בִּכְתֻבָּתִיךְ וּצְאִי. חָזְרוּ בֵּית הִלֵּל לְהוֹרוֹת כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי.

א,ה שִׁשָּׁה דְּבָרִים רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין: א. הַשֶּׂרֶץ וְהַצְפַּרְדֵּעַ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. ב. וְכֵן כַּזַּיִת מִן הַמֵּת וְכַזַּיִת מִן הַנְּבֵלָה. ג. עֶצֶם מִן הַמֵּת וְעֶצֶם מִן הַנְּבֵלָה. ד. גּוּשׁ מֵאֶרֶץ-טָהוֹר גּוּשׁ מֵאֶרֶץ הָפְרָס. ה. גּוּשׁ מֵאֶרֶץ-טָהוֹר גּוּשׁ מֵאֶרֶץ הָעַמִּים. ו. שְׁנֵי שְׁבִילִין, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר; רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין.

א,ו הַשִּׁדְרָה וְהַגֻּלְגֹּלֶת מִשְּׁנֵי מֵתִים, רְבִיעִית דָּם מִשְּׁנֵי מֵתִים, רֹבַע עֲצָמוֹת מִשְּׁנֵי מֵתִים, אֵבֶר מִן הַמֵּת מִשְּׁנֵי מֵתִים, אֵבֶר מִן הַחַי מִשְּׁנֵי אֲנָשִׁים; רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין.

א,ז שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אָמְרוּ לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְלֹא אָמַר בָּהֶן אִסּוּר וְהֶתֵּר, וּפְרָשָׁן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן מַתְיָא: הַמַּפִּיס מַרְקָא בְּשַׁבָּת, אִם לְקוֹלְפָהּ וְלַעֲשׂוֹת לָהּ פֵּה׳ כִּדֶּרֶךְ שֶׁהָרוֹפְאִין עוֹשִׂין - חַיָּב. אִם לְהוֹצִיא מְמֶנָּהּ לֵחָה - פָּטוּר. הַשּׁוּם וְהַבֹּסֶר וְהַמְּלִילוֹת שֶׁרְסָקָן מִבְּעוֹד יוֹם; רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: יִגְמֹר מִשֶּׁתַּחְשֹׁךְ, וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לֹא יִגְמֹר, אֲבָל כֹּהֲנִים נָהֲגוּ כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל.

א,ח שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אָמְרוּ לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, שְׁנַיִם מִשֵּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְאֶחָד מִשֵּׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְלֹא אָמַר בָּהֶן, לֹא אִסּוּר וְלֹא הֶתֵּר, וְלֹא כָּשֵׁר וְלֹא פָּסוּל, לֹא טֻמְאָה וְלֹא טָהֳרָה.

שְׁנַיִם מִשֵּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִשָּׁה, מַה הִיא לָצֵאת בְּעִיר שֶׁל זָהָב? וְלֹא אָמַר בָּהּ לֹא אִסּוּר וְלֹא הֶתֵּר; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתִּיר וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. מַפְרִיחֵי יוֹנִים, מַה הֵן לְעֵדוּת? לֹא אָמַר בָּהֶן, לֹא כָּשֵׁר וְלֹא פָּסוּל, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר וַחֲכָמִים פּוֹסְלִין.

אֶחָד מִשֵּׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הַשֶּׂרֶץ בִּפְנֵי הַחֲלָדָה, וְהַחֲלָדָה מְהַלֶּכֶת עַל גַּבֵּי כְּכָרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה, סָפֵק נָגַע סָפֵק לֹא נָגַע, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: וַדַּאי טָמֵא וְסָפֵק טָהוֹר.

א,ט תַּנּוּר שֶׁתְּחִלָּתוֹ אַרְבָּעָה וּשְׁיָרָיו אַרְבָּעָה, שֶׁבָּרְאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה, הֲרֵי לִי סַנְדָּל שֶׁל עֵץ וְשֶׁל סַיְדִין שֶׁטָּמֵא מִדָּרָס, עַל שְׁיָרַי תַּנּוּר. רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא וְאִשָּׁה חוֹלֶצֶת בּוֹ, וְיוֹצְאִין בּוֹ בַּשַּׁבָּת וְלֹא הוֹדוּ לוֹ.

א,י חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא דּוֹרֵשׁ כְּמִין אַגָּדָה, בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים אָדָם זוֹכֶה לְבֵן, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד הַפֶּרֶק זָכָה לוֹ, מִכָּן וְאֵילָךְ הוּא זוֹכֶה לְעַצְמוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: הֵיכָן מָצִינוּ, שֶׁהָיוּ חִגְרִין עַד הַפֶּרֶק, וּכְשֶׁהִגִּיעַ הַפֶּרֶק נִתְפַּשְּׁטוּ. וְשֶׁהָיוּ חֵרְשִׁין עַד הַפֶּרֶק, וּכְשֶׁהִגִּיעַ הַפֶּרֶק נִתְפַּקְּחוּ. וְשֶׁהָיוּ סוּמִין עַד הַפֶּרֶק, כְּשֶׁהִגִּיעַ הַפֶּרֶק נִתְפַּתְּחוּ. וְהֵיאַךְ זוֹכֶה לוֹ עַד אוֹתָהּ הַשָּׁעָה? אָמְרוּ לוֹ: כִּי מָצִינוּ שֶׁהָיוּ פְּשׁוּטִים עַד הַפֶּרֶק וּכְשֶׁהִגִּיעַ הַפֶּרֶק נִתְחַגְּרוּ, וְשֶׁהָיוּ פְּקֵחִין עַד הַפֶּרֶק וּכְשֶׁהִגִּיעַ הַפֶּרֶק נִתְחַרְּשׁוּ, וְשֶׁהָיוּ פְּתוּחִים עַד הַפֶּרֶק, וּכְשֶׁהִגִּיעַ הַפֶּרֶק נִסְתְּמוּ, הָא אֵין זוֹכֶה לוֹ אֶלָּא עַד אוֹתָהּ הַשָּׁעָה בִּלְבַד.

א,יא מִסְפַּר הַדּוֹרוֹת לְפָנָיו הַקֵּץ, אַף עַל פִּי שֶׁהַיָּמִים וְהַשָּׁעוֹת כְּחוּט הַשַּׂעָרָה לִפְנֵי הַמָּקוֹם, אֵינוֹ מוֹנֶה אֶלָּא דּוֹרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה מא): "קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ". וְאַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית טו): "וְעַבָדוּם וְעִנּוּ אוֹתָם", וְנֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית טו): "וְדוֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה" וְגוֹ'. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת כג): "אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ" - אֵלּוּ שְׁנֵי דּוֹרוֹת. וּשְׁאָר כָּל אָדָם: זָכָה - מַשְׁלִימִים שְׁנוֹתָיו. לֹא זָכָה - פּוֹחֲתִין לוֹ מִשְּׁנוֹתָיו; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: זָכָה - מוֹסִיפִין לוֹ עַל שְׁנוֹתָיו. לֹא זָכָה - פּוֹחֲתִין מֵהֶן. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב כ): "וְהוֹסַפְתִּי עַל יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה"! אָמַר לָהֶן: מְשָׁלוֹ הוֹסִיפוּ לוֹ. אָמַר לָהֶן רַבִּי עֲקִיבָא: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב יג): "הִנֵּה בֶן נוֹלָד לְבֵית דָּוִד יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמוֹ", וְעַדַיִן לֹא הָיָה מִנְּשֵׂה בְּעוֹלָם! אָמְרוּ לוֹ: וְכִי נֶאֱמַר:

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

׳הִנֵּה בֵּן נוֹלָד לְבֵית דָּוִד בֶּן חִזְקִיָּה׳? וַהֲלֹא לֹא נֶאֱמַר: ״אֶלָּא הִנֵּה נוֹלָד בֵּן לְבֵית דָּוִד״; בֵּין מֵחִזְקִיָּה בֶּן מִיכַל בֵּית דָּוִד.

א,יב חָמֵשׁ רְחָלוֹת גּוֹזְזוֹת מָנֶה מָנֶה וּפָרָס, שֶׁהֵן שִׁבְעִים וְחָמֵשׁ סְלָעִים - חַיָּבוֹת בְּרֵאשִׁית הַגֵּז; דִּבְרֵי רַבִּי דּוֹסָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: חָמֵשׁ רְחָלוֹת גְּזוּזוֹת כָּל שֶׁהֵן. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, רַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר: כַּבֵּיצָה אוֹכְלִין, כְּמוֹהָ וּבְקִלְפָּתָהּ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: חוּץ מִקְּלִפָּתָהּ.

הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה: ״נִשְׁבַּעְתִּי, וּטְהוֹרָה אֲנִי״ - אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה. וְאִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁנִּשְׁבֵּעַת, וְהִיא אוֹמֶרֶת: ״טְהוֹרָה אֲנִי״ - אֵינָהּ אוֹכֶלֶת.

א,יג אַרְבָּעָה סְפָקוֹת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין: הַטָּהוֹר עוֹמֵד וְהַטָּמֵא עוֹבֵר, טָמְאָה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְטָהֳרָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים טְהוֹרָה, טָמְאָה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְטָמְאָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, סָפֵק נָגַע סָפֵק לֹא נָגַע, סָפֵק הֶאֱהִיל סָפֵק לֹא הֶאֱהִיל, סָפֵק הֵסִיט סָפֵק לֹא הֵסִיט; רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין.

מַסֶּכֶת עֵדֻיּוֹת פֶּרֶק שֵׁנִי

ב,א אַרְבָּעָה דְּבָרִים רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין: מַסְרֵק שֶׁל צַרְצוּר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מְטַמֵּא בָּאֲוִיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְטַמֵּא בָּאֲוִיר. דַּף שֶׁל נַחְתּוֹם שֶׁקָּבְעוּ בְּמַסְמֵר, אוֹ שֶׁחִבְּרוּ בְּמָרִישׁ, אוֹ בְּקוֹרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין. מִנְעָל שֶׁעַל הָאֵימִים, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. חֻתָּכוּ חֲלִיּוֹת, וְנָתַן חוֹל בֵּין חוּלְיָא לְחוּלְיָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין, וְהָיָה נִקְרָא תַּנּוּרוֹ שֶׁל עַכְנַאי, שֶׁעָלָיו רַבּוּ מַחְלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל.

ב,ב עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים מִקּוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וְחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין אָדָם מַדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין אָדָם מַדִּיר אֶת בְּנוֹ בַּנָּזִיר. בְּיָצָה שֶׁנּוֹלְדָה בְּיוֹם טוֹב, אֲחֵרִים אוֹמְרִים מְשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: תֹּאכַל הִיא וְאִמָּהּ. הַסָּךְ

הַשָּׁלֵם

שֶׁמֶן טָהוֹר וְנִטְמָא, יָרַד וְטָבַל, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אַף עַל פִּי שֶׁשּׁוֹחֶה וְיוֹרֵד - טָהוֹר. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: כְּדֵי סִיכַת אֵבֶר קָטָן - טָמֵא. פָּחוֹת מִכֵּן - טָהוֹר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק: כְּשֶׁהָיִיתִי אֵצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן הַחֹרְנִי, רְאִיתִיו שֶׁאוֹכֵל פִּתּוֹ חֲרֵבָה, שֶׁהָיוּ שְׁנֵי בַצָּרוֹת, בָּאתִי וְאָמַרְתִּי לְאַבָּא, אָמַר לִי: הוֹלֵךְ לוֹ זֵיתִים, הוֹלַכְתִּי לוֹ זֵיתִים, נְטָלָן וְהִסְתַּכֵּל בָּהֶן, וְרָאָה שֶׁהֵן לַחִים. אָמַר לִי: אֵינִי אוֹכֵל זֵיתִים. בָּאתִי וְאָמַרְתִּי לְאַבָּא, אָמַר לִי: לֵךְ אֱמוֹר לוֹ, מְנַקֶּבֶת הָיְתָה חֲבִית, כְּדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל, אֶלָּא שֶׁסְּתָמוּהָ שְׁמָרִים, לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁהוּא אוֹכֵל בְּטָהֳרָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמְּתַלְמִידֵי בֵּית שַׁמַּאי הָיָה - לֹא הָיָה נוֹהֵג אֶלָּא כִּדְבְרֵי בֵּית הִלֵּל.

ב,ג לְעוֹלָם הֲלָכָה כִּדְבְרֵי בֵּית הִלֵּל, וְהָרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לְהַחֲמִיר עַל עַצְמוֹ, וְלִנְהֹג כְּחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל וּכְחוּמְרֵי בֵּית שַׁמַּאי, עַל זֶה נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ה): ״וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ״. הַתּוֹפֵס קוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וְקוּלֵי בֵּית הִלֵּל - הֲרֵי זֶה רָשָׁע! אֶלָּא אוֹ כִּדְבְרֵי בֵּית הִלֵּל, כְּקוּלֵיהֶן וּכְחוּמְרֵיהֶן, אוֹ כִּדְבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי כְּקוּלֵיהֶן וּכְחוּמְרֵיהֶן.

בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין אָדָם פּוֹטֵר אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט יָשָׁן, שֶׁלֹּא יְהֵא גֵּט גָּדוֹל מִבֻּנָּהּ. כָּתַב לְשֵׁם הַפְּרָכִין, לְשֵׁם אַרְכְיוֹת, אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנֵי מְלָכִים עוֹמְדִין, וְכָתַב עַל שֵׁם אֶחָד מֵהֶן - כָּשֵׁר. כָּתַב לְשֵׁם אֲבִי אָבִיו - כָּשֵׁר. לְשֵׁם מִשְׁפָּחָה - פָּסוּל. וְאִם הָיָה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ - כָּשֵׁר.

ב,ד אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית הִלֵּל וּבֵית שַׁמַּאי עַל הַמְּגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְלָנָה עִמּוֹ בַּפּוּנְדָּקִי, שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט שֵׁנִי, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִתְּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כְּלִידַת נְקֵבָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: שַׁבָּת אַחַת כְּלִידַת זָכָר, אוֹ כִּימֵי נִדָּתָהּ. יָתֵר עַל כֵּן - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה.

כַּלְכָּלָה, בֵּית שַׁמַּאי פּוֹטְרִין וּבֵית הִלֵּל מְחַיְּבִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הִלֵּל עַצְמוֹ הָיָה

תּוֹסֶפְתָּא

אוֹסֵר. הַלּוֹקֵחַ כַּלְכָּלָה לְשֶׁלַּח לַחֲבֵרוֹ - לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלֵּל עַצְמוֹ הָיָה אוֹסֵר.

ב,ה אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל, עַל שֶׁהָיוּ שְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים מְעִידוֹת אוֹתוֹ - שֶׁיְּהֵא נָזִיר בְּטָהֳרָה שֶׁבָּהֶן. עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל שֶׁהָיוּ שְׁנֵי עֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ. שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נֶחְלְקוּ עַל שֶׁהָיוּ כָּאן נְזִירוּת. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ בִּכְלָל חֲמֵשׁ שְׁתַּיִם - שֶׁיְּהֵא נָזִיר שְׁתַּיִם.

ב,ו רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֲמִשָּׁה דְּבָרִים מִקּוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. דַּם הַנְּבֵלוֹת, בֵּית שַׁמַּאי מְטַהֲרִין וּבֵית הִלֵּל מְטַמְּאִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה: אַף כְּשֶׁטִּמְּאוּ בֵּית הִלֵּל, לֹא טִמְּאוּ אֶלָּא בְּדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְבִיעִית, שֶׁאִם יִקָּרֵשׁ וְיִהְיֶה בּוֹ כְּזַיִת. וּמוֹדִים בְּבֵיצַת טְרֵפָה שֶׁהִיא אֲסוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁגְּדוֹלָיְהָ אָסוּר. עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל בֵּיצַת נְבֵלָה, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אִם שֶׁכַּיּוֹצֵא בָּהּ נִמְכֶּרֶת בַּשּׁוּק - מֻתֶּרֶת. וְאִם לָאו - אֲסוּרָה. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: דָּבָר אֶחָד מִקּוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מַתָּנוֹת מַכְשִׁירוֹת וּמְפַגְּלוֹת בַּחֲטָאת, וּמַתָּנָה אַחַת בְּכָל הַזְּבָחִים. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֶחָד חֲטָאת וְאֶחָד כָּל הַזְּבָחִים, מַתָּנָה אַחַת מַכְשֶׁרֶת וּמְפַגֶּלֶת.

ב,ז רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שִׁלְשָׁה דְּבָרִים מִקּוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. קְהֵלֹת אֵינָהּ מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם; דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם. מֵי חַטָּאת שֶׁעָשׂוּ מִצְוָתָן, בֵּית שַׁמַּאי מְטַהֲרִין, בֵּית הִלֵּל מְטַמְּאִין.

הַמִּקְשָׁה, כַּמָּה תִּשְׁפָּה וּתְהֵא זָבָה. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מֵעֵת לְעֵת, וַהֲלָכָה כִּדְבָרָיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: מֵעֵת לְעֵת.

הַשָּׁלֵם

ב,ח רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שְׁנֵי דְּבָרִים מִקּוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. דַּם הַיּוֹלֶדֶת שֶׁלֹּא טָבְלָה, מְטַמֵּא לַח וְאֵינוֹ מְטַמֵּא יָבֵשׁ; דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְטַמֵּא לַח וְיָבֵשׁ. אַרְבָּעָה אֶחָיִן, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, וּמֵתוּ הַנְּשׂוּאִין אֶת הָאֲחָיוֹת - הֲרֵי אֵלּוּ חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין. וְאִם קָדְמוּ וְכָנָסוּ - יוֹצִיאוּ. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אָמַר מִשּׁוּם בֵּית שַׁמַּאי: יְקַיְּמוּ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יוֹצִיאוּ. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: קַל הָיָה לָהֶם לְבֵית הִלֵּל בַּדָּבָר הַזֶּה.

ב,ט הַתּוֹלֵשׁ מִבְּכוֹר תָּם, וְהִנִּיחוֹ בַּחֲלוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹלַד בּוֹ מוּם לְאַחַר מִכָּאן, וּשְׁחָטוֹ - הֲרֵי זֶה יִקָּבֵר. בְּכוֹר בַּעַל מוּם שֶׁתְּלַשׁ מִמְּנוּ וְאַחַר כָּךְ מֵת, עֲקִבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל מַתִּיר וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מוֹדֶה עֲקִבְיָא בָּזֶה שֶׁאָסוּר, עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּטְמָא וְתָלַשׁ מִמְּנוּ, וְאַחַר כָּךְ שְׁחָטוֹ, שֶׁעֲקִבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל מַתִּיר וַחֲכָמִים אוֹסְרִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי מוֹדֶה רַבִּי חֲלַפְתָּא בָּזֶה שֶׁמֻּתָּר, אֲבָל בִּיחוּד אָמְרוּ חֲכָמִים: יַנִּיחֶהוּ בַּחֲלוֹן שֶׁמָּא יֵשׁ תִּקָּוֶה, שֶׁאִם מֵת - יְהֵא אָסוּר, וְאִם שְׁחָטוֹ - יְהֵא מֻתָּר, עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּטְמָא וְתָלַשׁ מִמְּנוּ, וְאַחַר כָּךְ מֵת, שֶׁעֲקִבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל מַתִּיר, וַחֲכָמִים אוֹסְרִים.

ב,י כַּזַּיִת בָּשָׂר הַפּוֹרֵשׁ מֵאֵבֶר מִן הַחַי. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר מְטַמֵּא. הֵשִׁיבוּ אֶת רַבִּי אֶלִיעֶזֶר שָׁלֹשׁ תְּשׁוּבוֹת: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בִּבְהֵמָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ רֹבַע רָקָב, תֹּאמַר בְּאֵבֶר מִן הַחַי, שֶׁאֵין בּוֹ רֹבַע רָקָב? דָּבָר אַחֵר: מִי תָּלוּי בְּמִי? אֵבֶר תָּלוּי בִּבְשָׂר, אוֹ בָּשָׂר תָּלוּי בְּאֵבֶר? הַבָּשָׂר תָּלוּי בְּאֵבֶר! אֶפְשָׁר שֶׁהַבָּשָׂר מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא וּבְאֹהֶל, וְאֵבֶר יְהֵא טָהוֹר?

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: תָּמֵהַּ אֲנִי, אִם טִמֵּא רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, לֹא טִמֵּא אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בְּאֵבֶר בָּשָׂר כָּרָאוּי, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא זֶה וָזֶה מְטַמְּאִין בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא וּבְאֹהֶל, עֶצֶם הַפּוֹרֵשׁ כְּשֶׁעוּרָה רַבִּי נְחוּנְיָא מְטַמֵּא? וְהֵשִׁיבוּ רַבִּי נְחוּנְיָא שָׁלֹשׁ תְּשׁוּבוֹת: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּמֵת

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רַבָּע רָקָב, תֹּאמַר בְּאֵבֶר מִן הַחַי שֶׁאֵין בּוֹ רַבָּע רָקָב?

דָּבָר אַחֵר: מִי תָּלוּי בְּמִי? אֵבֶר תָּלוּי בְּעֶצֶם אוֹ עֶצֶם תָּלוּי בְּאֵבֶר? הֱוֵי אוֹמֵר עֶצֶם תָּלוּי בְּאֵבֶר. אֶפְשָׁר שֶׁהָעֶצֶם מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא וְאֵבֶר יְהֵא טָהוֹר? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: תָּמֵהַּ אֲנִי, אִם טִמֵּא רַבִּי נְחוּנְיָא, לֹא טִמֵּא אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בְּאֵבֶר עֶצֶם כַּשְּׂעוֹרָה כְּדֵי שֶׁיְּהֵא זֶה וָזֶה מְטַמְּאִין בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא. הֵשִׁיב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל דִּבְרֵי שְׁנֵיהֶן: וּמַה אִם חַי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְמַ״ח, עֶצֶם וּבָשָׂר הַפּוֹרְשִׁים מִמֶּנּוּ טְהוֹרִים, אֵבֶר מִן הַחַי, שֶׁאֵין בּוֹ, אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא עֶצֶם וּבָשָׂר הַפּוֹרְשִׁין מִמֶּנּוּ טָהוֹר?! הֵשִׁיב רַבִּי עַל דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּפוֹרֵשׁ מִן הַחַי, שֶׁכֵּן פּוֹרֵשׁ מִדָּבָר טָהוֹר, תֹּאמַר בְּאֵבֶר מִן הַחַי שֶׁכֵּן פּוֹרֵשׁ מִדָּבָר טָמֵא?

מַסֶּכֶת עֵדִיּוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א הֵעִיד רַבִּי צָדוֹק עַל צִיר חֲגָבִין טְמֵאִין שֶׁהוּא טָהוֹר, וּמָתָר לְאוֹכְלֵי תְרוּמָה. הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי פִּפְיָס עַל דַּף שֶׁל נַחְתּוֹמִים, שֶׁחִבְּרוּ בְּמְרִישׁ אוֹ בְּקוּרָה, וְשֶׁקָּבַע בְּמִסְמֵר - שֶׁהוּא טָמֵא, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר, וְאִם לֹא קָבְעוֹ כָּל צָרְכּוֹ - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא טָמֵא.

הֵן הֵעִידוּ, שֶׁמְּעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה כָּל אַדָּר. שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים עַד הַפּוּרִים, עַד שֶׁבָּא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי פִּפְיָס וְהֵעִידוּ, שֶׁכָּל אַדָּר כָּשֵׁר לְעִבּוּר.

הֵעִיד מְנַחֵם בֶּן פּוּבְגִי שֶׁהוּא צַבָּע. עַל מוֹסָךְ יוֹרָה שֶׁל שׁוֹלְקֵי זֵיתִים שֶׁהוּא טָמֵא, וְעַל שֶׁצּוֹבְעִים שֶׁהָיָה טָהוֹר, שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים חִלּוּף הָיוּ הַדְּבָרִים. וּכְשֶׁהוֹשִׁיבוּ בַּיִּשִׁיבָה הָיוּ הַכֹּל תְּמֵהִין עָלָיו, אָמַר לָהֶם: כָּךְ וְכָךְ, אֲנִי רֹאשׁ אַכָּל הַבָּאִים אַחֲרַי[12].

[12] פֵּרוּשׁ: כְּשֶׁהוֹשִׁיבוּ בִּישִׁיבָה לְקַבֵּל עֵדוּתוֹ, הָיוּ הַכֹּל תְּמֵהִים עָלָיו שֶׁאָמַר דָּבָר חָדָשׁ, שֶׁעַד עַתָּה הָיוּ שׁוֹנִים

הַשָּׁלֵם

ג,ב הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתֵירָה, עַל דַּם הַנִּבְלוֹת שֶׁהוּא טָהוֹר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן בְּתֵירָה נוֹחֲרִין הָיוּ עָרוֹדִיּוֹת[13] לַאֲוָרוֹת בְּסִתְרַטְיָא שֶׁל מֶלֶךְ, וְהָיוּ עוֹלֵי רְגָלִים מְשַׁקְּעִין אֶת אַרְכּוּבוֹתֵיהֶן, וְלֹא חָשׁוּ לָהֶם מִשּׁוּם טֻמְאָה.

ג,ג הֵעִיד רַבִּי יְהוּדָה הַכֹּהֵן עַל בַּת יִשְׂרְאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לַכֹּהֵן, כֵּיוָן שֶׁנִּשֵּׂאת לַחֲפָּהף אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִבְעֲלָה, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תִּבָּעֵל. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תִּבָּעֵל. לֹא יִשָּׂא כֹהֵן אִשָּׁה עַד שֶׁתַּגְדִּיל. בֵּית דִּין שֶׁאַחֲרֵיהֶם אוֹמְרִים: נֶאֱמָנֶת עִסָּה לְטַמֵּא וּלְטַהֵר, לֶאֱסוֹר וּלְהַתִּיר, לְרַחֵק וּלְקָרֵב, אֲבָל בְּאַלְמָנַת עִסָּה לֹא נָגְעוּ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי: אָמַר לָהֶן רַבִּי, מַעֲשֶׂה שֶׁנִּמְצְאוּ עֲצָמוֹת בִּירוּשָׁלַיִם בְּדִירַת עֲצִים, וּבִקְּשׁוּ חֲכָמִים לְטַמֵּא אֶת יְרוּשָׁלַיִם כֻּלָּהּ. אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: בּוּשָׁה וּכְלִמָּה הוּא לָנוּ, שֶׁנִּטַמֵּא אֶת בָּתֵּינוּ. אַיֵּה מֵתִי מַבּוּל? אַיֵּה הֲרוּגֵי נְבוּכַדְנֶצַּר? אַיֵּה הַהֲרוּגִים שֶׁנֶּהֶרְגוּ מִן הַמִּלְחָמָה וְעַד עַכְשָׁו? אֶלָּא אָמְרוּ וַדַּאי - טָמֵא, סָפֵק - טָהוֹר. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שָׁמַעְתִּי שֶׁשּׁוֹחֲטִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין נִסְכִּין, וְאוֹכְלִין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אַף עַל פִּי שֶׁאֵין קְלָעִין, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חוֹמָה, שֶׁקְּדֻשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לְשָׁעָתָהּ וּקְדֻשָּׁה לֶעָתִיד לָבוֹא.

ג,ד מִשְׁפַּחַת בֵּית צְרִיפָה הָיְתָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְרָחֲקָה בֶּן צִיּוֹן בִּזְרוֹעַ. וְעוֹד אַחֶרֶת הָיְתָה שָׁם וְקָרְבָה בֶּן צִיּוֹן בִּזְרוֹעַ, וְלֹא רָצוּ חֲכָמִים לְגַלּוֹתָם, אֲבָל מוֹסְרִין אוֹתָן לִבְנֵיהֶן וּלְתַלְמִידֵיהֶן, פַּעַם אַחַת בְּשָׁבוּעַ. כְּגוֹן אֵלּוּ, אֵלְיָהוּ בָּא לְטַמֵּא וּלְטַהֵר, לְרַחֵק וּלְקָרֵב.

בְּהֵפֶךְ. אָמַר לָהֶם: כָּךְ וְכָךְ! כְּלוֹמַר, זֶה טָמֵא וְזֶה טָהוֹר, כִּי אֲנִי רֹאשׁ לְכָל הַצַּבָּעִים הַבָּאִים אַחֲרַי, בְּאֹפֶן שֶׁאֲנִי בָּקִי הֵיטֵב בְּעִנְיָן זֶה (עַל פִּי פֵּרוּשׁ 'מִנְחַת יִצְחָק')

[13] עָרוֹד בִּלְשׁוֹן רַבִּים.

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

רַבִּי אוֹמֵר: לְקָרֵב אֲבָל לֹא לְרַחֵק. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חִלּוּף הַדְּבָרִים. רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עִדּוֹ אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (וַיִּקְרָא כז): "וַיֵּצֵא בֶּן אִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִית" וְגוֹ'. וַהֲלֹא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר, מַה מֹּשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא רָצָה לְגַלּוֹת אֶת הַמַּמְזֵרִין עַד שֶׁנִּתְגַּלּוּ מֵעַצְמָן. אֱלִיָּהוּ תַּלְמִידוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁלֹּא יִגָּלֶה, עַד שֶׁיִּתְגַּלּוּ מֵעַצְמָן! מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּלְמִידִים קוֹרִין אוֹתוֹ רַבִּי, נִשְׁתַּכְּחוּ תַּלְמִידָיו, קוֹרִין אוֹתוֹ רַבָּן, נִשְׁתַּכְּחוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ, קוֹרִין אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ.

איוב פרק כ

א וַיַּעַן צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר:
ב לָכֵן שְׂעִפַּי יְשִׁיבוּנִי וּבַעֲבוּר חֻשִׁי בִי:
ג מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי:
ד הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד מִנִּי שִׂים אָדָם עֲלֵי־אָרֶץ:
ה כִּי רִנַּת רְשָׁעִים מִקָּרוֹב וְשִׂמְחַת חָנֵף עֲדֵי־רָגַע:
ו אִם־יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שְׁאֵתוֹ וְרֹאשׁוֹ לָעָב יַגִּיעַ:
ז כְּגֵלְלוֹ לָנֶצַח יֹאבֵד רֹאָיו יֹאמְרוּ אַיּוֹ:
ח כַּחֲלוֹם יָעוּף וְלֹא יִמְצָאֻהוּ וְיֻדַּד כְּחֶזְיוֹן לָיְלָה:
ט עַיִן שָׁזָפַתּוּ וְלֹא תוֹסִיף וְלֹא־עוֹד תְּשׁוּרֶנּוּ מְקוֹמוֹ:
י בָּנָיו יְרַצּוּ דַלִּים וְיָדָיו תָּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ:
יא עַצְמוֹתָיו מָלְאוּ עֲלוּמוֹ וְעִמּוֹ עַל־עָפָר תִּשְׁכָּב:
יב אִם־תַּמְתִּיק בְּפִיו רָעָה יַכְחִידֶנָּה תַּחַת לְשׁוֹנוֹ:
יג יַחְמֹל עָלֶיהָ וְלֹא יַעַזְבֶנָּה וְיִמְנָעֶנָּה בְּתוֹךְ חִכּוֹ:
יד לַחְמוֹ בְּמֵעָיו נֶהְפָּךְ מְרוֹרַת פְּתָנִים בְּקִרְבּוֹ:
טו חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ מִבִּטְנוֹ יֹרִשֶׁנּוּ אֵל:
טז רֹאשׁ־פְּתָנִים יִינָק תַּהַרְגֵּהוּ לְשׁוֹן אֶפְעֶה:
יז אַל־יֶרֶא בְּפַלְגּוֹת נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְבַשׁ וְחֶמְאָה:
יח מֵשִׁיב יָגָע וְלֹא יִבְלָע כְּחֵיל תְּמוּרָתוֹ וְלֹא יַעֲלֹס:
יט כִּי־רָצַץ עָזַב דַּלִּים בַּיִת גָּזַל וְלֹא יִבְנֵהוּ:
כ כִּי | לֹא־יָדַע שָׁלֵו בְּבִטְנוֹ בַּחֲמוּדוֹ לֹא יְמַלֵּט:
כא אֵין־שָׁרִיד לְאָכְלוֹ עַל־כֵּן לֹא־יָחִיל טוּבוֹ:
כב בִּמְלֹאוֹת שְׂפָקוֹ יֵצַר לוֹ כָּל־יַד עָמֵל תְּבֹאֵנוּ:
כג יְהִי | לְמַלֵּא בִטְנוֹ יְשַׁלַּח־בּוֹ חֲרוֹן אַפּוֹ וְיַמְטֵר עָלֵימוֹ בְּלֶחוּמוֹ:
כד יִבְרַח מִנֶּשֶׁק בַּרְזֶל תַּחְלְפֵהוּ קֶשֶׁת נְחוּשָׁה:
כה שָׁלַף וַיֵּצֵא מִגָּוָה וּבָרָק מִמְּרֹרָתוֹ יַהֲלֹךְ עָלָיו אֵמִים:
כו כָּל־חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפּוּנָיו תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא־נֻפָּח יֵרַע שָׂרִיד בְּאָהֳלוֹ:
כז יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ:
כח יָגֶל יְבוּל בֵּיתוֹ נְגָרוֹת בְּיוֹם אַפּוֹ:
כט זֶה | חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוֹ מֵאֵל:

איוב פרק כא

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:
ב שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וּתְהִי־זֹאת תַּנְחוּמֹתֵיכֶם:
ג שָׂאוּנִי וְאֲנֹכִי אֲדַבֵּר וְאַחַר דַּבְּרִי תַלְעִיג:
ד הֲאֵלֶיךָ שִׂיחִי וְאִם־מַדּוּעַ לֹא־תִקְצַר רוּחִי:
ה פְּנוּ־אֵלַי וְהָשֵׁמּוּ וְשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה:
ו וְאִם־זָכַרְתִּי וְנִבְהָלְתִּי וְאָחַז בְּשָׂרִי פַּלָּצוּת:
ז מַדּוּעַ רְשָׁעִים יִחְיוּ עָתְקוּ גַם־גָּבְרוּ חָיִל:
ח זַרְעָם נָכוֹן לִפְנֵיהֶם עִמָּם וְצֶאֱצָאֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם:
ט בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד וְלֹא שֵׁבֶט אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם:
י שׁוֹרוֹ עִבַּר וְלֹא יַגְעֵל תְּפַלֵּט פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל:
יא יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן עֹלֵילֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יְרַקֵּדוּן:
יב יִשְׂאוּ כְתֹף וְכִנּוֹר וְיִשְׂמְחוּ לְקוֹל עוּגָב:

יג יבלו יְכַלּוּ בַטּוֹב יְמֵיהֶם וּבְרֶגַע שְׁאוֹל יֵחָתּוּ:
יד וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ:
טו מַה־שַּׁדַּי כִּי־נַעַבְדֶנּוּ וּמַה־נּוֹעִיל כִּי נִפְגַּע־בּוֹ:
טז הֵן לֹא בְיָדָם טוּבָם עֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי:
יז כַּמָּה | נֵר־רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְיָבֹא עָלֵימוֹ אֵידָם חֲבָלִים יְחַלֵּק בְּאַפּוֹ:
יח יִהְיוּ כְּתֶבֶן לִפְנֵי־רוּחַ וּכְמֹץ גְּנָבַתּוּ סוּפָה:
יט אֱלוֹהַּ יִצְפֹּן־לְבָנָיו אוֹנוֹ יְשַׁלֵּם אֵלָיו וְיֵדָע:
כ יִרְאוּ עֵינָו כִּידוֹ וּמֵחֲמַת שַׁדַּי יִשְׁתֶּה:
כא כִּי מַה־חֶפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חֻצָּצוּ:
כב הַלְאֵל יְלַמֵּד־דֵּעָת וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט:
כג זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תֻּמּוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנַן וְשָׁלֵיו:
כד עֲטִינָיו מָלְאוּ חָלָב וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה:
כה וְזֶה יָמוּת בְּנֶפֶשׁ מָרָה וְלֹא־אָכַל בַּטּוֹבָה:
כו יַחַד עַל־עָפָר יִשְׁכָּבוּ וְרִמָּה תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם:
כז הֵן יָדַעְתִּי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וּמִזְמוֹת עָלַי תַּחְמֹסוּ:
כח כִּי תֹאמְרוּ אַיֵּה בֵית־נָדִיב וְאֵיֵּה אָהֶל | מִשְׁכְּנוֹת רְשָׁעִים:
כט הֲלֹא שְׁאֶלְתֶּם עֹוברֵי דָּרֶךְ וְאֹתֹתָם לֹא תְנַכֵּרוּ:
ל כִּי לְיוֹם אֵיד יֵחָשֵׂךְ רָע לְיוֹם עֲבָרוֹת יוּבָלוּ:
לא מִי־יַגִּיד עַל־פָּנָיו דַּרְכּוֹ וְהוּא־עָשָׂה מִי יְשַׁלֶּם־לוֹ:
לב וְהוּא לִקְבָרוֹת יוּבָל וְעַל־גָּדִישׁ יִשְׁקוֹד:
לג מָתְקוּ־לוֹ רִגְבֵי נָחַל וְאַחֲרָיו כָּל־אָדָם יִמְשׁוֹךְ וְלִפָּנָיו אֵין מִסְפָּר:
לד וְאֵיךְ תְּנַחֲמוּנִי הֶבֶל וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם נִשְׁאַר־מָעַל:

איוב פרק כב

א וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּמָנִי וַיֹּאמַר:
ב הַלְאֵל יִסְכָּן־גָּבֶר כִּי־יִסְכֹּן עָלֵימוֹ מַשְׂכִּיל:
ג הַחֵפֶץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק וְאִם־בָּצַע כִּי־תַתֵּם דְּרָכֶיךָ:
ד הֲמִיִּרְאָתְךָ יְכִיחֶךָּ יָבוֹא עִמְּךָ בַּמִּשְׁפָּט:
ה הֲלֹא רָעָתְךָ רַבָּה וְאֵין־קֵץ לַעֲוֹנֹתֶיךָ:
ו כִּי־תַחְבֹּל אַחֶיךָ חִנָּם וּבִגְדֵי עֲרוּמִּים תַּפְשִׁיט:
ז לֹא־מַיִם עָיֵף תַּשְׁקֶה וּמֵרָעֵב תִּמְנַע־לָחֶם:
ח וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וּנְשׂוּא פָנִים יֵשֵׁב בָּהּ:
ט אַלְמָנוֹת שִׁלַּחְתָּ רֵיקָם וּזְרֹעוֹת יְתֹמִים יְדֻכָּא:
י עַל־כֵּן סְבִיבוֹתֶיךָ פַּחִים וַיְבַהֶלְךָ פַּחַד פִּתְאֹם:
יא אוֹ־חֹשֶׁךְ לְאֹ־תִרְאֶה וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ:
יב הֲלֹא־אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמָיִם וּרְאֵה רֹאשׁ כּוֹכָבִים כִּי־רָמּוּ:
יג וְאָמַרְתָּ מַה־יָּדַע אֵל הַבְעַד עֲרָפֶל יִשְׁפּוֹט:
יד עָבִים סֵתֶר־לוֹ וְלֹא יִרְאֶה וְחוּג שָׁמַיִם יִתְהַלָּךְ:
טו הַאֹרַח עוֹלָם תִּשְׁמֹור אֲשֶׁר דָּרְכוּ מְתֵי־אָוֶן:
טז אֲשֶׁר־קֻמְטוּ וְלֹא־עֵת נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם:
יז הָאֹמְרִים לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וּמַה־יִּפְעַל שַׁדַּי לָמוֹ:
יח וְהוּא מִלֵּא בָתֵּיהֶם טוֹב וַעֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי:
יט יִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ וְנָקִי יִלְעַג־לָמוֹ:
כ אִם־לֹא נִכְחַד קִימָנוּ וְיִתְרָם אָכְלָה אֵשׁ:
כא הַסְכֶּן־נָא עִמּוֹ וּשְׁלָם בָּהֶם תָּבוֹאַתְךָ טוֹבָה:

כב קַח־נָא מִפִּיו תּוֹרָה וְשִׂים אֲמָרָיו בִּלְבָבֶךָ׃
כג אִם־תָּשׁוּב עַד־שַׁדַּי תִּבָּנֶה תַּרְחִיק עַוְלָה מֵאָהֳלֶךָ׃
כד וְשִׁית־עַל־עָפָר בָּצֶר וּכְצוּר נְחָלִים אוֹפִיר׃
כה וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ׃
כו כִּי־אָז עַל־שַׁדַּי תִּתְעַנָּג וְתִשָּׂא אֶל־אֱלוֹהַּ פָּנֶיךָ׃
כז תַּעְתִּיר אֵלָיו וְיִשְׁמָעֶךָּ וּנְדָרֶיךָ תְשַׁלֵּם׃
כח וְתִגְזַר־אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל־דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר׃
כט כִּי־הֵשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוֶה וְשַׁח עֵינַיִם יוֹשִׁעַ׃
ל יְמַלֵּט אִי־נָקִי וְנִמְלַט בְּבֹר כַּפֶּיךָ׃

איוב פרק כג

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
ב גַּם־הַיּוֹם מְרִי שִׂחִי יָדִי כָּבְדָה עַל־אַנְחָתִי׃
ג מִי־יִתֵּן יָדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ אָבוֹא עַד־תְּכוּנָתוֹ׃
ד אֶעֱרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט וּפִי אֲמַלֵּא תוֹכָחוֹת׃
ה אֵדְעָה מִלִּים יַעֲנֵנִי וְאָבִינָה מַה־יֹּאמַר לִי׃
ו הַבְּרָב־כֹּחַ יָרִיב עִמָּדִי לֹא אַךְ־הוּא יָשֵׂם בִּי׃
ז שָׁם יָשָׁר נוֹכַח עִמּוֹ וַאֲפַלְטָה לָנֶצַח מִשְׁפָּטִי׃
ח הֵן קֶדֶם אֵהֵלֶךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר וְלֹא־אָבִין לוֹ׃
ט שְׂמֹאול בַּעֲשֹׂתוֹ וְלֹא־אֶחֱז יַעְטֹף יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה׃
י כִּי־יָדַע דֶּרֶךְ עִמָּדִי בְּחָנַנִי כַּזָּהָב אֵצֵא׃
יא בַּאֲשֻׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי וְלֹא־אָט׃
יב מִצְוַת שְׂפָתָיו וְלֹא אָמִישׁ מֻחֳקִּי צָפַנְתִּי אִמְרֵי־פִיו׃
יג וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ׃
יד כִּי יַשְׁלִים חֻקִּי וְכָהֵנָּה רַבּוֹת עִמּוֹ׃
טו עַל־כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ׃
טז וְאֵל הֵרַךְ לִבִּי וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי׃
יז כִּי־לֹא נִצְמַתִּי מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וּמִפָּנַי כִּסָּה־אֹפֶל׃

איוב פרק כד

א מַדּוּעַ מִשַּׁדַּי לֹא־נִצְפְּנוּ עִתִּים וְיֹדְעָו לֹא־חָזוּ יָמָיו׃
ב גְּבֻלוֹת יַשִּׂיגוּ עֵדֶר גָּזְלוּ וַיִּרְעוּ׃
ג חֲמוֹר יְתוֹמִים יְנַהֲגוּ יַחְבְּלוּ שׁוֹר אַלְמָנָה׃
ד יַטּוּ אֶבְיוֹנִים מִדָּרֶךְ יַחַד חָבְאוּ עֲנִיֵּי־אָרֶץ׃
ה הֵן פִּרְאִים | בַּמִּדְבָּר יָצְאוּ בְּפָעֳלָם מְשַׁחֲרֵי לַטָּרֶף
עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים׃
ו בַּשָּׂדֶה בְּלִילָו יקצירו יִקְצֹרוּ וְכֶרֶם רָשָׁע יְלַקֵּשׁוּ׃
ז עָרוֹם יָלִינוּ מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת בַּקָּרָה׃
ח מִזֶּרֶם הָרִים יִרְטָבוּ וּמִבְּלִי מַחְסֶה חִבְּקוּ־צוּר׃
ט יִגְזְלוּ מִשַּׁד יָתוֹם וְעַל־עָנִי יַחְבֹּלוּ׃
י עָרוֹם הֵלְכוּ בְּלִי לְבוּשׁ וְרָעֵבִים נָשְׂאוּ עֹמֶר׃
יא בֵּין־שׁוּרֹתָם יַצְהִירוּ יִקְבִים דָּרְכוּ וַיִּצְמָאוּ׃
יב מֵעִיר מְתִים | יִנְאָקוּ וְנֶפֶשׁ־חֲלָלִים תְּשַׁוֵּעַ
וֵאלוֹהַּ לֹא־יָשִׂים תִּפְלָה׃
יג הֵמָּה | הָיוּ בְּמֹרְדֵי אוֹר לֹא־הִכִּירוּ דְרָכָיו
וְלֹא יָשְׁבוּ בְּנְתִיבֹתָיו׃
יד לָאוֹר יָקוּם רוֹצֵחַ יִקְטֹל־עָנִי וְאֶבְיוֹן וּבַלַּיְלָה
יְהִי כַגַּנָּב׃
טו וְעֵין נֹאֵף | שָׁמְרָה נֶשֶׁף לֵאמֹר לֹא־תְשׁוּרֵנִי
עָיִן
וְסֵתֶר פָּנִים יָשִׂים׃
טז חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם חָתְמוּ־לָמוֹ לֹא־

יָדְעוּ אוֹר:
יז כִּֽי יַחְדָּו | בֹּקֶר לָמוֹ צַלְמָוֶת כִּי־יַכִּיר בַּלְהוֹת
צַלְמָוֶת:
יח קַל־הוּא | עַל־פְּנֵי־מַיִם תְּקֻלָּל חֶלְקָתָם
בָּאָרֶץ
לֹא־יִפְנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים:
יט צִיָּה גַּם־חֹם יִגְזְלוּ מֵימֵי־שֶׁלֶג שְׁאוֹל חָטָאוּ:
כ יִשְׁכָּחֵהוּ רֶחֶם | מְתָקוֹ רִמָּה עוֹד לֹא־יִזָּכֵר
וַתִּשָּׁבֵר כָּעֵץ עַוְלָה:
כא רֹעֶה עֲקָרָה לֹא תֵלֵד וְאַלְמָנָה לֹא יֵיטִיב:
כב וּמָשַׁךְ אַבִּירִים בְּכֹחוֹ יָקוּם וְלֹא־יַאֲמִין
בַּחַיִּין:
כג יִתֶּן־לוֹ לָבֶטַח וְיִשָּׁעֵן וְעֵינֵיהוּ עַל־דַּרְכֵיהֶם:
כד רָוֹמוּ מְעַט | וְאֵינֶנּוּ וְהֻמְכוּ כַּכֹּל יִקָּפְצוּן
וּכְרֹאשׁ שִׁבֳּלֶת יִמָּלוּ:
כה וְאִם־לֹא אֵפוֹ מִי יַכְזִיבֵנִי וְיָשֵׂם לְאַל מִלָּתִי:

איוב פרק כה

א וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר:
ב הַמְשֵׁל וָפַחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו:
ג הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אוֹרֵהוּ:
ד וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל וּמַה־יִּזְכֶּה יְלוּד
אִשָּׁה:
ה הֵן עַד־יָרֵחַ וְלֹא יַאֲהִיל וְכוֹכָבִים לֹא־זַכּוּ
בְעֵינָיו:
ו אַף כִּי־אֱנוֹשׁ רִמָּה וּבֶן־אָדָם תּוֹלֵעָה:

איוב פרק כו

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:
ב מֶה־עָזַרְתָּ לְלֹא־כֹחַ הוֹשַׁעְתָּ זְרוֹעַ לֹא־עֹז:
ג מַה־יָּעַצְתָּ לְלֹא חָכְמָה וְתֻשִׁיָּה לָרֹב הוֹדָעְתָּ:
ד אֶת־מִי הִגַּדְתָּ מִלִּין וְנִשְׁמַת־מִי יָצְאָה מִמֶּךָּ:
ה הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם:
ו עָרוֹם שְׁאוֹל נֶגְדּוֹ וְאֵין כְּסוּת לָאֲבַדּוֹן:
ז נֹטֶה צָפוֹן עַל־תֹּהוּ תֹּלֶה אֶרֶץ עַל־בְּלִי־מָה:
ח צֹרֵר־מַיִם בְּעָבָיו וְלֹא־נִבְקַע עָנָן תַּחְתָּם:
ט מְאַחֵז פְּנֵי־כִסֵּה פָּרְשֵׂז עָלָיו עֲנָנוֹ:
י חָק־חָג עַל־פְּנֵי־מָיִם עַד־תַּכְלִית אוֹר עִם־
חֹשֶׁךְ:
יא עַמּוּדֵי שָׁמַיִם יְרוֹפָפוּ וְיִתְמְהוּ מִגַּעֲרָתוֹ:
יב בְּכֹחוֹ רָגַע הַיָּם ובתובנתו וּבִתְבוּנָתוֹ מָחַץ
רָהַב:
יג בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה חִלְלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ:
יד הֵן־אֵלֶּה | קְצוֹת דַּרְכּוֹ וּמַה־שֵּׁמֶץ דָּבָר
נִשְׁמַע־בּוֹ
וְרַעַם גְּבוּרֹתָו מִי יִתְבּוֹנָן:

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת בחקתי

יום **ראשון**	**יח** 26	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא פח ירושלמי: פסחים ח תוספתא: שבועות ג נ"ך: איוב כ	**לג לעומר, הילולת רבי שמעון בר יוחאי זיע"א** עלות השחר (72 דק) ... 4:21 | חצות היום ..... 12:35 נץ החמה ..... 5:33 | שקיעה ..... 7:37 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:22 | צאת הכוכבים ..... 7:49 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:04 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:49
יום **שני**	**יט** 27	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא פט ירושלמי: פסחים ט תוספתא: שבועות ד נ"ך: איוב כא	**לד לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:21 | חצות היום ..... 12:35 נץ החמה ..... 5:33 | שקיעה ..... 7:37 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:22 | צאת הכוכבים ..... 7:53 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:04 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:49
יום **שלישי**	**כ** 28	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא צ ירושלמי: פסחים י תוספתא: שבועות ה נ"ך: איוב כב	**לה לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:20 | חצות היום ..... 12:35 נץ החמה ..... 5:32 | שקיעה ..... 7:38 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:22 | צאת הכוכבים ..... 7:54 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:04 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:50
יום **רביעי**	**כא** 29	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא צא ירושלמי: פסחים יא תוספתא: שבועות ו נ"ך: איוב כג	**לו לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:20 | חצות היום ..... 12:35 נץ החמה ..... 5:32 | שקיעה ..... 7:38 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 7:55 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:04 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:50
יום **חמישי**	**כב** 30	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא צב ירושלמי: פסחים יב תוספתא: עדיות א נ"ך: איוב כד	**לז לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:20 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:32 | שקיעה ..... 7:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 7:55 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:04 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:51
יום **ששי**	**כג** 31	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא צג ירושלמי: פסחים יג תוספתא: עדיות ב נ"ך: איוב כה	**ערב שבת קודש, לח לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:19 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:31 | שקיעה ..... 7:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 7:56 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:04 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:52 הדלקת נרות (40 דק): 7:00 (20 דק): 7:20
שב"ק	**כד** 1	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא צד ירושלמי: פסחים יד תוספתא: עדיות ג נ"ך: איוב כו	**שבת מברכין חודש סיון פרשת בחקתי, לט לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:19 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:31 | שקיעה ..... 7:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 7:56 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:03 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:52 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:52

מולד חודש סיון יהיה בליל שישי בשעה 12, 25 דקות ו 9 חלקים

אָדָם שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד לְהַקְדּוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - "יִישַׁר כֹּחַ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי נוֹתֵן לְךָ תּוֹדָה!" - זֶה עוֹשֶׂה אֶת הַחַיִּים הֲכִי מְאֻשָּׁרִים! זֶה מוֹצִיא אוֹתוֹ מִכָּל הָעַצְבוּת שֶׁלּוֹ! כִּי טֶבַע הָאָדָם שֶׁתָּמִיד חוֹשֵׁב "חָסֵר לִי כָּכָה, וְחָסֵר לִי כָּכָה", וְאִם הָיָה נִגַּשׁ אֶל הַחַיִּים בְּצוּרָה חִיּוּבִית - הָיָה יוֹצֵא מִכָּל הַקַּטְנוּת הַזֹּאת, כִּי "לָמָּה לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל מַה שֶּׁחָסֵר? לָמָּה שֶׁלֹּא תִּתְבּוֹנֵן מַה קִּבַּלְתָּ? אֲפִלּוּ אִם זֶה רַק דָּבָר קָטָן - תֵּן תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!"... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)